

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBOS KORUPCIJOS
RIZIKOS ANALIZĖS IŠVADA
MINISTERIJŲ TEISINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMO SUTARČIŲ SUDARYMO IR
VYKDYMO PROCESUOSE
2026 m.**

TURINYS

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI	2
2. ĮŽANGA	5
3. KORUPCIJOS RIZIKOS TEISINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMO SUTARČIŲ SUDARYMO IR VYKDYMO PROCESUOSE	9
3.1. Neskelbiamos apklausos pagrindumas, pirkimų skaidymas, kreipimasis į vieną tiekėją ir pirkimų procese dalyvaujančių asmenų funkcijų neatskyrimas kelia neskaidrių pirkimų, atliekamų pagal VPĮ, riziką (kritinė antikorupcinė pastaba)	9
3.2. Nereglamentuota pirkimų, atliekamų taikant VPĮ išimtį, tvarka, o kelių ministerijų turimose tvarkose yra trūkumų (kritinė antikorupcinė pastaba)	13
3.3. Su teisėkūra susijusių teisinių paslaugų pirkimų, atliktų pagal VPĮ nuostatas, poreikio pagrindumas antikorupcinio požiūriu kelias abejones ir sudaro prielaidas korupcinėms apraiškoms (kritinė antikorupcinė pastaba)	24
3.4. Galimai suinteresuoto juridinio asmens dalyvavimas pirkime ir teisėkūros procese kelia neteisėtų susitarimų, viešojo intereso pažeidimo riziką (kritinė antikorupcinė pastaba)	35
3.5. Tendencingi pirkimų laimėtojai kelia riziką dėl galimo konkrečių iš anksto žinomų tiekėjų protegavimo (kritinė antikorupcinė pastaba)	45
3.6. Pirkimų sutarčių viešumo stoka mažina skaidrumą ir informacijos prieinamumą visuomenei (kita antikorupcinė pastaba)	48
3.7. Nepakankama teisinių paslaugų pirkimų pagal VPĮ išimtį vidaus ir išorės kontrolė (kita antikorupcinė pastaba)	55
4. MOTYVUOTOS PASTABOS IR REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI	61
5. ĮVERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA	72

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI

Korupcijos rizikos analizės tikslas – antikorpuciniu požiūriu įvertinti ministerijų teisinių paslaugų teikimo sutarčių sudarymo ir vykdymo procesus, siekiant nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas darbuotojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus ir pateikti ministerijoms rekomendacinio pobūdžio pasiūlymus, skirtus nustatytai korupcijos rizikai sumažinti ir (ar) korupcijos rizikos veiksniams pašalinti, taip pat ministerijų veiklai skaidrinti.

Korupcijos rizikos analizės uždaviniai:

- ✓ nustatyti teisinio reglamentavimo trūkumus, kurie sudaro prielaidas korupcijai pasireikšti;
- ✓ išanalizuoti praktinį procedūrų vykdymą, nustatyti teisės aktų įgyvendinimo problemas, susijusias su korupcija;
- ✓ pasiūlyti korupcijos riziką ir (ar) jos veiksnius mažinančias priemones.

Objektas: ministerijų teisinių paslaugų teikimo sutarčių sudarymo ir vykdymo procesai.

Subjektas (-ai):

1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija (toliau – Aplinkos ministerija, AM);
2. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – Ekonomikos ir inovacijų ministerija, EIM);
3. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – Energetikos ministerija, EM);
4. Lietuvos Respublikos finansų ministerija (toliau – Finansų ministerija, FM);
5. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, SADM);
6. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija (toliau – Susisiekimo ministerija, SM);
7. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – Sveikatos apsaugos ministerija, SAM);
8. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, ŠMSM);
9. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (toliau – Teisingumo ministerija, TM);
10. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (toliau – Užsienio reikalų ministerija, URM);

11. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau – Vidaus reikalų ministerija, VRM);

12. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija (toliau – Žemės ūkio ministerija, ŽŪM).

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

- ✓ Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė;
- ✓ Teisės aktų, institucijų vidaus reglamentavimo praktinio įgyvendinimo vertinimas;
- ✓ Interviu metodas (ministerijoms pateikti klausimai bei gauti atsakymai raštu ir el. paštu¹);
- ✓ Viešai skelbiamos informacijos stebėjimas ir analizavimas;
- ✓ Valstybės registruose ir informacinėse sistemose sukauptos informacijos analizė.

Analizės laikotarpis: nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2025 m. liepos 31 d. Esant būtinybei ir siekiant įvertinti pokyčius analizuojamuose procesuose bei ankstesnę ar vėlesnę praktiką, tam tikrais atvejais analizuojamas laikotarpis kinta.

Atliekant korupcijos rizikos analizę išnagrinėta ir (ar) įvertinta:

- ✓ Korupcijos rizikos analizės išvados priede nurodyti teisės aktai;
- ✓ Ministerijų interneto svetainėse, Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (toliau – CVP IS) viešai skelbiama informacija, kita viešai skelbiama informacija;
- ✓ Ministerijų Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai (toliau – Specialiųjų tyrimų tarnyba, STT) raštu arba el. paštu pateikti dokumentai ir informacija apie analizuojamus procesus reglamentuojančius teisės aktus ir jų įgyvendinimo praktiką;
- ✓ Kita Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto STT direktoriaus 2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 2-229², 15 punkte nurodyta informacija, reikalinga korupcijos rizikos analizei atlikti.

Korupcijos rizikos analizės išvados padarytos remiantis nurodytų dokumentų ir duomenų analize, vertinant:

1. Sociologinių tyrimų duomenis³;
2. Galimybę vienam darbuotojui priimti sprendimus;
3. Darbuotojų savarankiškumą priimant sprendimus ir sprendimų priėmimo diskreciją (valstybės tarnautojo ar įstaigos teisė spręsti kokį nors klausimą savo nuožiūra);

¹ Informacija gauta el. paštu jolita.karpovic@stt.lt

² Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ba1ba040412911ec992fe4cdfceb5666/asr>

³ Prieiga internete: <https://www.stt.lt/analitine-antikorpucine-zvalgyba/lietuvos-korupcijos-zemelapis/7437>

4. Darbuotojų ir padalinių priežiūros ir kontrolės lygį;
5. Atliekamos veiklos dokumentavimų reikalavimus;
6. Viešojo sektoriaus subjekto veiklos vidaus ir (ar) išorės audito informaciją;
7. Teisės aktų priėmimo ir vertinimo sistemą;
8. STT turimą informaciją, susijusią su procesu, kuriame atliekama korupcijos rizikos analizė;
9. Kitą informaciją, kurios reikia korupcijos rizikos analizei atlikti.

Jeigu korupcijos rizikos analizės metu prašomi dokumentai ar duomenys nebuvo pateikti, laikoma, kad jų nėra.

Rengiant šią išvadą asmenų vardai, pavardės ir pareigos, juridinių asmenų pavadinimai nurodomi tais atvejais, kai tokia informacija yra objektyviai būtina atliktai analizei paaiškinti bei pateiktoms išvadoms pagrįsti. Sprendžiant dėl šių duomenų nurodymo išvadoje kiekvienu atveju taip pat atsižvelgiama į tai, ar konkretus asmuo pagal Lietuvos Respublikos įstatymus gali būti laikomas viešuoju asmeniu, ir ar informacija apie šį asmenį (jo veiklą), kuri yra susijusi su atlikta analize, yra arba buvo skelbiama viešai. Visais kitais atvejais, duomenys ir informacija yra nuasmeninami arba pseudonimizuojami.

2. IŽANGA

Nuo 2017 m. liepos 1 d. įsigaliojus naujos redakcijos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymui (toliau – VPĮ), kuriuo įgyvendintos 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES „Dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB“ nuostatos, VPĮ 6 straipsnio (*Specialūs atvejai, kai šio įstatymo reikalavimai netaikomi paslaugų pirkimams*) 4 punkto a ir b papunkčiuose nurodytiems teisinių paslaugų pirkimams nustatyta išimtis (toliau – VPĮ išimtis) – šiems pirkimams nebetaikomi VPĮ reikalavimai. Iki tol perkančiosios organizacijos teises paslaugas, išskyrus arbitražo ir taikinimo paslaugų pirkimus, turėjo įsigyti taikydamos VPĮ nustatytas procedūras.

Minėtos teisinės paslaugos apima:

- a) atstovavimą arbitražo ar taikinimo procese, vykstančiame valstybėje narėje, trečiojoje šalyje arba tarptautinėje arbitražo ar taikinimo institucijoje, arba atstovavimą teisiniame procese, vykstančiame valstybės narės ar trečiosios šalies teismuose, tribunoluose ar viešosiose institucijose arba tarptautiniuose teismuose, tribunoluose ar institucijose (toliau – atstovavimas);
- b) teises konsultacijas, reikalingas rengiantis a punkte nurodytiems veiksams, arba jeigu yra konkrečių požymių ar didelė tikimybė, kad klausimas bus nagrinėjamas arbitražo, taikinimo ar teisminėje institucijoje (toliau – teisinės konsultacijos).

Reaguodama į šio teisinio reglamentavimo pokyčius, Specialiųjų tyrimų tarnyba 2018 m. gegužės 3 d. atliko minėtų VPĮ nuostatų antikorupcinį vertinimą⁴, kuriame nustatė galimas korupcijos rizikas bei pateikė pastabų ir pasiūlymų minėtoms rizikoms valdyti. Pavyzdžiui, pateikta pastaba, jog *dėl VPĮ nustatytos išimties tam tikrų rūšių teisinių paslaugų pirkimams gali egzistuoti korupcijos rizika, nes dėl nustatytos išimties šie pirkimai nėra kontroliuojami, perkančiosios organizacijos veikia savo nuožiūra*. Taip pat pateiktas pasiūlymas: *perkančiosioms organizacijoms patvirtinti Pirkimų, nepatenkančių į Viešųjų pirkimų įstatymo reglamentavimo sritį, tvarką, kurioje būtų reglamentuoti ir pirkimai, atliekami vadovaujantis šiame vertinime aptartomis VPĮ išimtimis*. Atkreiptinas dėmesys, kad didžioji dauguma ministerijų į šį pasiūlymą neatsižvelgė⁵ ir KRA atlikimo metu neturėjo patvirtintų tvarkų.

⁴ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/75a09081577411e88525a4bc7611b788?positionInSearchResults=50&searchModelUUID=92782ddc-bb2d-4836-8928-c9db8839b86d>

⁵ Išskyrus Susisiekimo ir Teisingumo ministerijas.

Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – VPT) interneto svetainėje paskelbtame VPI komentare⁶ bei informaciniame pranešime⁷ nurodoma, be kita ko, kad atliekant teisinių paslaugų pirkimus pagal VPI išimtį, vis tiek turi būti užtikrinti pagrindiniai pirkimų principai: skaidrumas, lygiateisiškumas, nediskriminavimas, proporcingumas bei racionalus lėšų naudojimas⁸.

Pažymėtina, kad nepaisant VPI nustatytos išimties, ministerijos minėtas atstovavimo ir teisinių konsultacijų paslaugas gali įsigyti taikydamos VPI nustatytas procedūras. Taip pat jos gali pagal šias procedūras įsigyti ir kitas teisinės paslaugas, nurodytas Bendrajame viešųjų pirkimų žodyne (BVPŽ), pavyzdžiui, pagal šiuos kodus:

- ✓ 79100000-5 teisinės paslaugos;
- ✓ 79110000-8 teisinio konsultavimo ir atstovavimo paslaugos;
- ✓ 79111000-5 teisinio konsultavimo paslaugos;
- ✓ 79112000-2 teisinio atstovavimo paslaugos;
- ✓ 79140000-7 teisinės konsultavimo ir informacijos paslaugos.

Kaip nurodyta minėtame STT antikorupciniame vertinime, dažniausiai teisinių paslaugų pirkimai vykdomi pagal VPI nustatytas procedūras, atliekami neskelbiamos apklausos būdu, o apie pirkimą informuojamas tik ribotas teikėjų skaičius (kartais – tik vienas). Taip pat pažymėtina, kad kai kurios perkančiosios organizacijos teisinės paslaugas įsigyja ne tik konkrečioms teisiniams klausimams spręsti, bet **ir teisės aktų ar pirkimo dokumentų rengimui**.

Klausimas dėl ministerijų, kaip asignavimų valdytojų, išlaidų, skirtų teisinėms paslaugoms, kurį laiką yra Lietuvos Respublikos Seimo (toliau – Seimas) Audito komiteto analizės objektas⁹ bei buvo svarstomas 2025 m. balandžio 9 d.¹⁰ ir 2025 m. spalio 8 d.¹¹ posėdžiuose. Balandžio 9 d. posėdyje dalyvaujantys¹² kai kurių ministerijų atstovai teigė, kad teisinės paslaugos, be kita ko, įsigyjamoms ir teisės aktų analizei, jų tobulinimui, t. y. advokatų ar teisininkų dalyvavimui teisėkūros procese. Kai kurie posėdžio metu aptarti atvejai paminėti ir žiniasklaidoje¹³.

⁶ Prieiga internete: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016398740--6-straipsnis-Special%C5%ABs-atvejai-kai-%C5%A1io-%C4%AFstatymo-reikalavimai-netaikomi-paslaug%C5%B3-pirkimams>

⁷ Prieiga internete: <https://vpt.lrv.lt/lt/naujienos-3/teisiniu-paslaugu-isigijimas-taikant-isimti-principu-svarba-ir-praktines-rekomendacijos/>

⁸ STT 2018-05-03 vertinime taip pat pateiktas siūlymas VPT spręsti dėl metodinių rekomendacijų, perkant teisinės paslaugas, parengimo.

⁹ Prieiga internete: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35734&p_k=1&p_t=291354&p6=23

¹⁰ Prieiga internete: <https://www.youtube.com/watch?v=PB-BIBCgiTU>

¹¹ Prieiga internete: <https://www.youtube.com/watch?v=3s2LgLkzg4U>

¹² Aplinkos, Ekonomikos ir inovacijų, Energetikos, Finansų, Kultūros, Socialinės apsaugos ir darbo, Susisiekimo, Teisingumo ministerijų atstovai.

¹³ Prieiga internete: <https://www.alfa.lt/verslas/verslo-naujienos/valdzia-lengva-ranka-taskosi-milijonais-euru-advokatams-politikai-pradedo-izvelgti-piktnaudziavima-ir-iesko-iseiciu/360147/>

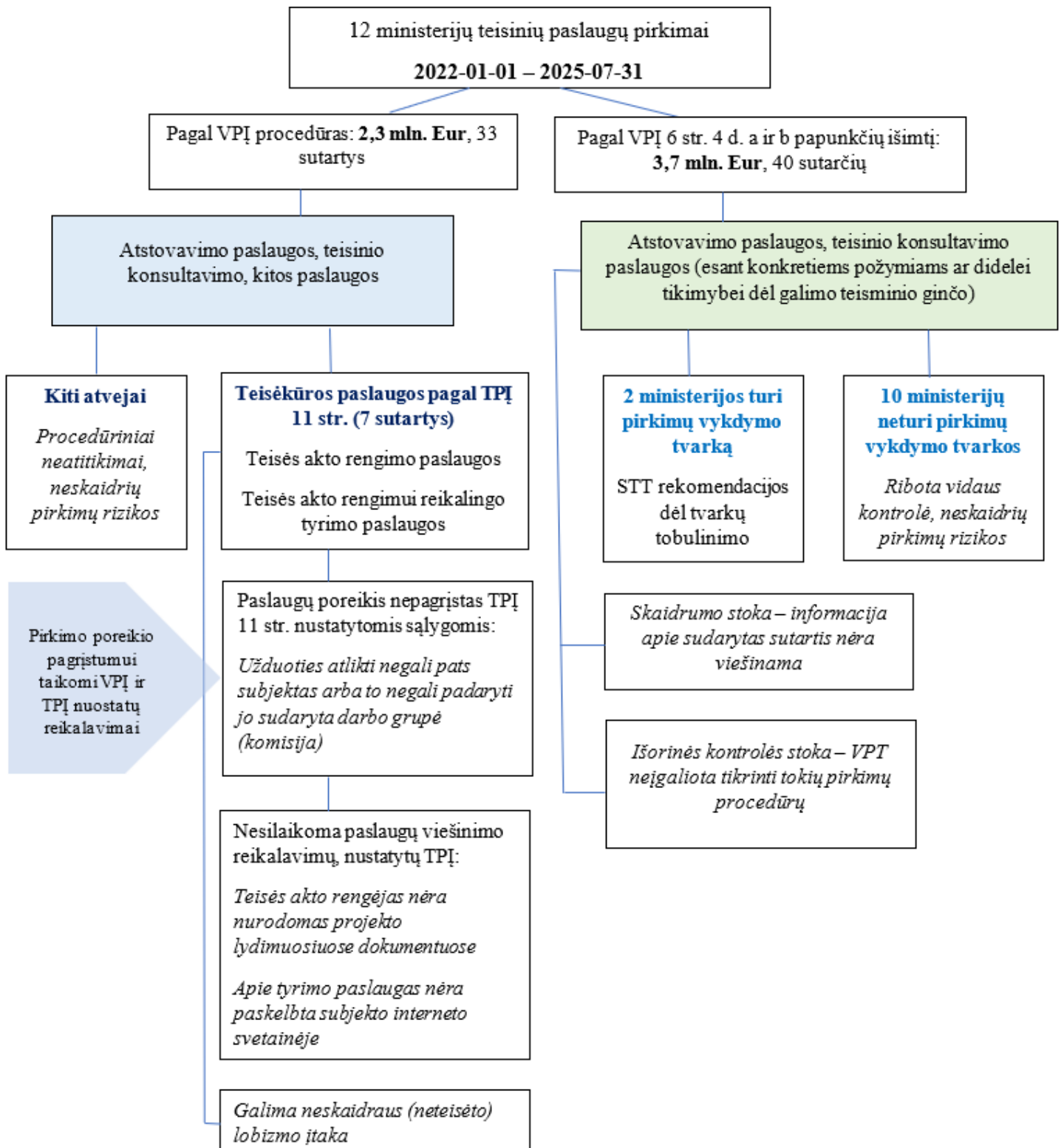
Pažymėtina, kad kaip nurodyta Europos Sąjungos (toliau – ES) Teisingumo teismo 2019 m. birželio 6 d. sprendime¹⁴, atstovavimo ir teisinių konsultacijų paslaugoms įsigyti pagrįstai Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/24/ES taikoma išimtis, t. y. jos nepatenka į šios Direktyvos taikymo sritį: atsižvelgiant į teisinio atstovavimo objektyvias savybes, jų negalima lyginti su kitomis paslaugomis, patenkančiomis į Direktyvos 2014/24 taikymo sritį, o teisinių konsultacijų paslaugas paprastai teikia įstaigos arba asmenys, skiriami ar atrenkami tokiu būdu, kuris kai kuriose valstybėse narėse negali būti reglamentuojamas viešųjų pirkimų taisyklių. Taigi, nors ir nustatyta objektyvi galimybė perkančiosioms organizacijoms tokias paslaugas, nurodytas VPĮ 6 straipsnio 4 punkto a ir b papunkčiuose, įsigyti netaikant VPĮ nustatytų procedūrų, tačiau manytina, kad tokiems pirkimams turi būti taikomos kitos alternatyvios vidaus ir išorės kontrolės priemonės, kurios užtikrintų pagrindinių viešųjų pirkimų principų įgyvendinimą.

Šia korupcijos rizikos analize (toliau – Analizė, KRA) siekiama įvertinti, ar ministerijose esamos teisinės ir organizacinės priemonės dėl teisinių paslaugų teikimo sutarčių sudarymo ir vykdymo yra pakankamos skaidrumui užtikrinti ir ar jose nėra spragų, sudarančių sąlygas teisinio reguliavimo subjektyviam taikymui ar neskaidrių sprendimų priėmimui bei nustatyti galimus trūkumus, sudarančius sąlygas galimoms korupcijos apraiškoms. Žemiau esančioje schemoje pavaizduotas KRA objektas – ministerijų teisinių paslaugų teikimo sutarčių sudarymo ir vykdymo procesai bei juose identifikuotos rizikos ir (ar) jų veiksniai.

¹⁴ Prieiga internete:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=214763&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3278859>

1 schema. KRA objektas bei identifikuotos rizikos ir (ar) jų veiksniai

VPI – Viešųjų pirkimų įstatymas

TPI – Teisėkūros pagrindų įstatymas

3. KORUPCIJOS RIZIKOS TEISINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMO SUTARČIŲ SUDARYMO IR VYKDYMO PROCESUOSE

Analizės metu įvertinus 12¹⁵ ministerijų pateiktą informaciją nustatyta, kad atstovavimo, teisinių konsultacijų ar kitos teisinės paslaugos įsigytos tiek taikant VPĮ procedūras, tiek pagal VPĮ išimtį. Analizuojamu laikotarpiu (2022 m. sausio 1 d. – 2025 m. liepos 31 d.) ministerijų sudarytų teisinių paslaugų sutarčių vertės sudarė 2,3 mln. Eur pagal VPĮ nustatytas procedūras ir 3,7 mln. Eur taikant VPĮ išimtį¹⁶. Išsami informacija pateikiama 1 lentelėje.

1 lentelė. Ministerijų teisinių paslaugų sutarčių skaičius ir vertės

Eilės Nr.	Ministerija	Sutarčių skaičius, vnt.	Sudarytų sutarčių vertė pagal VPĮ procedūras, Eur (su PVM)	Sutarčių skaičius, vnt.	Sudarytų sutarčių vertė taikant VPĮ išimtį, Eur (su PVM)
1	AM	6	85,4 tūkst.	1	12 tūkst.
2	EIM	1	73 tūkst.	2	36 tūkst.
3	EM	1	114 tūkst.	9	364 tūkst.
4	FM	5	1,8 mln.	1	151 tūkst.
5	SADM	4	34 tūkst.	3	244 tūkst.
6	SM	1	605 Eur	10	2 mln.
7	SAM	3	23 tūkst.	1	54 tūkst.
8	ŠMSM	1	15 000 Eur	2	3 383 Eur
9	TM	–	–	2	650 tūkst.
10	URM	7	58 tūkst.	6	124 tūkst.
11	VRM	–	–	1	9 583 Eur
12	ŽŪM	4	76 tūkst.	2	60 tūkst.
Iš viso:		33	2,3 mln.	40	3,7 mln.

3.1. Neskelbiamos apklausos pagrindumas, pirkimų skaidymas, kreipimasis į vieną tiekėją ir pirkimų procese dalyvaujančių asmenų funkcijų neatskyrimas kelia neskaidrių pirkimų, atliekamų pagal VPĮ, riziką (kritinė antikorupcinė pastaba)

Dėl pirkimų skaidymo

Pagal Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 patvirtintą Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašą¹⁷, viena iš sąlygų, kai pirkimas gali būti atliekamas

¹⁵ Analizė nebuvo atliekama Krašto apsaugos ministerijoje ir Kultūros ministerijoje, nes analizuojamu laikotarpiu šios ministerijos nepatyrė išlaidų, susijusių su teisinėmis (ar atstovavimo) paslaugomis.

¹⁶ Faktiškai patirta išlaidų mažiau: 804 tūkst. Eur pagal VPĮ nustatytas procedūras ir 3,5 mln. Eur taikant VPĮ išimtį.

¹⁷ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/a0f25f005ca411e79198ffdb108a3753/asr>

neskelbiamos apklausos būdu – jei numatoma pirkimo sutarties vertė neviršija 10 000,00 Eur be PVM (pagal aprašo redakciją, galiojusią nuo 2022 m. balandžio 1 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d.) arba 15 000,00 Eur be PVM (pagal aprašo redakciją, galiojusią nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. rugpjūčio 17 d.) ir tokia apklausa atliekama apklausiant pasirinktą skaičių tiekėjų. Nepaisant to, VPT rekomenduoja¹⁸ kreiptis į daugiau nei vieną tiekėją, kadangi tokiu būdu yra įgyvendinami viešųjų pirkimų principai ir sudaromas prielaidos konkurencijai vystyti. STT taip pat atkreipia dėmesį, kad minėtame apraše perkančiosioms organizacijoms nustatyta ne prievolė ar pareiga kreiptis į pasirinktą vieną tiekėją, o galimybė, tuo tarpu siekiant užtikrinti tokių pirkimų skaidrumą, turėtų būti kreipiamasi į daugiau nei vieną tiekėją. Taip pat paminėtina, kad VPT Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 9 punkte, be kita ko, nustatyta, kad planuojant pirkimus ir jiems rengiantis, negali būti siekiama išvengti šiame apraše nustatytos tvarkos taikymo ar dirbtinai sumažinti konkurenciją, be to, perkančioji organizacija, planuodama pirkimo būdą, negali siekti išvengti didesnės pirkimo sutarties vertės, dėl ko atsirastų pareiga pirkimą vykdyti atviresniu būdu.

Pavyzdžiui, analizės metu nustatyta, kad ŽŪM vykdė 3 pirkimus pagal VPI procedūras, kurių pagrindu sudarytos sutartys su advokatų profesine bendrija „TRINITY JUREX“ (toliau – „TRINITY JUREX“): (1) 2022 m. rugsėjo 19 d. Nr. 8P-22-151, sutarties vertė 9 880 Eur be PVM, (2) 2022 m. lapkričio 21 d. Nr. 8P-22-190, sutarties vertė 9 960 Eur be PVM ir (3) 2023 m. gegužės 12 d. Nr. 8P-23-74, sutarties vertė 14 880 Eur be PVM, t. y. kiekvieno individualaus pirkimo maksimali sutarties vertė artima ribai, iki kurios galimos neskelbiamos apklausos procedūros. Pagal šių trijų sutarčių nuostatas bei įvertinus pateiktų sąskaitų faktūrų turinį matoma, kad pirkimo objektas pagal savo esmę yra tapatus, visų trijų pirkimų techninėje specifikacijoje nurodyta, kad paslaugoms taikoma valandinio įkainio kainodara ir *Pirkėjas atkreipia dėmesį, kad jis neįsipareigoja iš Tiekėjo (-ų) įsigyti jokios minimalios Paslaugų apimties*. Manytina, kad, faktiškai tokios pirkimo sąlygos sudaro galimybę sudaryti ilgalaikę, didesnės vertės (atitinkamai, didesnio valandų kiekio) pirkimo sutartį bei paslaugas gauti operatyviai, atsiradus poreikiui, išvengiant periodiškai iš naujo atliekamų pirkimų procedūrų, todėl, atitinkamai, ir mažinant administracinę naštą ministerijos darbuotojams, atsakingiems už viešųjų pirkimų vykdymą. Taip pat pastebėtina, kad visų trijų nurodytų pirkimų vertė sudaro daugiau nei 34 tūkst. eurų, – esant tokiai vertei, remiantis VPT Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo nuostatomis, būtų taikoma skelbiamos apklausos procedūra, o ŽŪM pirkimų iniciatorius turėtų atlikti rinkos tyrimą, kurio rezultatai būtų fiksuojami nustatytos formos dokumente¹⁹. Atsižvelgiant į tai vertinama, kad ŽŪM galimai netinkamai planavo numatomų teisinių paslaugų pirkimų vertes, galimai nesant racionalaus pagrindo pirkimus skaidė, dėl ko vykdė 3 neskelbiamas

¹⁸ Prieiga internete: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/115005398229-Kokiais-atvejais-perkan%C4%8Dioji-organizacija-gali-apklausti-tik-vien%C4%85-tiek%C4%97j%C4%85-atliekant-ma%C5%BEos-vert%C4%97s-pirkim%C4%85>

¹⁹ Pagal ŽŪM Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo 7.6. punktą.

apklausas. Taip pirkimai gali būti skaidomi ir vykdomi taikant paprastesnes neskelbiamų pirkimų procedūras, išvengiant numatyto skelbiamo pirkimo būdo, o dėl to gali mažėti pirkimų konkurencingumas.

Dėl pirkimų procese dalyvaujančių asmenų funkcijų neatskyrimo

Siekiant įvertinti ŽŪM viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujančių asmenų atsakomybių pasiskirstymą nustatyta, kad ŽŪM viešųjų pirkimų tvarkos aprašo²⁰ 20 punkte nurodyta: *rekomenduojama, kad pirkimo iniciatorius nevykdytų pirkimų organizatoriaus funkcijų, neskirti pirkimo iniciatoriaus jo inicijuotą pirkimą atlikšančios Komisijos nariu, vengti Komisijos narių tarpusavio pavaldumo*²¹. Analizės metu nustatyta, kad anksčiau minėtų ŽŪM pirkimų atveju pirkimų iniciatoriaus ir pirkimų organizatoriaus funkcijas vykdė tas pats asmuo – nors tai nėra neleistina praktika²², tačiau toks funkcijų neatskyrimas, jas sutelkiant vieno asmens diskrecijoje, antikorupeciniu požiūriu gali sudaryti prielaidas neformalių ryšių formavimuisi, subjektyvių, nepagrįstų sprendimų priėmimui ir tuo pačiu mažina viešųjų pirkimų proceso skaidrumą.

Taip pat nustatyta, kad vykdant neskelbiamą apklausą ŽŪM kreipėsi į tuos pačius tris tiekėjus: Advokatų profesinę bendriją „AVOCAD“ (toliau – „AVOCAD“), Advokatų profesinę bendriją „HITUS legal“ ir „TRINITY JUREX“. Nepaisant to, kad antro pirkimo apklausos metu „AVOCAD“ nepateikė pasiūlymo, ŽŪM trečio pirkimo apklausos metu vėl kreipėsi į „AVOCAD“ kaip į trečią tiekėją, tačiau pasiūlymas vėl nebuvo pateiktas. Tokios aplinkybės kelia riziką, jog perkančioji organizacija, besikreipianti į nuolatinius 3 teikėjus, gali nesiekti atlikti objektyvios, realią rinkos situaciją atspindinčios apklausos, o tai daro neigiamą poveikį konkurencijai bei efektyviam viešųjų finansų valdymui, gali indikuoti neformalių ryšių riziką.

Vertinant 7 Užsienio reikalų ministerijos pirkimus nustatyta, kad visus juos atliko pirkimų organizatorius, tačiau, pasak URM²³, juose nebuvo pirkimų iniciatoriaus – t. y. asmens, kurio funkcijos apibrėžtos VPI 2 str 40 dalyje: *perkančiosios organizacijos darbuotojas, kuris nurodo poreikį viešojo pirkimo būdu įsigyti reikalingų prekių, paslaugų arba darbų ir (ar) parengia jų techninę specifikaciją ir (ar) jos projektą*. Pagal URM viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir vidaus tvarkos aprašą²⁴: 5.4. *Pirkimo iniciatorius – ministerijos darbuotojas, kuris nurodo poreikį*

²⁰ Viešųjų pirkimų organizavimo Žemės ūkio ministerijoje tvarkos aprašas, patvirtintas 2022-01-07 ŽŪM ministro įsakymu Nr. 3D-3.

²¹ Naujos redakcijos Žemės ūkio ministerijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše, patvirtintame 2025-08-21 ŽŪM ministro įsakymu Nr. 3D-434, 7.3. p. nustatyta, kad *Pirkimų organizatoriumi ir pirkimų iniciatoriumi (to paties pirkimo) rekomenduojama skirti skirtingus darbuotojus, taip siekiant sumažinti klaidų ar neteisėtų veikų riziką*.

²² Prieiga internete: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360002368880-Ar-pirkim%C5%B3-iniciatorius-ir-pirkim%C5%B3-organizatorius-gali-b%C5%ABti-vienas-ir-tas-pats-asmuo>

²³ 2025-11-18 el. laišku ir 2025-11-20 telefonu.

²⁴ 2021-05-03 patvirtinto URM ministro įsakymu Nr. V-146.

viešojo pirkimo būdu įsigyti reikalingų prekių, paslaugų arba darbų ir (ar) parengia jų techninę specifikaciją, kitus Tvarkos apraše nurodytus pirkimo dokumentus; 9. Asmenys, dalyvaujantys pirkimų ir vidaus kontrolės procesuose: <...> 9.2. Pirkimo iniciatorius <...>.

Analizuojant vieną iš URM pirkimų, kurio pagrindu 2022 m. gegužės 11 d. sudaryta sutartis Nr. 10-132/22, nustatyta, kad (1) pirkimo poreikio paraišką patvirtino Transatlantinio bendradarbiavimo ir saugumo politikos direktorius G.P.; (2) 2022 m. balandžio 5 d. Tarnybiniame pranešime ministerijos kanclerei, kurį pasirašė G.P., nurodyta informacija apie pirkimą: pirkimo būdas, numatomos paslaugos valandų kiekis, artimiausi užsakomi darbai, reikiamo finansavimo suma ir šaltinis; (3) *Informacijos apie neskelbiamos apklausos būdu atliktą mažos vertės viešąjį pirkimą pagal VPĮ* formoje nurodyta, kad pirkimą inicijavusio padalinio pavadinimas – Transatlantinio bendradarbiavimo ir saugumo politikos departamentas. Pagal VPT viešųjų pirkimų ir pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijose²⁵ pateiktas pirkimų iniciatoriaus funkcijas bei atliekamus veiksmus visame pirkimų procese, manytina, kad jos galimai atitinka faktinius veiksmus, kurie atlikti analizuojamame URM pirkimo pavyzdyje, todėl URM požiūris į pirkimo iniciatoriaus funkcijas galimai yra nepagrįstas. Atsižvelgiant į tai, kad URM 7 pirkimų atveju nėra pirkimų iniciatorių, URM nepateikė ir jų nešališkumo deklaracijų ir konfidencialumo pasižadėjimų, kaip nustatyta URM tvarkos aprašo 14 punkte.

Nesant aiškiam URM reglamentavimui dėl darbuotojų (pareigybių), kurie vykdo pirkimų iniciatorių funkcijas, kyla neefektyvaus vidaus kontrolės funkcionavimo rizika, o formaliai nesant pirkimų iniciatoriaus, gali kilti rizika dėl pirkimo poreikio pagrįstumo bei subjektyvių sprendimų.

Dėl pirkimų kreipiantis į vieną tiekėją

Analizės metu nustatyta, kad Aplinkos ministerija 2022–2024 m. laikotarpiu 5 iš 6 atvejų, neskelbiamos apklausos pirkimo metu kreipėsi į vieną tiekėją, iš šių 5 atvejų – 4 sutartys sudarytos su tuo pačiu tiekėju – Advokatų profesine bendrija “WALLESS“ (toliau – „WALLESS“) (bendra sutarčių vertė – 39 tūkst. Eur be PVM). Visų 5 pirkimų atveju numatomos sudaryti sutarties vertės neviršijo tuo metu aktualios ribos, iki kurios galimos neskelbiamos apklausos procedūros, PO pačiai pasirenkant apklausiamą tiekėjų skaičių. Rinkos tyrimo dokumentai dėl šių pirkimų Analizės atlikimo metu nebuvo pateikti.

Analizuojant SADM 4 pirkimus taip pat atkreiptas dėmesys į analogišką tendenciją atlikti mažos vertės neskelbiamos apklausos pirkimus kreipiantis tik į vieną tiekėją: 2022 – 2024 m.

²⁵ Prieiga internete: <https://vpt.lrv.lt/lt/naujienos-3/parengtos-viesuju-pirkimu-ir-pirkimu-organizavimo-ir-vidauskontrolerekomendacijos/>

laikotarpiu SADM dėl iš esmės to paties pirkimo objekto²⁶ vykdė 4 pirkimus (visų jų sutarčių vertė – 28 tūkst. Eur be PVM, kiekvienu atveju kreiptasi į skirtingą tiekėją), o šių pirkimų inicijavimo ir (ar) vykdymo dokumentuose nenustatyta argumentų, kodėl siūloma kreiptis į vieną konkretų tiekėją. Rinkos tyrimo dokumentai dėl šių pirkimų Analizės atlikimo metu nebuvo pateikti.

Išvada:

Tendencinga ŽŪM, AM ir SADM praktika, kuomet kreipiamasi tik į vieną tiekėją, sudaro prielaidas galimai neobjektyviems viešiesiems pirkimams, kurių procedūroje gali kilti selektyvių sprendimų priėmimo rizika. Antikorupcinio požiūriu tokia praktika gali lemti tam tikrų juridinių asmenų protegavimą, galimus neteisėtus susitarimus bei neracionalų viešųjų finansų valdymą. Nesant objektyvaus, optimalaus ir racionalaus poreikio formavimo ir planavimo, gali būti siekiama dirbtinai skaidyti pirkimą, taip išvengiant griežtesnių pirkimo procedūrų, o tai neigiamai veikia konkurenciją. Taip pat, URM neatskyrus pirkimų iniciatoriaus ir organizatoriaus funkcijų, neužtikrinant jų praktinio įgyvendinimo, sudaromos sąlygos korupcijos rizikai neatsparių situacijų pasireiškimui viešųjų pirkimų procese, kyla subjektyvių sprendimų rizikos.

Pasiūlymai:

1. AM, SADM ir ŽŪM – teisiniame reglamentavime įtvirtinti papildomas kontrolės priemonės, siekiant periodiškai įvertinti VPI, ministerijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo (taisyklių) principų bei nuostatų tinkamą įgyvendinimą neskelbiamos apklausos būdu atliekamų pirkimų procese.

2. URM – vidaus teisės aktuose aiškiai ir nedviprasmiškai nustatyti, kuriems darbuotojams (pareigybėms) priskiriamos pirkimų iniciatorių funkcijos bei užtikrinti jų praktinį įgyvendinimą (apimantį, be kita ko, ir URM viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir vidaus tvarkos aprašo 14 punkte nustatytus nešališkumo deklaracijų ir konfidencialumo pasižadėjimų reikalavimus).

3.2. Nereglamentuota pirkimų, atliekamų taikant VPI išimtį, tvarka, o kelių ministerijų turimose tvarkose yra trūkumų (kritinė antikorupcinė pastaba)

Nors 2018 m. gegužės 3 d. Specialiųjų tyrimų tarnybos atliktame antikorupciniame vertinime buvo siūloma perkančiosioms organizacijoms pasitvirtinti pirkimų, nepatenkančių į VPI reglamentavimo sritį, tvarką, šios KRA atlikimo metu nustatyta, kad 12 ministerijų sudarė atstovavimo ir teisinių konsultacijų paslaugų sutartis pagal VPI išimtį, tačiau tik 2 iš jų turėjo tam skirtas patvirtintas tvarkas, tai yra: Susisiekimo ministerijos tvarka patvirtinta 2019 m. gruodžio 2

²⁶ Dėl Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos (SPIS) bei su ja susijusio tiekėjo UAB „ProIT“.

d.²⁷ ir Teisingumo ministerijos taisyklės – 2018 m. lapkričio 22 d.²⁸. Atkreiptinas dėmesys, kad minėtame antikorupeiniame vertinime buvo nurodyta, kad *Energetikos ministerija ketina parengti Pirkimų, nepatenkančių į Viešųjų pirkimų įstatymo reglamentavimo sritį, tvarkos aprašą, pagal kurį detalizuos ir teisinių paslaugų pirkimo poreikį, aptars esmines sutarties sąlygas*, tačiau Energetikos ministerijos 2025 m. rugsėjo 16 d. rašte Nr. 3-1433²⁹ ir KRA atlikimo metu ši tvarka nebuvo pateikta³⁰.

Įvertinus 10 ministerijų (kurios pirkimus atliko neturėdamos patvirtintų tvarkų tokių pirkimų atlikimui, t. y. išskyrus Susisiekimo ministerijos ir Teisingumo ministerijos) atliktus 28 pirkimus nustatyta, kad formaliai visi jie galimai atitinka VPĮ 6 straipsnio 4 dalies a ir b papunkčiuose nustatytas sąlygas, kurioms esant pirkimus galima atlikti taikant VPĮ išimtį: šių pirkimų pagrindu sudarytos sutartys dėl atstovavimo arbitražo procese, teismuose arba dėl teisinių konsultacijų, reikalingų rengiantis arbitražo arba teisminiam procesui, arba esant konkrečioms požymiams ar didelei tikimybei dėl ateityje vyksiančio teismo proceso³¹. Tik dėl 7 tokių pirkimų ministerijos pateikė dokumentus, kurie, be kita ko, pagal turinį atitinka rinkos tyrimą arba pagrindžia konkretaus tiekėjo pasirinkimą. Išsami informacija pateikiama 2 lentelėje.

2 lentelė. Ministerijų teisinių paslaugų įsigijimas taikant VPĮ išimtį

Eilės Nr.	Ministerija	Sutarties informacija	Sutarties vertė, Eur (su PVM)	Pirkimą (sprendimą) pagrindžiantys dokumentai
1	AM	2024-01-19 Nr. BS-4, Advokatų kontora „Ellex Valiūnas ir partneriai“ (toliau – „Ellex“) Hogan Lovells International LLP	12 tūkst.	Vyriausybės įgaliojimas; Prašymas dėl pirkimo; Nurodytas teikėjo pasirinkimo pagrindimas
2	EIM	2022-01-12 Nr. 8-2, „TGS BALTIC“	33 tūkst.	Tarnybinis prašymas;

²⁷ Susisiekimo ministerijos teisinių paslaugų pirkimų, nepatenkančių į Viešųjų pirkimų įstatymo reglamentavimo sritį, tvarkos aprašas, patvirtintas susisiekimo ministro įsakymu Nr. 3-534 (aktuali redakcija patvirtinta 2022-10-04 įsakymu Nr. 3-463).

²⁸ Teisingumo ministerijos perkamų paslaugų, kurioms įsigyti netaikomi Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai, pirkimų taisyklės, patvirtintos teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-250.

²⁹ Rašte nurodoma, kad *Energetikos ministerija, atsižvelgdama į Viešųjų pirkimų tarnybos rekomendacijas, paskelbtas 2025 m. birželio 11 d., artimiausiu metu planuoja parengti Energetikos ministerijos teisinių paslaugų įsigijimo, taikant išimtį, taisyklės*.

³⁰ Analizės metu EM interneto svetainėje rastas nepatvirtintas ministerijos kanclerio potvarkis dėl Energetikos ministerijos pirkimų, nepatenkančių į Viešųjų pirkimų įstatymo taikymo sritį, taisyklių patvirtinimo. Prieiga internete: https://enmin.lrv.lt/uploads/enmin/documents/files/Administracine_informacija/Vie%C5%A1ieji%20pirkimai/20191218_5-14_Del%20pirkimo%20taisykliu.pdf Analizės apimtyje šios taisyklės nebuvo vertinamos.

³¹ Pažymėtina, kad VPĮ 6 straipsnio 4 dalies a ir b papunkčių nuostatų metodinis išaiškinimas ir konkrečių aplinkybių nustatymas, kurių pagrindu PO galėjo arba negalėjo pasinaudoti VPĮ išimtimi, pagal kompetenciją priklauso Viešųjų pirkimų tarnybai, kaip nustatyta VPĮ 95 straipsnyje.

Eilės Nr.	Ministerija	Sutarties informacija	Sutarties vertė, Eur (su PVM)	Pirkimą (sprendimą) pagrindžiantys dokumentai
				Nurodytas tiekėjo pasirinkimo pagrindimas
3		2022-02-10 Nr. TPS 2022/02/10, Advokatų kontora „Eversheds Saladžius“	2,3 tūkst.	Pateikti pirkimą pagrindžiantys dokumentai sudaryti vėlesne data nei sudaryta sutartis su advokatų kontora: 2022-02-11 tarnybinis pranešimas Nr. 257–306 dėl advokatų kontoros pasitelkimo atstovavimui bei strateginio planavimo darbo grupės 2022-02-15 posėdžio protokolas Nr. (33.8–81)–252–34, kuriame svarstytas klausimas dėl pritarimo teisinių paslaugų sutarties sudarymui su advokatų kontora bei asignavimų skyrimo
4	EM	2022-02-09 Nr. 8-9, „Ellex“	182 tūkst.	Tarnybinis pranešimas; Atliktas žodinis rinkos tyrimas (nedokumentuotas)
5		2022-10-12 Nr. 8-81, „Ellex“	20 tūkst.	Tarnybinis pranešimas; Nėra rinkos tyrimo ar tiekėjo pasirinkimo pagrindimo
6		2023-01-25 Nr. 8-11, „Ellex“	10 tūkst.	Tarnybinis pranešimas; Nėra rinkos tyrimo ar tiekėjo pasirinkimo pagrindimo
7		2023-04-04 Nr. 8-46, „Ellex“	30 tūkst.	Tarnybinis pranešimas; Nėra rinkos tyrimo ar tiekėjo pasirinkimo pagrindimo
8		2023-09-08 Nr. 8-80, „Ellex“	30 tūkst.	Tarnybinis pranešimas; Nėra rinkos tyrimo ar tiekėjo pasirinkimo pagrindimo
9		2023-12-20 Nr. 8-121, „Ellex“	40 tūkst.	Tarnybinis pranešimas; Nėra rinkos tyrimo ar tiekėjo pasirinkimo pagrindimo

Eilės Nr.	Ministerija	Sutarties informacija	Sutarties vertė, Eur (su PVM)	Pirkimą (sprendimą) pagrindžiantys dokumentai
10		2023-03-08 Nr. 8-32, Advokatų kontora „TGS Baltic“ (toliau – „TGS Baltic“)	10 tūkst.	Tarnybinis pranešimas; Nėra rinkos tyrimo ar tiekėjo pasirinkimo pagrindimo ³²
11		2023-12-05 Nr. 8-113, „TGS BALTIC“	30 tūkst.	Tarnybinis pranešimas; Nėra rinkos tyrimo ar tiekėjo pasirinkimo pagrindimo
12		2024-11-26 Nr. 8-62, „TGS BALTIC“	12 tūkst.	Tarnybinis pranešimas; Atliktas rinkos tyrimas (nedokumentuotas ³³)
13	FM	2022-07-22 Nr. 14P-51, Advokatų kontora „Sorainen ir partneriai“	151 tūkst.	Komisijos posėdžio protokolas; Nurodytas teikėjo pasirinkimo pagrindimas
14		2024-08-16 Nr. D4-195, „Ellex“	216 tūkst.	Tarnybinis pranešimas; Nėra rinkos tyrimo ar tiekėjo pasirinkimo pagrindimo
15	SADM	2025-05-20 Nr. D4-74, Advokatų kontora „WIDEN“ (toliau – „WIDEN“)	6,4 tūkst.	Tarnybinis pranešimas; Nėra rinkos tyrimo ar tiekėjo pasirinkimo pagrindimo
16		2022-04-01 Nr. (5.1.4E) D4-128, Norkus ir partneriai COBALT, advokatų profesinė bendrija (toliau – „COBALT“)	22 tūkst.	Dokumentų nepateikė
17	SAM	2021-03-05 Nr. S-20, „COBALT“	54 tūkst.	Pasitarimo dėl teisinių paslaugų sutarties sudarymo protokolas; Atliktas rinkos tyrimas (dokumentuotas)

³² Atkreiptinas dėmesys dėl lentelėje nurodytų EM pirkimų Nr. 4 – 8 ir Nr. 10: analizės metu gautos dokumentų kopijos, pasirašytos ne dokumentų valdymo sistemoje (pasirašytos ranka), nors EM darbo reglamente (prieiga internete: <https://enmin.lrv.lt/uploads/enmin/documents/files/Darbo%20reglamentas%202020.pdf>) nurodyta, kad ministerijoje naudojama dokumentų valdymo sistema; taip pat pateiktų dokumentų (tarnybinių pranešimų) numeriai pasikartojantys, pavyzdžiui, 2023-01-16 Tarnybinis pranešimas Nr. 69-1 ir 2023-12-04 Tarnybinis pranešimas Nr. 69-1.

³³ Pagal EM 2025-1124 el. laišką: *Apklausa buvo atlikta žodžiu (telefonu), advokatų kontoros, į kurias kreiptasi ir jų pasiūlymai pateikti 2024-11-21 tarnybiniame pranešime Nr. 69-2.*

Eilės Nr.	Ministerija	Sutarties informacija	Sutarties vertė, Eur (su PVM)	Pirkimą (sprendimą) pagrindžiantys dokumentai
18	ŠMSM	2023-06-02 Nr. S-347, Advokatų kontora „LEX“	1,2 tūkst.	Dokumentų nepateikė
19		2023-09-06 Nr. S-455, „TGS BALTIC“	2,1 tūkst.	
20	URM	2022-11-25 papildomas susitarimas Nr. 10-322/22 (prie 2017-12-12 sutarties Nr. 10-279), Advokatų kontora „SPES“ (toliau – „SPES“)	66 tūkst.	Pažymos dėl advokato pasitelkimo; Nepasirašytas rinkos tyrimas (dokumentuotas)
21		2023.12.11, „SPES“	32 tūkst.	Pažymos dėl advokato pasitelkimo; Tarnybinis pranešimas; Atliktas rinkos tyrimas (dokumentuotas)
22		2024-12-19 Nr. TGSLT20241218/03, „TGS BALTIC“	9,1 tūkst.	Pažyma dėl advokato pasitelkimo; Nėra rinkos tyrimo ar tiekėjo pasirinkimo pagrindimo
23		2025-01-13 Nr. TGSLT20250113/04, „TGS BALTIC“	4,6 tūkst.	Pažyma dėl advokato pasitelkimo; Nurodytas teikėjo pasirinkimo pagrindimas
24		2025-03-05 Nr. TGSLT20250305/02, „TGS BALTIC“	10 tūkst.	Pažyma dėl advokato pasitelkimo; Nėra rinkos tyrimo ar tiekėjo pasirinkimo pagrindimo
25		2025-05-02, Advokatų kontora „Gudaitė ir partneriai“ ³⁴	2 tūkst.	Pažyma dėl advokato pasitelkimo; Nėra rinkos tyrimo/ tiekėjo pasirinkimo pagrindimo
26		VRM	2025-07-11 Nr. 1S-307, „Ellex“	9,5 tūkst.

³⁴ URM registruota 2025-05-05 Nr. 10-104/25.

Eilės Nr.	Ministerija	Sutarties informacija	Sutarties vertė, Eur (su PVM)	Pirkimą (sprendimą) pagrindžiantys dokumentai
27	ŽŪM	2022-11-16 Nr. 8P-22-188, „TRINITI JUREX“	30 tūkst.	Dokumentų nepateikė ³⁵
28		2024-04-15 Nr. 8P-24-27, „TRINITI JUREX“	30 tūkst.	

Pažymėtina, kad nors ir nesant specialaus vidaus tvarkos reglamentavimo, Vidaus reikalų ministerija dėl sudarytos sutarties (7,9 tūkst. Eur vertės) 2025 m. gegužės 29 d. atliko raštišką tiekėjų apklausą: 4 tiekėjams išsiųsti individualūs raštai („Dėl teisinių paslaugų įsigijimo apklausos“), pateikiant aktualią informaciją dėl pirkimo objekto – nuorodą į aktualų Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) nutarimą, techninę specifikaciją, bei prašant tiekėjų pasiūlyme pateikti interesų konflikto nebuvimo patvirtinimą, siūlomą paslaugų valandinį įkainį, preliminarią paslaugų apimtį (valandomis), informaciją apie kvalifikaciją ir darbo patirtį, susijusią su tarptautinių investicinių ginčų sprendimu, įskaitant ginčus pagal Konvenciją dėl valstybių ir kitų valstybių fizinių bei juridinių asmenų investicinių ginčų sprendimo.

Atkreiptinas dėmesys, kad URM sudarant teisinių paslaugų sutartis vadovavosi URM teisminių procesų, kuriuose dalyvauja URM, koordinavimo tvarkos aprašu³⁶ (toliau – URM aprašas). Tam tikros šio aprašo nuostatos, atsižvelgiant į jų turinį, iš dalies galėtų būti vertinamos kaip alternatyva vidaus kontrolės priemonių, vykdančių pirkimų procedūras, kurioms taikoma VPI išimtis, aprašymui. Apraše, be kita ko, nustatyta teisinių sutarčių (advokato pasitelkimo) sudarymo tikslingumo³⁷, šio poreikio pagrįstumo³⁸ ir galutinio sprendimo priėmimo tvarka³⁹. URM aprašo 29 punkte nurodyta, kad *teisinės paslaugos perkamos ir teisinių paslaugų sutartis sudaroma 6 straipsnio*

³⁵ Komentuojant dokumentų nebuvimą, ŽŪM el. paštu pateikė 2022-10-18 raštišką konsultaciją su VPT, kurioje nurodyta, kad: *Norint įsigyti advokato paslaugas, kuris atstovaus perkančiąją organizaciją teisminėje institucijoje, viešųjų pirkimų atlikti nereikia vadovaujantis VPI 6 straipsnio 1 dalies 4 punkto a ir b papunkčiais. Atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis VPI 6 str. 1 d. 4 p. a ir b p. p., numatyta išimtimi, viešųjų pirkimų vykdyti nereikia ir procesinių dokumentų rengimui, konsultacijų raštu rengimui ir t.t. <...>.*

³⁶ Patvirtintu Užsienio reikalų ministro 2021-09-28 įsakymu Nr. V-409 (2023-12-08 įsakymo Nr. V-431 redakcija)

³⁷ Pagal aprašo 12 p.: *Suinteresuotas ministerijos administracijos padalinys siūlymą inicijuoti teismo procesą įformina užpildydamas nustatytos formos Pažymą dėl bylinėjimosi ir advokato pasitelkimo tikslingumo, kurioje nurodo ministerijos reikalavimo esmę, kokių priemonių buvo imtasi ginčui išspręsti taikiu būdu ir motyvuotą siūlymą dėl teismo proceso inicijavimo ir advokato pasitelkimo tikslingumo.*

³⁸ Aprašo 13 ir 14 p., be kita ko, nustatyta pažymos derinimo tvarka, įtraukiant skirtingus ministerijos struktūrinius padalinius, bei galutinio sprendimo priėmimo procedūra ministerijos dokumentų valdymo sistemoje.

³⁹ Pagal aprašo 16 p.: *Ministerijos kancleris sprendimą dėl advokato pasitelkimo konkrečioje byloje priima atsižvelgdamas į byloje keliamo teisinio klausimo naujumą (ar teismų praktika atitinkamu klausimu suformuota), bylos apimtį ir sudėtingumą, į proceso dalyvių pozicijų formulavimą byloje, į skundo ar ieškinio pagrindą ir dalyką, į tai, ar bylos baigtis gali daryti platesnį poveikį ne tik byloje susiklosčiusiems, bet ir susijusiems teisiniams santykiams, taip pat ir viešajam interesui, į kitas svarbias aplinkybes ir į Veiklos valdymo ir teisinių klausimų grupės, Generalinės inspekcijos ir kitų bylos baigtimi suinteresuotų ministerijos administracijos padalinių parengtoje Pažymoje pateiktą informaciją.*

4 punkto a ir b papunkčiuose nustatytais atvejais, tačiau nėra detalios reglamentuota, kas ir kaip vykdo pačią pirkimo procedūrą priėmus galutinį sprendimą dėl advokato pasitelkimo.

URM aprašo 29 punkte, be kita ko, nustatyta, kad prieš perkant teisines paslaugas pagal VPĮ išimtį, Veiklos valdymo ir teisinių klausimų grupė atlieka rinkos tyrimą ir jo rezultatus kartu su teisinių paslaugų sutarties projektu pateikia ministerijos kancleriui, tačiau URM analizuotų 6 pirkimų atveju⁴⁰ tik 1 iš jų tarnybinis pranešimas parengtas kartu su rinkos tyrimu. Pagal URM paaiškinimą⁴¹, *skubiais atvejais, kai teismo nustatyti terminai itin trumpi, rinkos tyrimo paprastai neatliekama, – pasitelkiamos jau bendradarbiaujančios advokatų kontoros, su kuriomis Ministerija yra užmezgusi pasitikėjimo santykius, taip pat siūloma sudaryti Teisinių paslaugų sutartį rinkos tyrime dalyvavusioms advokatų kontoroms ar patirties pagal ginčo pobūdį turinčioms advokatų kontoroms.* Manytina, kad tokią praktiką, kaip vieną iš kriterijų, URM galėtų nustatyti tvarkos apraše, naudojant Teisingumo ministerijos gerosios praktikos pavyzdį (žr. 1 pav.). Analizės atlikimo metu taip pat nustatyta, kad URM apraše nėra nuostatų, susijusių su pirkimo inicijavimo ir organizavimo funkcijų atskyrimu bei su konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimais, todėl vertintų 6 pirkimų atveju nėra aišku, kaip buvo užtikrintas funkcijų atskyrimo aspektas ir tik dėl vieno pirkimo (2023 m. gruodžio 11 d., „SPES“) buvo užtikrintas konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų įgyvendinimas. Tokie vidaus tvarkos reglamentavimo trūkumai ir praktinės situacijos gali turėti įtaką įvairioms korupcijos pasireiškimo rizikoms, pavyzdžiui, galimybei priimti šališką, neobjektyvų sprendimą, visos pirkimo procedūros ar esminės jos dalies sutelkimui vieno asmens atsakomybėje. Antikorupciniu požiūriu rizikingos situacijos pirkimo procedūroje yra tuomet, kai tas pats perkančiosios organizacijos asmuo ir formuoja pirkimų poreikį (pirkimų iniciatorius), ir organizuoja viešuosius pirkimus (pirkimų organizatorius ar viešojo pirkimo komisijos narys) ir kontroliuoja sudarytų sutarčių vykdymą, nes tokia praktika mažina kontrolės prielaidas ir didina neteisėtų susitarimų tikimybes. Siekiant to išvengti ir valdyti tokias korupcijos rizikas, būtina pagal galimybes užtikrinti, kad vieni perkančiosios organizacijos darbuotojai formuotų pirkimų poreikį bei kontroliuotų sudarytų sutarčių vykdymą, o kiti – organizuotų viešuosius pirkimus.

⁴⁰ Atkreiptinas dėmesys, kad kaip nurodyta KRA 2 lentelėje, URM 6 pirkimų atvejais taikytos skirtingos, nenuoseklios pirkimo atlikimo procedūros.

⁴¹ 2025-11-06 el. laišku pateikta informacija.

1 pav. Geroji praktika iš TM tvarkos aprašo

19. Vienas tiekėjas gali būti apklausiamas šiais atvejais:

19.1. yra tik konkretus tiekėjas, galintis suteikti reikalingas paslaugas, ir nėra jokios kitos priimtinos alternatyvos; <...>

19.3. dėl įvykių, kurių nebuvo galima iš anksto numatyti, būtina skubiai įsigyti reikalingų prekių, paslaugų ar darbų. Aplinkybės, kuriomis grindžiama ypatinga skuba, negali priklausyti nuo Teisingumo ministerijos;

19.4. Teisingumo ministerija pagal ankstesnę pirkimo sutartį iš tam tikro tiekėjo pirko paslaugas ir nustatė, kad iš to tikslinga pirkti papildomai, techniniu požiūriu derinant su jau suteiktomis paslaugomis, taip pat jeigu ankstesni pirkimai buvo efektyvūs, iš esmės nesikeičia paslaugų kainos ir kitos sąlygos <...>; <...>

19.6. perkamos paslaugos, kai sutarties vertė ne didesnė kaip 3 000 Eur be PVM.

Įvertinus 2 Teisingumo ministerijos ir 10 Susisiekimo ministerijos vykdytų pirkimų, nustatyta, kad visi jie taip pat galimai atitinka VPI 6 straipsnio 4 dalyje nustatytas sąlygas, kurioms esant pirkimus galima atlikti taikant VPI išimtį. Nors pirkimai buvo atliekami pagal ministerijų patvirtintą vidinį reglamentavimą, nustatyti tam tikri korupcijos rizikai reikšmingi trūkumai tiek praktiniu, tiek teoriniu lygmeniu, pavyzdžiui:

✓ įvertinus Teisingumo ministerijos 2023 ir 2024 metais sudarytas 2 teisinių paslaugų teikimo sutartis (bendra vertė – 650 tūkst. Eur) nustatyta, kad pirkimai inicijuoti Teisinio atstovavimo grupės pirkimo paraiškų pagrindu. Nors 2023 m. paraiškoje⁴² pateikta informacija apie atliktą rinkos tyrimą, kurio pagrindu nurodytas pasiūlymas kreiptis į tris užsienio tiekėjus, tačiau TM nepateikė jokių šį tyrimą pagrindžiančių dokumentų, o rinkos tyrimas kaip procedūra nėra reglamentuota Teisingumo ministerijos perkamų paslaugų, kurioms įsigyti netaikomi VPI reikalavimai, pirkimų taisyklėse. Šių taisyklių 17 punkte nustatyta, kad pirkimų iniciatorius paraiškoje turi nurodyti ne mažiau kaip tris potencialius teikėjus ir jų pasirinkimo pagrindimą, tačiau taisyklėse nėra nuostatų, susijusių su rinkos tyrimu. Taisyklių 57 punkte, nustatyta, kad su pirkimu susiję dokumentai, nepaisant jų pateikimo būdo, formos ir laikmenos, turi būti saugomi. STT vertinimu, siekiant skaidrumo, lygiateisiškumo ir racionalaus lėšų naudojimo, potencialių tiekėjų sąrašas turėtų būti kaip rezultatas prieš tai atlikto rinkos tyrimo, kurio procedūra (nuo apklausos iki rezultatų analizės) tinkamai dokumentuojama ir saugoma.

Taip pat nustatyta, kad TM taisyklių 6.5. punktas apibrėžia pirkimų iniciatoriaus funkcijas, o 8 punkte nurodyta, kad *pirkimą vykdo Teisingumo ministro įsakymu sudaryta pirkimo komisija*, tačiau taisyklėse nėra nurodyti komisijos sudarymo principai. STT vertinimu, tokie trūkumai gali turėti įtakos viešųjų pirkimų komisijų narių daugumos sudarymui iš pavaldumo santykiais susijusių asmenų; nevykti komisijų narių rotacija (kiek tai įmanoma pagal perkančiosios organizacijos

⁴² 2024 m. paraiškoje siūloma kreiptis į vieną tiekėją, remiantis Teisingumo ministerijos perkamų paslaugų, kurioms įsigyti netaikomi Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai, pirkimų taisyklių 19.4. p., kuriame nustatyta, kad vienas tiekėjas gali būti apklausiamas, kai, be kita ko, su juo anksčiau buvo sudaryta sutartis ir pirkimo objektai glaudžiai susiję.

specifiką bei žmogiškuosius išteklius); pirkimų iniciatoriai gali būti skiriami jų inicijuojamus pirkimus vykdysiančių pirkimų komisijų nariais. Šie rizikos veiksniai gali lemti šališkų sprendimų priėmimą bei didinti galimų neteisėtų susitarimų tarp suinteresuotų teikėjų ir komisijos narių riziką.

Atkreiptinas dėmesys, kad TM taisyklių 2 punkte nustatyta, kad pirkimai atliekami laikantis konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų, tačiau taisyklėse nėra nustatytos šių reikalavimų laikymosi procedūros. Nepaisant to, nagrinėtų TM pirkimų atvejais ministro 2023 m. birželio 12 d. ir 2024 m. rugpjūčio 14 d. įsakymais⁴³ buvo sudarytos pirkimų komisijos bei patvirtinti jų darbo reglamentai, kuriuose aktualios procedūros yra nustatytos, todėl konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų praktinis įgyvendinimas buvo užtikrintas. Siekiant, kad visos pirkimų, kuriems taikoma VPĮ išimtis, standartinės (rutininės) procedūros, nepriklausančios nuo atskirų sudaromų komisijų aplinkybių, būtų nuosekliai nustatytos vienoje tvarkoje, konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų užtikrinimo procedūra galėtų būti nustatyta TM perkamų paslaugų, kurioms įsigyti netaikomi VPĮ reikalavimai, pirkimų taisyklėse. Taip pat, siekiant išvengti perteklinės administracinės naštos, taisyklėse galėtų būti nustatyta, jog atitinkami dokumentai (konfidencialumo pasižadėjimo forma ir nešališkumo deklaracija) gali būti pakartotinai nepasirašomi, jeigu jie jau pasirašyti (pateikti ir (ar) patikslinti) vykdant pirkimus pagal VPĮ nuostatas.

✓ įvertinus Susisiekimo ministerijos 2022 – 2025 metais sudarytas 10 teisinių paslaugų teikimo sutartis (bendra vertė – 2 mln. Eur) nustatyta, kad jos inicijuotos Teisės ir personalo skyriaus tarnybinių raštų pagrindu. 6 atvejais buvo kreiptasi į vieną tiekėją, remiantis SM tvarkos aprašo 21 punkte nurodytomis aplinkybėmis⁴⁴, 4 atvejais tarnybiniuose raštuose siūloma kreiptis į 3–5 tiekėjus, pateikiami tiekėjų pasirinkimo argumentai. SM tvarkos aprašo 9 punkte nurodyta, kad *prieš inicijuodamas paslaugų pirkimą, pirkimo iniciatorius: 9.2. pasirinkta forma (raštu, žodžiu ar analizuodamas viešai prieinamą informaciją) įvertina paslaugų rinką, siekdamas nustatyti potencialius paslaugų teikėjus ir galimus paslaugų įkainius. Pirkimo iniciatoriui parenkant potencialius paslaugų teikėjus, atsižvelgiama į interesų konflikto su ministerija nebuvimą, praktikos sritis, turimą patirtį panašiose bylose, numatomą paslaugų teikimo vietą, ankstesnę ministerijos patirtį ir kitas aplinkybes.* Atsižvelgiant į tai, kad nustatyta galimybė rinkos tyrimą atlikti pasirinkta forma, Susisiekimo ministerija rinkos tyrimą pagrindžiančius dokumentus pateikė dėl 1 iš 4 atvejų. Antikorupcinių požiūriu toks Susisiekimo ministerijos tvarkos aprašo reglamentavimas ir jo praktinis įgyvendinimas, kai ne visa rinkos tyrimo atlikimo ir jo rezultatai pagrindžianti informacija yra

⁴³ Nr. 1R-210 ir 1R-230.

⁴⁴ Jei tenkinama bent 1 (viena) toliau paminėta sąlyga, galima kreiptis į 1 (vieną) paslaugų teikėją: 21.1. dėl įvykių, kurių nebuvo galima iš anksto numatyti, ministerijai būtina skubiai įsigyti paslaugas; 21.2. kai pagal ankstesnę sutartį paslaugos buvo sėkmingai teikiamos konkrečiau paslaugų teikėjo, prasidėjusi ar numatoma byla yra panaši arba susijusi su ankstesne ir tikslinga paslaugas pirkti iš to paties paslaugų teikėjo; 21.3. kai numatoma sutarties vertė neviršija 10 000,00 (dešimt tūkstančių) eurų be PVM.

saugoma, mažina vidaus kontrolės galimybes, informacijos atsekamumą bei paskesnių priimamų sprendimų pagrįstumą.

Taip pat nustatyta, kad SM tvarkos apraše yra išskirtos pirkimų iniciatoriaus ir pirkimų organizatoriaus funkcijos, tačiau nėra rekomendacijos šias funkcijas priskirti skirtingiems asmenims. Atliekant praktinį SM pirkimų vertinimą nustatyta, pavyzdžiui, kad pirkime, kurio pagrindu 2022 m. liepos 21 d. sudaryta sutartis Nr. 1F-91, pirkimo iniciatoriaus ir organizatoriaus funkcijas atliko tas pats asmuo. Kaip Analizėje nurodyta prieš tai, korupcijos rizikai neatsparios situacijos viešųjų pirkimų procesuose gali pasireikšti tais atvejais, kai neužtikrinamas pakankamas viešųjų pirkimų funkcijų atskyrimas, o visos viešųjų pirkimų funkcijos ar esminė jų dalis yra sutelkiamos „vienose rankose“, todėl tokia praktika perkančiosios organizacijos turėtų būti vengtina.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal SM tvarkos aprašo 21.3. punktą galima kreiptis į vieną paslaugų teikėją, jei numatoma sutarties vertė neviršija 10 tūkst. Eur be PVM. Atsižvelgiant į KRA 3.1. poskyryje nustatytas aplinkybes, rizikas bei į tai, kad ministerija disponuoja viešaisiais finansais, siekiant didesnio skaidrumo, lygiateisiškumo ir racionalaus lėšų panaudojimo, ši riba galėtų būti mažesnė, pavyzdžiui, artima reglamentuotai Teisingumo ministerijos perkamų paslaugų, kurioms įsigyti netaikomi Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai, pirkimų taisyklėse nustatyta 3 tūkst. Eur ribai (arba 10 tūkst. riba galėtų būti nekeičiama, jeigu visais atvejais būtų atliekamas rinkos tyrimas, kreipiantis į daugiau nei vieną potencialų tiekėją).

Nustatytiems reglamentavimo trūkumams, susijusiems su rinkos tyrimu, galėtų būti aktualios VPT viešųjų pirkimų ir pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijos, kurių 1.4.17. papunktyje nurodyta, jog perkančioji organizacija atlikto rinkos tyrimo rezultatus turėtų pateikti užpildytoje rinkos tyrimų suvestinėje.

Siekiant visų ministerijų, kaip Analizės subjektų, efektyvaus antikorupcinės aplinkos kūrimo, STT atkreipia dėmesį, kad Susisiekimo ministerijos tvarkos apraše taip pat aprašytos ne tik pirkimų inicijavimo ir vykdymo procedūros, bet ir sąlygos, kurioms esant Susisiekimo ministerija gali pasinaudoti VPI 6 straipsnio 4 punkto a ir b papunkčiuose nustatyta išimtimi ir įsigyti teisinės paslaugas iš išorės – tokios nuostatos, susijusios su ministerijos poreikio VPI išimties taikymo pagrindimu, laikytinos pavyzdinėmis (žr. 2 pav.).

2 pav. Geroji praktika iš SM taisyklių

4. Ministerija, aprašo nustatyta tvarka, turi teisę įsigyti teises paslaugas, nurodytas Viešųjų pirkimų įstatymo 6 straipsnio 4 punkto a ir b papunkčiuose, esant šioms sąlygoms:

4.1. yra prasidėjusi byla arbitražo, taikinimo ar teisminėje institucijoje, rengiamasi inicijuoti tokių bylų arba yra konkrečių požymių ar didelė tikimybė, kad kilęs klausimas bus nagrinėjamas arbitražo, taikinimo ar teisminėje institucijoje;

4.2. prasidėjusi ar numatoma byla atitinka bent vieną iš šių požymių:

- ✓ 4.2.1. ginčo objektas didelės piniginės vertės (10 000,00 eurų ir daugiau);
- ✓ 4.2.2. byla yra sudėtinga ir (ar) jai reikia specialių žinių ar patyrimo arba ES ar užsienio valstybių teisės žinių;
- ✓ 4.2.3. didelis (5 (penkios) ir daugiau) tarpusavyje susijusių bylų kiekis ir ministerijoje nėra pakankamai žmogiškųjų išteklių jose tinkamai atstovauti;
- ✓ 4.2.4. įsigyti paslaugas yra būtina tinkamam ir efektyviam valstybės ir (arba) Vyriausybės interesų gynimui (kai ministerija yra įgaliota atstovauti valstybę ar Vyriausybę);

4.3. paslaugoms teikti pasitelkiamas advokatas (advokatų kontora, advokatų profesinė bendrija ir pan.) ar kitas teisininkas, bylos nagrinėjimo valstybėje teisės aktų nustatyta tvarka turintis teisę teikti paslaugas.

Išvada:

Analizės metu nustatyta, jog didžioji dauguma (9 iš 12 nagrinėtų) ministerijų, įsigijusių paslaugas pagal VPĮ nustatytą išimtį, neturi tokias įsigijimų procedūras reglamentuojančių vidaus tvarkų, o tai gali kelti korupcijos rizikas dėl vidaus kontrolės trūkumo, šališkų sprendimų priėmimo, neefektyvaus viešųjų finansų valdymo. Kitų 3 ministerijų patvirtintose vidaus tvarkose egzistuoja antikorpuciniui požiūriu ydingi trūkumai: Užsienio reikalų ministerijos teisminių procesų, kuriuose dalyvauja URM, koordinavimo tvarkos apraše nustatyti trūkumai, susiję su konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų įgyvendinimu bei pirkimo procedūros atlikime dalyvaujančių asmenų funkcijų atskyrimu; Teisingumo ministerijos perkamų paslaugų, kurioms įsigyti netaikomi Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai, pirkimų taisyklėse nėra nustatyti pirkimus vykdysiančių komisijų sudarymo principai; Susisiekimo ministerijos teisinių paslaugų pirkimų, nepatenkančių į Viešųjų pirkimų įstatymo reglamentavimo sritį, tvarkos apraše nėra rekomendacijos dėl pirkimų iniciatoriaus ir organizatoriaus funkcijų atskyrimo, ne visais atvejais atliktas rinkos tyrimas turi būti dokumentuojamas. Šie trūkumai gali sudaryti sąlygas tokioms korupcinėms apraiškoms kaip šališkų, nepagrįstų sprendimų priėmimui, visų pirkimų procedūrų ar esminių jų dalių sutelkimo vieno asmens atsakomybėje, gali didinti galimų neteisėtų susitarimų tarp suinteresuotų teikėjų ir komisijos narių riziką, mažinti vidaus kontrolės galimybes, informacijos atsekamumą bei paskesnių priimamų sprendimų pagrįstumą.

Pasiūlymai:

1. Vyriausybei koordinuoti ir užtikrinti, kad Aplinkos ministerijoje, Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje, Energetikos ministerijoje, Finansų ministerijoje, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, Sveikatos apsaugos ministerijoje, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje, Vidaus reikalų ministerijoje ir Žemės ūkio ministerijoje būtų reglamentuota pirkimų, vykdomų taikant VPI išimtį, atlikimo tvarka, nustatant, be kita ko, išimties taikymo (poreikio pirkimui) sąlygas bei rinkos tyrimo atlikimo (dokumentavimo), konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų laikymosi procedūras ir kad atskirose ministerijose esanti tvarka, pagal savo turinį, atspindėtų vieningą požiūrį į pagrindinius tokiems pirkimams taikomus principus: skaidrumą, lygiateisiškumą, nediskriminavimą, proporcingumą bei racionalų lėšų naudojimą⁴⁵;

2. Teisingumo ministerijai užtikrinti, kad perkamų paslaugų, kurioms įsigyti netaikomi VPI reikalavimai, pirkimų taisyklėse būtų nustatyta, be kita ko, išimties taikymo (poreikio pirkimui) sąlygos, rinkos tyrimo atlikimo, nešališkumo ir konfidencialumo reikalavimų užtikrinimo procedūros, nustatyti pirkimų komisijos sudarymo principai;

3. Susisiekimo ministerijai užtikrinti, kad teisinių paslaugų pirkimų, nepatenkančių į VPI reglamentavimo sritį, tvarkos apraše būtų nustatyta, be kita ko, rinkos tyrimo procedūros dokumentavimo tvarka bei rekomendacija dėl pirkimų iniciatoriaus ir organizatoriaus funkcijų atskyrimo;

4. Užsienio reikalų ministerijai užtikrinti, kad teisminių procesų, kuriuose dalyvauja Užsienio reikalų ministerija, koordinavimo tvarkos apraše būtų nustatytos, be kita ko, išimties taikymo (poreikio pirkimui) sąlygos, pirkimo atlikimo procedūros, patobulinta rinkos tyrimo atlikimo procedūra (sąlygos, dokumentavimas), nustatytos konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų užtikrinimo procedūros, nustatytos rekomendacijos dėl pirkimų iniciatoriaus ir organizatoriaus funkcijų atskyrimo arba būtų parengta atskira tvarka pirkimų, atliekamų pagal VPI išimtį, procedūrai reglamentuoti.

3.3. Su teisėkūra susijusių teisinių paslaugų pirkimų, atliktų pagal VPI nuostatas, poreikio pagrįstumas antikorpucinio požiūriu kelias abejones ir sudaro prielaidas korupcinėms apraiškoms (kritinė antikorpucinė pastaba)

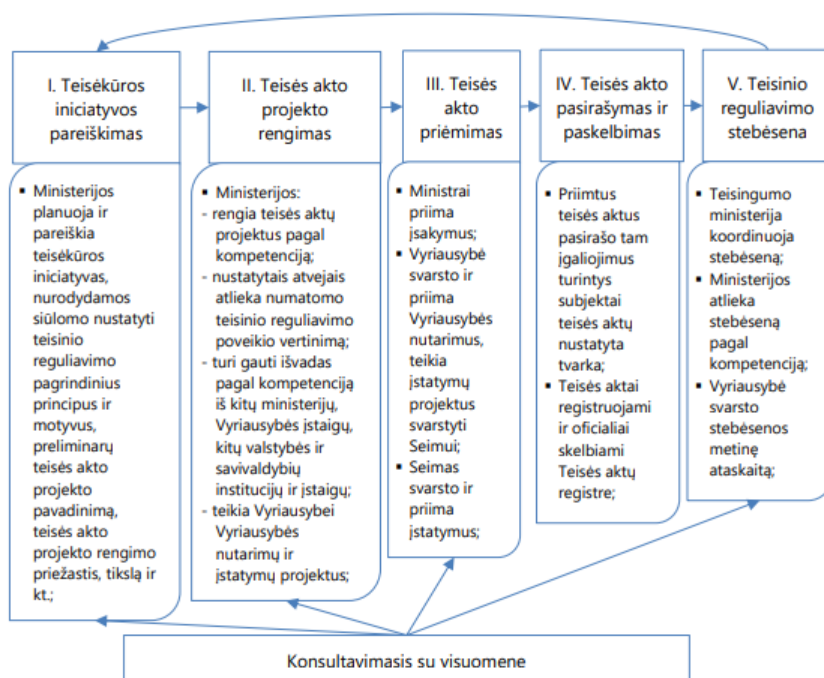
Pagal Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo⁴⁶ (toliau – TPI) 2 straipsnį, teisėkūra – procesas, apimantis teisėkūros iniciatyvų pareiškimą, teisės aktų projektų rengimą, teisės

⁴⁵ Pateikiant pastabas bei motyvuotus pasiūlymus dėl KRA išvados projekto (STT 2026-01-30 raštas Nr. 4-01-853), SADM, VRM ir ŽŪM nurodė, jog parengė tvarkas dėl teisinių paslaugų pirkimų pagal VPI 6 straipsnio 4 punkto a ir b papunkčiuose nustatytą išimtį.

⁴⁶ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.B4FA4C56B8D5>

aktų priėmimą, pasirašymą ir skelbimą. Teisėkūros procesas ir ministerijų vaidmuo jame pateikiamas 3 paveiksle.

3 pav. Teisėkūros procesas

Šaltinis: Valstybės kontrolė⁴⁷

TPĮ įtvirtinti tikslingumo, proporcingumo, pagarbos asmens teisėms ir laisvėms, atvirumo ir skaidrumo, efektyvumo, aiškumo ir sistemiškumo principai sudaro prielaidas veiksmingai socialinei tvarkai, kuri turi būti kuriama, be kita ko, efektyvios antikorupecinės aplinkos kontekste.

TPĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad jeigu teisės akto projektui parengti reikalingos specialios ir (ar) mokslinės žinios ir (ar) gebėjimai, išsami esamos padėties ir (ar) užsienio šalių praktikos analizė, teisės akto rengimo⁴⁸ ar teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo paslaugos gali būti perkamos. Įstatyme taip pat nustatytos ir sąlygos, kurioms esant (bent vienai iš jų) toks pirkimas galimas:

1. kai teisės akto projekto parengti ir (ar) reikalingo tyrimo⁴⁹ atlikti negali pats teisės akto projektą rengiantis subjektas ar jo sudaryta darbo grupė (komisija);

⁴⁷ 2018-03-16 Valstybinio audito ataskaita „Teisėkūros procesas“. Prieiga internete:

<https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/23770/teisekuros-procesas>

⁴⁸ TPĮ 11 str. 2 d. „teisės akto rengimas“ įvardijamas kaip „teisės akto projekto rengimas“, todėl analizės vertinime naudojamos abi šios sąvokos kaip paslaugų objektai.

⁴⁹ Atkreiptinas dėmesys, kad pagal TPĮ 11 straipsnio 1 dalyje nurodytus terminus „reikalingos specialios ir (ar) mokslinės žinios ir (ar) gebėjimai“, „išsami esamos padėties ir (ar) užsienio šalių praktikos analizė“, paslauga „teisės akto projektui parengti reikalingas tyrimas“, manytina, kad turėtų būti traktuojama kaip teisės akto rengiančio subjekto visuma įvairių kompetencijų – specialiųjų ar mokslinių žinių, gebėjimų, su tikslu atlikti padėties, užsienio praktikos analizę ar tyrimą.

2. kai dėl objektyvių priežasčių nėra galimybių sudaryti darbo grupę (komisiją) teisės akto projektui parengti.

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos pateiktuose paaiškinimuose⁵⁰, aiškinant Lietuvos teisėkūros sistemą, nurodyta, kad Teisėkūros pagrindų įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nėra nustatytas tikslus baigtinis sąrašas reikalavimų, kuriais remdamasis projekto rengėjas gali priimti sprendimą, kada sudaryti darbo grupę, o kada pirkti atitinkamas paslaugas – tokio sprendimo priėmimo pagrindus, kriterijus turi nustatyti pats rengėjas savo vidaus teisės aktais arba kiekvienu konkrečiu atveju priimdamas atitinkamą sprendimą. Taip pat nurodoma, kad teisės akto rengimo ar teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo paslaugos gali būti perkamos tik VPI nustatyta tvarka.

Viešųjų pirkimų procesas, skirtingai nuo pirkimo procedūros, kuri prasideda nuo skelbimo paskelbimo (kvietimo išsiuntimo) iki sutarties pasirašymo (ar kitų aplinkybių, nustatytų VPI 29 straipsnyje), yra kompleksiška procedūrų visuma, kurią sudaro (1) prekių, paslaugų ar darbų poreikių formavimas, (2) pirkimų planavimas, (3) pirkimų inicijavimas ir pasirengimas jam, (4) pirkimų vykdymas, (5) pirkimų sutarties sudarymas, (6) jos vykdymas, (7) taip pat interesų konfliktų valdymas bei (8) pirkimų analizė ir, galiausiai, (9) veiklos tobulinimas.

Poreikio formavimas, pirkimų planavimas ir inicijavimas yra itin svarbi viso proceso dalis, nuo kurios reikšmingai priklauso pirkimo procedūros rezultatas. VPT paskelbtame VPI komentaro⁵¹ 37 punkte teigiama, kad vienas iš viešojo pirkimo sąvoką apibūdinančių elementų – atliekamas įsigijimas. Tai reiškia, kad viešasis pirkimas pirmiausia yra procesas (procedūra), kuria yra siekiama nupirkti tam tikrą objektą. Viešuoju pirkimu yra siekiama užtikrinti perkančiosios organizacijos tiesioginius ar netiesioginius (kito subjekto naudai) poreikius, nes tam, kad ji įgyvendintų jai priskirtas funkcijas, ji turi įsigyti tam tikras prekes ir (ar) paslaugas. Atitinkamai, jei perkančioji organizacija gali įgyvendinti jai priskirtas funkcijas (pavyzdžiui, savo vidiniais ištekliais), ji įsigijimo neatlieka ir atvirkščiai – esant poreikiui, gali būti atliekamas įsigijimas.

Atsižvelgiant į tai, svarbu įvertinti, ar ministerijos, ketindamos įsigyti teisinės paslaugos, susijusias su teisėkūros procesu, užtikrino tinkamą tokio poreikio formavimą tiek TPI 11 straipsnio 1 dalies, tiek VPI reglamentavimo apimtyje.

KRA atlikimo metu nustatyta, kad 4 ministerijos pagal VPI nustatytas procedūras sudarė teisinių paslaugų sutartis, kurių objektas susijęs su teisėkūros procesu.

1. Aplinkos ministerija:

⁵⁰ Prieiga internete: https://www.e-tar.lt/portal/lt/staticContent?code=LEGAL_SYSTEM#_Toc376371667 (4.3.1.2. klausimo paaiškinimas).

⁵¹ Prieiga internete: https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/komentarai/VPI_komentaras.pdf

1.1. 2023 m. spalio 18 d. sutarties Nr. VPS-79 (14 950 Eur, tiekėjas „WALLESS“) objektas – pastatų perstatymo, gyvenamųjų kvartalų konversijos (kai jų atnaujinimas neprasmingas) skatinimo, įgyvendinimo modelio (schemos) teisinių ir socialinių pakeitimų poreikio parengimo paslaugos. Pagal TPI 11 straipsnio 1 dalį traktuotinos kaip teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo paslaugos;

1.2. 2024 m. balandžio 30 d. žodinės sutarties (5 000 Eur, tiekėjas „WALLESS“) objektas – Statinių klasifikavimo pagal rizikas aprašo, įgyvendinant EBPO ekspertų studijoje „Statybos priežiūros sistemos Lietuvoje efektyvumo didinimas“ pateiktas rekomendacijas, parengimo paslaugos. Pagal TPI 11 straipsnio 1 dalį traktuotinos kaip teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo paslaugos;

1.3. 2024 m. vasario 22 d. sutarties Nr. VPS-4 (18 000 Eur, tiekėjas advokatų profesinė bendrija „AKJ CONSULTUS“) objektas – Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymo ir susijusių teisės aktų turinio analizės ir pasiūlymų dėl jų keitimo parengimo paslaugos. Pagal TPI 11 straipsnio 1 dalį traktuotinos kaip teisės akto projekto rengimo paslaugos;

1.4. 2024 m. liepos 4 d. sutarties Nr. VPS-31 (17 450 Eur, tiekėjas „TGS BALTIC“) objektas – teisės aktų turinio analizės ir pasiūlymų dėl teisinių galimybių nustatyti paprastesnį daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų bendrojo naudojimo objektų valdymą parengimo paslaugos. Pagal TPI 11 straipsnio 1 dalį traktuotinos kaip teisės akto projekto rengimo paslaugos, teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo paslaugos;

2. Energetikos ministerijos 2023 m. gegužės 3 d. sutarties Nr. 8-56 (114 272,40 Eur, tiekėjas „TGS BALTIC“) objektas – Lietuvos jūrinėje teritorijoje numatomų plėtoti, eksploatuoti ir prie perdavimo tinklų prijungti vėjo elektrinių parkų jungties su sausumos tinklu konsultacinės paslaugos. Pirkimo sąlygų⁵² 7 pirkimo dalies aprašyme detalizuojama, kad siekiama įsigyti *Lietuvos Respublikos teisės aktų ir jų projektų, susijusių su jūrinio vėjo energetikos vystymu, paramos schemos atitikimo ES teisei, ES paramos schemoms analizę ir ekspertinį vertinimą bei pagalbą rengiant teisės aktų ir sutarčių projektus. Vertinimo ataskaitos (-ų), pasiūlymų, ekspertinių išvadų dėl teisės aktų projektų parengimo pateikimą ir suderinimą*. Pagal TPI 11 straipsnio 1 dalį traktuotinos kaip teisės akto projekto rengimo paslaugos, teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo paslaugos;

3. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2025 m. birželio 3 d. sutarties Nr. S-319 (2 752 Eur, tiekėjas „WIDEN“) objektas (detalizuotas 2025 m. gegužės 21 d. mažos vertės pirkimo pažymoje) – paslaugos pagal poreikį dėl teisinių konsultacijų darbo ir (ar) tarnybos santykių klausimais, statybos, žemės ir pan. klausimais. Įvertinus sąskaitų faktūrų turinį nustatyta, kad viena iš teiktų paslaugų (nurodyta 2025 m. rugsėjo 30 d. sąskaitoje faktūroje Nr. APB40814) – *Nacionalinės*

⁵² Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-639074>

sporto tarybos pavadavimo rezervacijos koordinavimas bei Aiškinamojo rašto rengimas dėl Nacionalinės sporto tarybos įstatymo projekto. Pagal TPI 11 straipsnio 1 dalį traktuotinos kaip teisės akto projekto rengimo paslaugos;

4. Žemės ūkio ministerijos 2024 m. liepos 8 d. sutarties Nr. 8P-24-113 (35 090 Eur, tiekėjas advokatų kontora „GLIMSTEDT“, (toliau – „GLIMSTEDT“) objektas – teisinės konsultavimo paslaugos dėl Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo (EJRŽAF) Kontrolės priemonės įgyvendinimo teisinės bazės⁵³. Sutarties 1 priedo 11 punkto lentelės 2 punkte detalizuota, kad užduoties 2 dalį sudaro: *pasiūlymas dėl naujos Žuvininkystės įstatymo redakcijos įstatymo projekto forma. Kartu su projekto tekstu pateikiama informacija, pagrindžianti naujas įstatymo nuostatas <...>*. Pagal TPI 11 straipsnio 1 dalį traktuotinos kaip teisės akto projekto rengimo paslaugos.

Siekiant įvertinti, kaip ir koku pagrindu ministerijos nustatė poreikį tokių paslaugų pirkimui, analizuoti šių pirkimų poreikio formavimo ir pirkimų planavimo dokumentai. Taip pat vertinta sąsaja tarp pirkimo objekto ir atitinkamo ministerijos padalinio, kuris inicijavo pirkimo poreikį, nuostatų, bei informacija, ar ministerija skelbė darbuotojų atrankos konkursus atitinkamo padalinio pareigybei užimti (taip valdant riziką dėl darbo krūvio ir (ar) personalo nepakankamumo). Išsami informacija pateikiama 3 lentelėje.

3 lentelė. Ministerijų poreikių dėl teisinių paslaugų, susijusių su teisėkūros procesu, įsigijimo analizė

Eilės Nr.	PO	Sutartis	Poreikio pagrindimas pirkimo iniciavimo, vykdymo dokumentuose	Sąsaja su ministerijos padalinio nuostatais	Personalo poreikis
1	AM	2023 m. spalio 18 d. Nr. VPS-79	2023 m. rugsėjo 25 d. prašymas Nr. D15-1693: „Pirkimo poreikio pagrindimas, tikslas ir paskirtis“ nėra nurodoma aktuali informacija.	Tiesioginis uždavinys ir funkcija pagal nuostatus. ⁵⁴	2023 metais skelbti 8 konkursai, priimti 8 asmenys: 4 per
2		2024 m. balandžio 30 d. žodinė sutartis	2024 m. vasario 14 d. prašymas D15-191: nėra nurodoma aktuali informacija.	Tiesioginis uždavinys ir	konkursą, 4 – tarnybinio kaitumo būdu.

⁵³ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-626809>

⁵⁴ Pagal AM Statybos ir būsto politikos grupės nuostatus, patvirtintus AM ministro 2022-10-28 įsakymu Nr. V-176: 6. Pagrindiniai Grupės uždaviniai: 6.1. dalyvauti formuojant valstybės politiką ir strategiją statybos, būsto valdymo, priežiūros, daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) <...>; 7.1. įgyvendindama 6.1 papunktyje nustatytą uždavinį: 7.1.2. rengia arba dalyvauja rengiant <...> būsto valdymo, priežiūros ir atnaujinimo (modernizavimo) planavimo dokumentus, įstatymų, Vyriausybės nutarimų, kitų teisės aktų projektus, reglamentuojančius statybos normavimą ir procesus, gyvenamųjų namų valdymą, priežiūrą ir atnaujinimą (modernizavimą), organizuoja ir koordinuoja jų įgyvendinimą.

Eilės Nr.	PO	Sutartis	Poreikio pagrindimas pirkimo iniciavimo, vykdymo dokumentuose	Sąsaja su ministerijos padalinio nuostatais	Personalo poreikis
				funkcija pagal nuostatus. ⁵⁵	2024 metais skelbti 8
3		2024 m. vasario 22 d. Nr. VPS-4	2024 m. vasario 14 d. prašymas Nr. D15-187: <i>Sodininkų bendrijų teisinio reguliavimo pokyčių suderinimo su kitais teisės aktais yra sudėtinga, specifinių srities profesinių žinių reikalaujanti kompleksinė užduotis, jos įgyvendinimui būtinos gilios ekspertinės žinios <...></i>	Tiesioginis uždavinys ir funkcija pagal nuostatus. ⁵⁶	konkursai, priimti 4 žmonės.
4		2024 m. liepos 4 d. Nr. VPS-31	2024 m. birželio 25 d. prašymas Nr. D15-769: nėra nurodoma aktuali informacija;	Tiesioginis uždavinys ir funkcija pagal nuostatus. ⁵⁷	
5	EM	2023 m. gegužės 3 d. Nr. 8-56	2022 m. spalio 6 d. tarnybinis pranešimas Nr. (5.13-06)51-78: „Pirkimo poreikis (tikslas)“, be kita ko, nurodyta, jog <i>EM neturi kompetencijų nurodytose srityse, todėl siekia įsigyti konsultacijas,</i>	Tiesioginis uždavinys ir funkcija pagal nuostatus. ⁵⁸	2022 metais priimti 3 darbuotojai (2 pagal darbo sutartį, 1 – tarnybinio

⁵⁵ Pagal AM Statybos politikos grupės nuostatus, patvirtintus AM 2024-01-31 įsakymu Nr. V-15: 6. *Pagrindiniai Grupės uždaviniai: 6.1. dalyvauti formuojant valstybės politiką ir strategiją statybos, pastatų energinio naudingumo srityse, koordinuoti politikos ir strategijos įgyvendinimą; 7.1. įgyvendinama 6.1 papunktyje nustatytą uždavinį: 7.1.2. rengia arba dalyvauja rengiant Lietuvos statybos sektoriaus ir jo pažangos planavimo dokumentus, įstatymų, Vyriausybės nutarimų, kitų teisės aktų projektus, reglamentuojančius statybos normavimą ir procesus, organizuoja ir koordinuoja jų įgyvendinimą.*

⁵⁶ Pagal AM Būsto politikos grupės nuostatus, patvirtintus AM ministro 2024-01-31 įsakymu Nr. V-15: 6. *Pagrindiniai Grupės uždaviniai: 6.3. dalyvauti formuojant ir tobulinant <...>, sodininkų bendrijų, žmonių palaikų laidojimo teisinį reguliavimą; 7.3. įgyvendinama 6.3 papunktyje nustatytą uždavinį: 7.3.1. pagal kompetenciją dalyvauja nustatant ar tobulinant būsto ir daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) teisinį reguliavimą, rengia teisės aktus, metodinius nurodymus, metodines rekomendacijas.*

⁵⁷ Pagal AM Būsto politikos grupės nuostatus, patvirtintus AM ministro 2024-01-31 įsakymu Nr. V-15: 6. *Pagrindiniai Grupės uždaviniai: 6.3. dalyvauti formuojant ir tobulinant būsto valdymo, priežiūros, daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo), <...> teisinį reguliavimą; 7.3. įgyvendinama 6.3 papunktyje nustatytą uždavinį: 7.3.1. pagal kompetenciją dalyvauja nustatant ar tobulinant būsto ir daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) teisinį reguliavimą, rengia teisės aktus, metodinius nurodymus, metodines rekomendacijas;*

⁵⁸ Pagal EM Tvarios energetikos politikos grupės nuostatus, patvirtintus EM ministro 2022-09-09 įsakymu Nr. 1-276: 4. *Pagrindiniai grupės uždaviniai yra: 4.2. užtikrinti ES teisės aktų atsinaujinančių energijos išteklių plėtros elektros ir transporto srityse įgyvendinimą; 4.3. tobulinti ir rengti atsinaujinančių išteklių plėtros elektros ir transporto srityse teisinį reglamentavimą; 5. Grupė, vykdydama jai pavestus uždavinius, atlieka šias funkcijas: 5.3. pagal kompetenciją rengia kitus Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų projektus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento nustatyta tvarka juos derina su suinteresuotomis institucijomis <...>.*

Eilės Nr.	PO	Sutartis	Poreikio pagrindimas pirkimo iniciavimo, vykdymo dokumentuose	Sąsaja su ministerijos padalinio nuostatais	Personalo poreikis
			<i>susijusias su jūrinių elektrinių ir susijusios infrastruktūros plėtra, technologiniais, techniniais, tyrimų, teritorijų planavimo, aplinkosaugos, ekonomikos ir finansų, teisiniais ir projekto valdymo klausimais iš išorės tiekėjų.</i>		kaitumo būdu); 2023 metais skelbtas 1 konkursas, 1 asmuo priimtas; 3 asmenys priimti tarnybinio kaitumo būdu. 2025 metais skelbtas 1 konkursas, 1 asmuo priimtas. ⁵⁹
6	ŠMSM	2025 m. birželio 3 d. Nr. S-319	Pagal ŠMSM 2025 m. pirkimų plano ⁶⁰ eilutę Nr. PA-116 ir 2025 m. gegužės 25 d. pažymą Nr. VP-74. Nėra pateikti poreikį pagrindžiantys dokumentai ⁶¹ .	Tiesioginis uždavinys ir funkcija pagal nuostatus. ⁶²	Nuo 2024 metų sausio 1 d. neskelbti konkursai Sporto grupės pareigybėms užimti; tarnybiniu kaitumu priimti 2 asmenys 2024 metų liepos ir

⁵⁹ Pagal EM 2025-12-02 el. laišką pateiktą informaciją.

⁶⁰ Patvirtinto ŠMSM kanclerio 2024-03-17 potvarkiu Nr. P-42 (planas vertinamu pirkimu papildytas 2025-05-29 kanclerio potvarkiu Nr. P-65).

⁶¹ ŠMSM 2025-11-25 el. laišką nurodė, be kita ko, kad šiuo atveju poreikis papildyti pirkimų planą buvo aptartas žodžiu, nes kaip tik 2025 m. gegužės 5-16 d. buvo rengiamas pirkimų plano pakeitimas (ne tik dėl šio pirkimo); <...> poreikis kreiptis į Widen dėl jos ŠMSM pateiktose sąskaitose nurodytų paslaugų atsirado darbo eigoje sprendžiant iškilusius aktualius klausimus ir pasinaudojant aplinkybe, kad ŠMSM jau turėjo sudarytą teisinių paslaugų sutartį su Widen.

⁶² Pagal ŠMSM Sporto grupės nuostatus, patvirtintus ŠMSM ministro 2022-06-27 įsakymu Nr. V-1038: 6. Grupės uždavinys yra padėti ministrui formuoti valstybės sporto politiką ir koordinuoti, kontroliuoti jos įgyvendinimą.; 7. Grupė, įgyvendindama šių nuostatų 6 punkte numatytą uždavinį, atlieka šias funkcijas: 7.1. rengia įstatymų, Vyriausybės nutarimų, ministro įsakymų ir kitų teisės aktų projektus sporto srityje.

Eilės Nr.	PO	Sutartis	Poreikio pagrindimas pirkimo iniciavimo, vykdymo dokumentuose	Sąsaja su ministerijos padalinio nuostatais	Personalo poreikis
					2025 metų spalio mėn. ⁶³
7	ŽŪM	2024 m. liepos 8 d. Nr. 8P-24-113	2024 m. gegužės 10 d. prašymas Nr. 1ZUM-1493: „Pirkimo poreikio pagrindimas“, be kita ko, nurodyta, kad <i>konsultacijos būtinos atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2023/2842 kompleksiskumą ir aprėptį, jo reguliuojamų sričių sudėtingumą, sisteminę svarbą ir ilgalaikį poveikį Lietuvos žuvininkystės sektoriui, netinkamo ir / arba pavėluoto perkėlimo į Lietuvos Respublikos teisę padarinių sunkumą.</i>	Tiesioginis uždavinys ir funkcija pagal nuostatus. ⁶⁴	Nuo 2023 metų sausio 1 d. neskelbti konkursai Žuvininkystės politikos skyriaus pareigoms užimti; tarnybinio kaitumo būdu 2024 metų kovo 1 d. priimtas vienas asmuo ⁶⁵ .

Pažymėtina, kad visais 3 lentelėje nurodytais dokumentų derinimo ministerijos darbo tvarka atvejais, dokumentai buvo suderinti su konkrečios ministerijos kancleriu, t. y. tokiems su teisėkūros procesu susijusiems pirkimams buvo gautas kanclerio pritarimas. Kancleris yra politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojas, atskaitingas ir tiesiogiai pavaldus ministrui. Atsižvelgiant į tai, kad išorės subjektų teikiamos paslaugos, susijusios su teisėkūros procesu, tiesiogiai susijusios su nacionaliniu įstatyminiu reglamentavimu (todėl ir su viešuoju interesu), manytina, kad ypač svarbu užtikrinti, jog visais atvejais tokių pirkimų poreikis būtų suderintas su ministerijos politine vadovybe (ministru, viceministru, kancleriu).

⁶³ Pagal ŠMSM 2025-11-12 ir 2025-11-13 el. laiškais pateiktą informaciją.

⁶⁴ Pagal ŽŪM Žuvininkystės politikos skyriaus nuostatus, patvirtintus ŽŪM ministro 2024-06-27 įsakymu Nr. 3D-490: 4. Skyriaus pagrindiniai uždaviniai: 4.1. formuoti tautišką žvejybą jūrų ir vidaus vandenyse, tvarią akvakultūrą, <...>, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti žuvininkystės politikos įgyvendinimą; 5.1. įgyvendindamas 4.1 papunktyje nurodytą uždavinį: 5.1.5. analizuoja žuvininkystės sektorių, rengia žuvininkystės sektoriaus ekonominės ir socialinės būklės apžvalgą, pagal kompetenciją planuoja ir inicijuoja mokslo tiriamuosius darbus, teikia siūlymus dėl mokslo ir mokymo žuvininkystės sektoriuje politikos formavimo bei dalyvauja ją įgyvendinant.

⁶⁵ Pagal ŽŪM 2025-11-14, 2025-11-18 el. laiškais pateiktą informaciją.

3 lentelėje nurodytais atvejais taip pat vertinta ministerijų praktika bei argumentai dėl teisės akto projekto rengimo ar teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo pirkimo, kaip nustatyta TPĮ 11 straipsnio 1 dalyje:

1. AM atvejais gautas paaiškinimas⁶⁶, kad ministerijoje nenustatyta atskira tvarka pagal kurią priimamas sprendimas įsigyti tokias paslaugas, kaip nurodyta Seimo kanceliarijos 4.3.1.2 klausimo paaiškiniame.

1.1. dėl AM 2023 m. spalio 18 d. sutarties Nr. VPS-79: ministerijos Analizės metu pateiktas poreikio pagrindimas (buvo reikalingos specialios ir mokslinės žinios ir gebėjimai, išsami esamos padėties analizė, kaip galima būtų keisti esamą teisinę bazę gerinant daugiabučių namų kokybę nepažeidžiant Konstitucijos ir kitų teisės aktų dėl nuosavybės neliečiamumo) galimai objektyviai nepagrindžia ir neatitinka TPĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų;

1.2. dėl 2024 m. balandžio 30 d. žodinės sutarties: ministerijos poreikio pagrindimas nepateiktas, todėl vertinama, kad TPĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos galimai nėra tenkinamos;

1.3. dėl 2024 m. vasario 22 d. sutarties Nr. VPS-4: ministerijos Analizės metu pateiktas poreikio pagrindimas (kad būtų spėjama pateikti projektą derinti pagal nustatytus terminus, nepakankamo ministerijos darbuotojų pajėgumų ir kompetencijų) galimai objektyviai nepagrindžia ir neatitinka TPĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų;

1.4. dėl 2024 m. liepos 4 d. sutarties Nr. VPS-31: ministerijos Analizės metu pateiktas poreikio pagrindimas (kad būtų spėjama pateikti projektą derinti pagal nustatytus terminus, nepakankamo ministerijos darbuotojų pajėgumų ir kompetencijų) galimai objektyviai nepagrindžia ir neatitinka TPĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų;

2. EM Analizės metu pateiktame komentare⁶⁷ nurodo teisinių paslaugų įsigijimo poreikį (pvz., dėl skubos derinant dokumentus su Europos Komisija, ribotų žmogiškųjų išteklių, didelį darbo krūvį, kompetencijų jūrinės energetikos reguliavimo srityje stoka ir t.t.), tačiau jis galimai objektyviai nepagrindžia ir neatitinka TPĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatytų dviejų sąlygų; taip pat EM nepateikė atskiros tvarkos, pagal kurią priimamas sprendimas įsigyti tokias paslaugas, kaip nurodyta Seimo kanceliarijos 4.3.1.2 klausimo paaiškiniame.

3. ŠMSM nepateikė informacijos apie taikomą praktiką ir argumentus, nes, pasak ŠMSM⁶⁸, iš „WIDEN“ buvo pirktos tik teisinio konsultavimo paslaugos, bet ne teisės akto projekto parengimo ar teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo pirkimas.

⁶⁶ 2025-11-25 el. laišku pateikta informacija.

⁶⁷ 2025-11-24 el. laišku pateikta informacija.

⁶⁸ 2025-11-19 el. laišku pateikta informacija.

TPĮ 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad rengiant teisės akto, kuriuo iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, projektą, privalo būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas. Taip pat nustatyta, kad numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai pateikiami aiškinamajame rašte arba atskiru dokumentu. Minėto įstatymo 5 straipsnyje, be kita ko, nustatyta, kad aiškinamasis raštas yra vienas iš teisės aktų projektų lydimųjų dokumentų; TPĮ taip pat paaiškinta, kad *teisės akto projekto lydimieji dokumentai – šiame įstatyme ar kituose teisės aktuose numatyti privalomi parengti ir kartu su teisės akto projektu teisės aktą priimančiam subjektui privalomi pateikti dokumentai <...>*.

Analizės metu nustatyta, kad ŠMSM 2025 m. rugsėjo 24 d. pateiktame lydraštyje⁶⁹ „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės sporto tarybos įstatymo projekto ir su juo susijusių įstatymų projektų“ yra priedas – aiškinamasis raštas. Atsižvelgiant į nurodytas TPĮ nuostatas vertinama, kad ŠMSM galimai nepagrįstai teigia, kad iš tiekėjo 2025 m. birželio 3 d. sutarties pagrindu nepirko paslaugų, susijusių su teisėkūra, nes aiškinamasis raštas, kurį parengė⁷⁰ „WIDEN“, traktuotinas kaip teisės akto projekto privalomoji dalis.

Atkreiptinas dėmesys, kad dėl Nacionalinės sporto tarybos įstatymo projekto 2025 m. lapkričio 24 d. STT antikorpucinio vertinimo išvadoje⁷¹, pateikta kritinė antikorpucinė pastaba: *aiškinamajame rašte nėra pateiktas išsamus numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, objektyviais duomenimis grįsta analizė, atskleidžianti planuojamos sporto finansavimo reformos priežastis, tikslus, naudą, efektyvumą ir poveikį skaidrumui, nurodanti esminius dabartinio sporto rėmimo modelio trūkumus, pateikianti reikšmingas priežastis, kodėl galiojančio modelio neįmanoma patobulinti kitais būdais*. Abejotina, ar tiekėjas galėtų parengti aiškinamąjį raštą, jeigu pats nebūtų rengęs bei analizavęs jo turinyje pateiktos informacijos (pvz., numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatus, kaip nustatyta TPĮ 15 straipsnyje), todėl vertinama, kad tiekėjo teikiama paslauga faktiškai traktuotina kaip teisės akto projekto rengimo paslauga.

4. ŽŪM nurodė⁷² teisiųjų paslaugų įsigijimo poreikį (pvz., Kontrolės reglamento (ES) 2023/2842 projekto dydį ir esminius keitimus, aplinkybę, kad vėlavimas ar netinkamas nacionalinių teisės aktų suderinimas su nauju ES reglamentavimu galėjo užtraukti sunkias pasekmes Lietuvai ir t.t.), tačiau jis objektyviai galimai nepagrindžia ir neatitinka TPĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatytų

⁶⁹ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/f05d1d0099e511f0bb51b0620d4bdb93?positionInSearchResults=2&searchModelUID=2220ed41-6050-47a6-a715-94c1cc270cef>

⁷⁰ 2025-09-30 sąskaitoje faktūroje Nr. APB40814 aiškinamojo rašto parengimo paslaugos įkainotos 1 040,00 Eur be PVM.

⁷¹ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/31cb8600c92511f0a842b0e89767e3dc?positionInSearchResults=0&searchModelUID=c14d0838-1b30-4713-b000-2c5f5dc1a2d9>

⁷² 2025-11-26 el. laiške.

sąlygų; taip pat ŽŪM nepateikė atskiros tvarkos, pagal kurią priimamas sprendimas įsigyti tokias paslaugas, kaip nurodyta Seimo kanceliarijos 4.3.1.2 klausimo paaiškinime.

Išvada:

Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei Žemės ūkio ministerija viešųjų pirkimų būdu įsigijo teisės akto projekto rengimo paslaugas ir (ar) teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo paslaugas, nors objektyviai galimai nepagrindė tokių paslaugų įsigijimo poreikio nei VPI reglamentavimo, nei TPI 11 straipsnio 1 dalies apimtyje: ne visais atvejais pirkimo inicijavimo ar vykdymo dokumentuose nurodytas tokio pirkimo poreikio pagrindimas, perkamos paslaugos pagal turinį tiesiogiai susijusios su ministerijos atitinkamo padalinio nuostatuose nurodytomis funkcijomis ir užduotimis, be to, daugumoje atvejų ministerijos veiksmai dėl personalo komplektavimo neatspindi ministerijos poreikio paslaugas įsigyti iš išorės subjektų, esant personalo nepakankamumo problematikai. Sprendimai įsigyti su teisėkūros procesu susijusias paslaugas nėra pagrįsti TPI 11 straipsnio 1 dalyje nustatytais sąlygomis, ministerijose nėra tvarkų, kurios reglamentuotų tokių sprendimų priėmimo pagrindus, kriterijus (arba kiekvienu konkrečiu pirkimo atveju – dokumentuoto atitinkamo sprendimo). Tokie trūkumai antikorupciniu požiūriu sudaro sąlygas piktnaudžiauti viešaisiais finansais, priimti nepagrįstus sprendimus, įgyvendinti neteisėtus susitarimus, mažina arba eliminuoja vidaus kontrolę, o iš privačių juridinių asmenų įsigyjant paslaugas, susijusias su teisėkūros procesu, kyla rizika dėl siaurų interesų tenkinimo, viešo intereso pažeidimo.

Pasiūlymas:

Vyriausybei koordinuoti ir užtikrinti, kad Aplinkos ministerijoje, Energetikos ministerijoje, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje, Žemės ūkio ministerijoje (ir, prevenciškai, kitose ministerijose: Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje, Finansų ministerijoje, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, Susisiekimo ministerijoje, Sveikatos apsaugos ministerijoje, Teisingumo ministerijoje, Užsienio reikalų ministerijoje, Vidaus reikalų ministerijoje) būtų nustatyta teisinių paslaugų, susijusių su teisėkūros procesu, įsigijimo tvarka (arba aktualiomis nuostatomis būtų papildytos esamos viešųjų pirkimų procedūras reglamentuojančios tvarkos) arba sprendimas įsigyti tokias paslaugas kiekvienu individualiu atveju būtų dokumentuotas ir objektyviai pagrindžiantis tokio poreikio galimas sąlygas, nustatytas TPI 11 str. 1 d.

3.4. Galimai suinteresuoto juridinio asmens dalyvavimas pirkime ir teisėkūros procese kelia neteisėtų susitarimų, viešojo intereso pažeidimo riziką (kritinė antikorupcinė pastaba)

Pasak Lietuvos socialinių mokslų centro Teisės instituto mokslo studijos⁷³, viešąjį administravimą tiriančių mokslininkų teigimu, lobizmas turėtų būti laikomas labai svarbiu valstybės valdymo procesu, kuris ne tik padeda įstatymų leidžiamajai valdžiai žinoti apie labiausiai suinteresuotų subjektų poreikius, bet ir gavus naudingą specializuotą informaciją priimti tinkamiausius sprendimus. Taigi, lobistinė veikla yra vienas iš viešosios politikos veiksmų, lemiančių valdymo kokybę. Nepaisant to, asmenų siekis daryti poveikį viešiesiems sprendimams gali turėti ne tik teigiamą, bet ir neigiamą rezultatą visuomenei. Kai kurie lobistine veikla paskatinti sprendimai gali būti naudingi tik labai siaurai interesų grupei, o visuomenė dėl to gali patirti žalą.

Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatymo⁷⁴ 4 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatyta, kad lobistas privalo šio įstatymo nustatyta tvarka teikti skaidrių teisėkūros procesų deklaracijas. Įstatymo 5 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad *valstybės pareigūnai, kiti valstybės tarnautojai ir kiti asmenys, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant teisės aktų projektus ir juos priimant, privalo deklaruoti jų atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą dėl kiekvieno teisės akto projekto institucijų, kuriose šie asmenys dirba, vadovams ar jų įgaliotiems atstovams ne vėliau kaip per septynias dienas nuo lobistinės veiklos dėl konkretaus teisės akto projekto pradžios (žodinio ar rašytinio (taip pat ir elektroninėmis priemonėmis) teisės akto projekto nuostatų aptarimo su lobistu) tų institucijų vadovų nustatyta tvarka.*

Toliau korupcijos rizikos analizėje pateikiamas pavyzdys dėl galimai korupcijos rizikas keliančio viešojo pirkimo, susijusio su Lietuvos Respublikos Žuvininkystės įstatymo pakeitimo projekto paslaugų teikimu.

Dėl teisės akto nutarimo projekte siūlomų pakeitimų

Analizuojant Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo (toliau – Žuvininkystės įstatymas) pakeitimo projektus chronologiškai, nustatytos tokios reikšmingos aplinkybės⁷⁵:

1. 2020 m. rugsėjo 24 d. Seimo narys P. Čimbaras⁷⁶ užregistravo Žuvininkystės įstatymo pakeitimo įstatymo projektą⁷⁷, kuriame siūlomi 17¹ straipsnio pakeitimai:

⁷³ „Galimos korupcijos rizikos lobizmo srityje ir jų prevencijos galimybės“, mokslo studija, 2018 m., Vilnius. Prieiga internete: <https://teise.org/wp-content/uploads/2023/01/Korupcijos-rizikos-lobizmo-srityje.pdf>

⁷⁴ Prieiga internete: <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7B9B89F840E2/eXKZhbzvtF>

⁷⁵ Analizė pateikiama remiantis 17¹ straipsniu kaip vienu iš pavyzdžių, dėl kurio buvo teikiami pakeitimų siūlymai.

⁷⁶ 2016–2020 m. kadencija, Seimo narys nuo 2016-11-14 iki 2020-11-13, Kaimo reikalų komiteto narys.

⁷⁷ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/ccfe4fe0fe3211eab72ddb4a109da1b5?positionInSearchResults=23&searchModelUID=2b2299f9-465b-4ce6-bc52-43b3d9729631>

4 pav. Seimo nario siūlomi pakeitimai

8 straipsnis. 17¹ straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 17¹ straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

~~4. Apsikeitimas individualiomis žvejojimo galimybėmis su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis ir užsienio valstybėmis, kaip numatyta šio straipsnio 2 dalyje, negalimas tuo atveju, jeigu ūkio subjektas turi nepanaudotą daugiau kaip 30 procentų jam skirtą tos pačios rūšies žuvų individualių žvejojimo galimybių, kurių papildomai gautų po apsikeitimo. Šis reikalavimas netaikomas, jeigu yra tenkinama bent viena iš šių sąlygų:~~

~~1) ūkio subjektas buvo anksčiau perleidęs papildomai gaunamas tos pačios rūšies žuvų individualias žvejojimo galimybes pagal šio straipsnio 6 dalį;~~

~~2) ūkio subjektui skirtos tam tikros rūšies žuvų individualios žvejojimo galimybės yra mažesnės vertės negu vidutinių žvejojimo laivo reiso nuo Lietuvos Respublikos teritorinių vandenių iki geografinio žvejojimo rajono, kuriame žvejojti buvo skirtos individualios žvejojimo galimybės, ir atitinkamos apimties verslinės žvejojimo vykdymo sąnaudų suma;~~

~~3) vykdomas apsikeitimas tos pačios rūšies žuvų žvejojimo galimybėmis skirtinguose geografiniuose žvejojimo rajonuose;~~

~~5. Leidžiama apsikeičiamų žvejojimo galimybių vertės paklaida yra iki 30 procentų.~~

Ūkio subjektas, atitinkantis šio įstatymo 17 straipsnio 11 dalyje nustatytas sąlygas, gali perleisti kitam ūkio subjektui, atitinkančiam šio įstatymo 17 straipsnio 11 dalyje nustatytas sąlygas, 10 procentų jam priklausančių individualių žvejojimo galimybių.“

2. 2020 m. lapkričio 20 d. Žemės ūkio ministerija parengė ir pateikė derinimui Vyriausybės nutarimo projektą⁷⁸, kuriuo siūloma iš esmės pritarti minėtam projektui, tačiau pateikiamos pastabos, pavyzdžiui, **siūloma nekeisti** 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis keičiamo Žuvininkystės įstatymo 17¹ straipsnio 4 ir 5 dalies;

3. Vėlesniuose – antrame⁷⁹ ir trečiame⁸⁰ nutarimo projekto variantuose siūloma iš esmės pritarti minėto įstatymo projektui patikslinus tam tikras jo nuostatas. Pavyzdžiui, teikiama viena iš pastabų: siūloma atitinkamai **nepritarti P. Čimbaro** siūlomam keitimui ir įvertinti Žuvininkystės įstatymo 17¹ straipsnio 4 ir 5 dalių pakeitimo būtinybę;

4. 2021 m. vasario 5 d. ketvirtame⁸¹ nutarimo projekto variante siūloma iš esmės pritarti projektui ir siūloma pritarti pakeitimui dėl 17¹ straipsnio 4 ir 5 dalies. Pastabas Vyriausybės nutarimo projektui teikė **Fizinis asmuo**⁸² kaip Žvejų ir žuvies perdirbėjų asociacijos „Baltijos žvejas“ atstovas bei Žvejojimo tolimuosiuose žvejojimo rajonuose asociacijos pirmininkas. ŽŪM teikime nurodyta, kad **po konsultacijų**⁸³ su šiomis asociacijomis atsisakyta Žemės ūkio ministerijos teiktų pasiūlymų (**t. y. nepritarimo dėl P. Čimbaro siūlymo**) dėl Žuvininkystės įstatymo 17¹ straipsnio 4 ir 5 dalių bei 17² straipsnio 1 dalies pakeitimų, patikslinta 17² straipsnio 16 dalis;

⁷⁸ Prieiga internete: [Dėl Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XII...](#)

⁷⁹ Prieiga internete: [Dėl Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XII...](#)

⁸⁰ Prieiga internete: [Dėl Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XII...](#)

⁸¹ Prieiga internete: [Dėl Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XII...](#)

⁸² Duomenys nuasmeninti.

⁸³ ŽŪM plačiau nepakomentavo šio susitikimo formato (konsultacijos) ir nepateikė jos aplinkybes bei turinį paaškinančių dokumentų, pvz., protokolų.

5. 2021 m. kovo 8 d. penktajame⁸⁴ nutarimo projekto variante siūloma iš esmės pritarti projektui, Žemės ūkio ministerijos teikiama pastaba dėl 17¹ straipsnio 4 ir 5 dalių: *atsižvelgiant į tai, jog šiuo metu Baltijos jūros laivyne yra sudėtinga situacija dėl menkių žvejybos draudimo bei mažinamų šprotų bei strimelių žvejybos kvotų, būtino administracinės naštos mažinimo, bei siekiant užtikrinti žvejybos veiklos optimizavimą ir nesudaryti sąlygų veiklos nevykdantiems ūkio subjektams neatlygintinai gauti individualias žvejybos galimybes, siūlytina leisti ūkio subjektams apsikeisti individualiomis žvejybos galimybėmis tik kai turi nepanaudotų daugiau kaip 50 procentų ūkio subjektui skirtų tos pačios rūšies žuvų individualių žvejybos galimybių, kitas Žuvininkystės įstatymo 17¹ straipsnio 4 ir 5 dalių nuostatas palikti nepakeistas;*

6. 2021 m. balandžio 12 d. šeštajame⁸⁵ nutarimo projekto variante siūloma nepritarti įstatymo Nr. VIII-1756 pakeitimo įstatymo projektui bei pridėdama 2021 m. balandžio 6 d. STT antikorpucinio vertinimo išvada Nr. 4-01-2503⁸⁶, kurioje pateikiama kritinė antikorpucinė pastaba: *šių nuostatą siūloma pakeisti nustatant galimybę ūkio subjektui perleisti 10 procentų individualių žvejybos galimybių kitam ūkio subjektui. Nelikus draudimo vykdyti apsikeitimus išnaudojus tam tikrą kiekį individualių žvejybos galimybių, bus sudarytos sąlygos ūkio subjektams, nevykdantiems žvejybos veiklos, ir nenaudojant jiems suteiktų individualių žvejybos galimybių jas perleisti kitiems ūkio subjektams, t. y. galimai už užmokestį perleisti nemokamai suteiktas individualias žvejybos galimybes neužsiimant pačia žvejybos veikla. Toks teisinis reglamentavimas yra ydingas antikorpuciniu požiūriu, kadangi ūkio subjektai, norintys užsiimti žvejybos veikla, tokių galimybių netenka, o žvejybos veiklos nevykdantys subjektai gali perleisti už užmokestį nemokamai gautą valstybei priklausantį turtą – teises į žuvų išteklius;*

2021 m. kovo 17 d. Žvejų ir žuvies perdirbėjų asociacijos „Baltijos žvejas“ rašte Nr. 1D-I-1025 Fizinis asmuo nurodo, kad šiuo metu nustatytas 30 proc. ribojimas (ar Nutarimo projektu siūlomas nustatyti 50 proc. ribojimas) yra akivaizdžiai nepagrįstas, kadangi pagal Įstatymo nuostatas patys apsikeitimai žvejybos galimybėmis turi būti lygiaverčiai;

7. 2021 m. gegužės 19 d. aštuntajame⁸⁷ nutarimo projekto variante siūloma nepritarti įstatymo Nr. VIII-1756 pakeitimo įstatymo projektui. Vyriausybės kanceliarijos registruotame 2021 m. balandžio 26 d. Žvejų ir žuvies perdirbėjų asociacijos „Baltijos žvejas“ rašte Nr. G-5067 Fizinis asmuo pakartotinai išreiškia nepritarimą dėl Žuvininkystės įstatymo pakeitimo projekto 17¹ straipsnio 4 ir 5 dalių;

⁸⁴ Prieiga internete: [Dėl Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XII...](#)

⁸⁵ Prieiga internete: [Dėl Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XII...](#)

⁸⁶ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/21dead22969f11eb998483d0ae31615c?jfwid=-8ah2ec1pf>

⁸⁷ Prieiga internete: [Dėl Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XII...](#)

8. Vyriausybė 2021 m. birželio 2 d. Nutarimu Nr. 406⁸⁸ nutarė nepritari Žuvininkystės įstatymo pakeitimo įstatymo projektui.

KRA metu patikrinus Skaidrių teisėkūros procesų informacinėje sistemoje (SKAIDRIS) esančią informaciją **nenustatyta, jog būtų deklaruoti įvykiai ir (ar) pateiktos deklaracijos**, susijusios su analizuojama situacija (tiek iš Fizinio asmens, tiek iš ŽŪM atstovų pusės) dėl vykdytos lobistinės veiklos.

Pagal šias nustatytas aplinkybes matoma aiški minėto Seimo nario ir Žvejų ir žuvis perdirbėjų asociacijos „Baltijos žvejas“ bei Žvejybos tolimuosiuose žvejybos rajonuose asociacijos, kurias atstovavo Fizinis asmuo, pozicija, pagal kurią galimai buvo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas suinteresuotiems ūkio subjektams – panaikinti ir (ar) sumažinti ribojimus dėl individualių žvejybos galimybių apskaitavimo. Ši pozicija buvo atspindėta pirminiame Žuvininkystės įstatymo pakeitimo įstatymo projekte. Remiantis viešai prieinamais duomenimis⁸⁹ matoma, kad panašiu laikotarpiu, kai buvo svarstomas įstatymo pakeitimo projektas – 2021 metų kovo mėn. – projekto iniciatorių P. Čimbarą bei Fizinį asmenį siejo dalykiniai santykiai (pareiškėjo ir įgaliotojo atstovo). Teisės akto projekto derinimo laikotarpiu taip pat pastebimi įvairūs straipsniai žiniasklaidoje, kuriuose kalbama apie abejotinas projekto derinimo aplinkybes⁹⁰.

Dėl ŽŪM ir teikėjo pasirašytos sutarties įgyvendinimo rezultato

KRA metu taip pat nustatyta, kad ŽŪM 2024 m. gegužės 28 d. paskelbė⁹¹ apie mažos vertės pirkimą „Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo Kontrolės priemonės įgyvendinimo teisinės bazės teisinio konsultavimo paslaugos“⁹² skelbiamos apklausos būdu, dėl kurio gavo vieno teikėjo⁹³ – „GLIMSTEDT“ pasiūlymą. Išanalizavus pasiūlymą nustatyta, kad:

- ✓ pasiūlymą 2024 m. birželio 7 d. pateikė ir pasirašė „GLIMSTEDT“ vyr. teisininkas Fizinis asmuo, veikęs pagal 2024 m. kovo 15 d. įgaliojimą;
- ✓ pirkimo sąlygų 10 priede („Informacija apie tiekėjo siūlomus specialistus“), be kita ko, nurodyta, kad vienas iš dviejų siūlomų specialistų, atsakingų už sudarytos sutarties vykdymą – Fizinis asmuo; nurodoma jo patirtis dalyvaujant teisinių paslaugų teikime žuvininkystės ir jūrų teisės klausimais, pavyzdžiui, su UAB „Atlantic high sea fishing company“, UAB „Baltlanta“ dėl,

⁸⁸ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/06e81b94c78311eb91e294a1358e77e9?jfwid=-8ah2ec1pf>

⁸⁹ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7cf14fc081c211eb9601893677bfd7d8>

⁹⁰ Pavyzdžiui: <https://kauno.diena.lt/naujienos/klaipeda/miesto-pulsas/zuvininkystes-veto-klaidziojo-koridoriais-1012926>, <https://kauno.diena.lt/naujienos/klaipeda/miesto-pulsas/ginciai-del-istatymo-pataisu-nykstancia-zuvininkyste-renovuos-ar-dusins-988903>

⁹¹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-626809>

⁹² Pirkimo sąlygų 3 priedo 9 p. lentelėje nurodyta, kad viena iš perkamų paslaugų sričių yra “Konsultavimas dėl Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo pakeitimo”.

⁹³ Pagal viešojo pirkimo komisijos 2024-06-20 protokolą Nr. ZVP-81. ŽŪM 2025-12-10 el. laišku taip pat pateikė informaciją, jog skelbiamos apklausos pirkime dalyvavo tik vienas teikėjas – „GLIMSTEDT“.

pavyzdžiui, perleidžiamųjų žvejybos teisių aukciono tvarkos reguliavimo; apsikeitimo žvejybos kvotomis tarp Lietuvos ir užsienio valstybių reguliavimo; žuvininkystės reguliavimo, susijusio su Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymu (toliau – Žuvininkystės įstatymas); Administracinių nusizengimų kodekso 12, 29, 291, 293, 295, 296 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto – baudų taikymo už jūrų žvejybos pažeidimui ir laivų konfiskavimo klausimų ir kt.

✓ pagal Skaidrių teisėkūros procesų informacinę sistemą (SKAIDRIS), Fizinis asmuo nuo 2019 m. birželio 19 d. **įrašytas į lobistų sąrašą**⁹⁴;

✓ pagal viešai prieinamą informaciją, įmonės UAB „Atlantic high sea fishing company“, UAB „Baltlanta“ priklauso Žvejybos tolimuosiuose žvejybos rajonuose asociacijai, kurios pirmininkas nuo 2016 metų yra Fizinis asmuo;

ŽŪM 2024 m. gegužės 28 d. pirkimo specialiųjų sąlygų 3 priedo „Techninė specifikacija“ 8 punkte, be kita ko, nurodyta, kad perkamos paslaugos – Konsultavimas dėl Žuvininkystės įstatymo pakeitimo, o 9 punkte detalizuojama: *galiojančio Žuvininkystės įstatymo nuostatų analizė ir konsultavimas dėl naujos įstatymo redakcijos siekiant tinkamai įgyvendinti ES žuvininkystės kontrolės sistemas, sistemas, kuria siekiama užkirsti kelią NNN⁹⁵ žvejybai, atgrasyti nuo jos ir ją panaikinti bei ES išorės žvejybos laivynų reguliavimo pokyčius atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2023/2842 nuostatas. Analizės ir konsultavimo rezultatas – pasiūlymas dėl naujos Žuvininkystės įstatymo redakcijos įstatymo projekto forma*⁹⁶.

Analizuojant minėto 2024 m. gegužės 28 d. skelbto pirkimo pagrindu sudarytos sutarties vykdymo procedūrą ir aplinkybes nustatyta, kad Žemės ūkio ministerijos ir „GLIMSTEDT“ 2024 m. liepos 8 d. sudarytos sutarties Nr. 8P-24-113 (**kurią pasirašė „GLIMSTEDT“ vyr. teisininkas Fizinis asmuo, kaip įgaliotas asmuo**) pagrindu paslaugų teikėjas pateikė 2024 m. lapkričio 8 d. suteiktų paslaugų perdavimo – priėmimo aktą Nr. 2 (nurodyta paslaugų vertė 10 527,00 Eur su PVM), kuriuo patvirtinama, kad sutarties 1 priedo 11 punkto lentelės 2 punkte nurodytos paslaugos yra suteiktos. Palyginus tiekėjo pateiktą pasiūlymą dėl „Lietuvos Respublikos Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII–1756 pakeitimo įstatymo“ su tuo metu galiojusia Žuvininkystės įstatymo redakcija⁹⁷, matomi šie siūlomi pakeitimai (žr. 5 pav.):

⁹⁴ Tarp lobisto skaidrumo deklaracijų KRA metu nebuvo registruota jokių įvykių, susijusių su žuvininkystės sritimi.

⁹⁵ Neteisėtai, nedeklaruojamai ir nereglamentuojamai.

⁹⁶ Kaip nurodyta Analizės 4.1. skirsnyje, perkančioji organizacija gali vykdyti pirkimą teisės akto projekto rengimui ar teisės akto projektui parengti reikalingam tyrimui, tačiau tai turi būti daroma pagrįstai, pagal TPI 11 str. 1 d. nurodytas sąlygas ir LR Seimo kanceliarijos pateiktu paaiškinimu, – analizės metu objektyvūs pirkimo poreikį pagrindžiantys paaiškinimai nebuvo gauti.

⁹⁷ Nuo 2024-01-01 iki 2024-12-31.

5 pav. Tiekėjo siūlymas dėl 17^l straipsnio

3. Ūkio subjektai gali kreiptis į žemės ūkio ministro įgaliotą instituciją dėl apsikeitimo ~~tik tos pačios vertės individualiomis žvejybos galimybėmis~~ su fiziniu ar juridiniu asmeniu, valdančiu ~~žvejybos žūklės~~ laivą, plaukiojantį su ne Lietuvos valstybės vėliava, ~~tos pačios~~ arba ~~dėl didesnės vertės~~ Lietuvos Respublikai ~~atitenkančiomis~~ ~~tenkančiomis~~ didesnės vertės individualiomis žvejybos galimybėmis, arba Lietuvos Respublikai ~~tenkančiomis~~ ne daugiau kaip 30 procentų mažesnės vertės individualiomis žvejybos galimybėmis. Žemės ūkio ministerijos įgaliota institucija gali leisti apsikeisti Lietuvos Respublikai ~~atitenkančiomis~~ daugiau nei 30 procentų mažesnės vertės individualiomis žvejybos galimybėmis, jei apsikeičiamų žvejybos galimybių ~~dalies~~. ~~Apsikeičiamų žvejybos galimybių vertė gali būti išlyginama vertės išlyginimas bus vykdomas~~ per kelis apsikeitimus, ~~jeigu dėl to pagal~~ iš anksto ~~susitariamasudarytą susitarimą~~ su kita Europos Sąjungos valstybe nare ar užsienio valstybe arba fiziniu ar juridiniu asmeniu, valdančiu ~~žvejybos žūklės~~ laivą, plaukiojantį su ne Lietuvos valstybės vėliava.

4. ~~Apsikeitimas individualiomis žvejybos galimybėmis su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis ir užsienio valstybėmis, kaip numatyta šio straipsnio 2 dalyje, negalimas tuo atveju, jeigu ūkio subjektas turi nepanaudotų daugiau kaip 30 procentų jam skirtų tos pačios rūšies žuvų individualių žvejybos galimybių, kurių papildomai gautų po apsikeitimo. Šis reikalavimas netaikomas, jeigu yra tenkinama bent viena iš šių sąlygų:~~

1) ~~ūkio subjektas buvo anksčiau perleidęs papildomai gaunamas tos pačios rūšies žuvų individualias žvejybos galimybes pagal šio straipsnio 6 dalį;~~

2) ~~ūkio subjektui skirtos tam tikros rūšies žuvų individualios žvejybos galimybės yra mažesnės vertės negu vidutinių žvejybos laivo reiso nuo Lietuvos Respublikos teritorinių vandenų iki geografinio žvejybos rajono, kuriame žvejoti buvo skirtos individualios žvejybos galimybės, ir atitinkamos apimties verslinės žvejybos vykdymo sąnaudų suma;~~

3) ~~vykdomas apsikeitimas tos pačios rūšies žuvų žvejybos galimybėmis skirtinguose geografiniuose žvejybos rajonuose;~~

5. ~~Leidžiama apsikeičiamų žvejybos galimybių vertės paklaide yra iki 30 procentų.~~

Vertinama, kad šie **pakeitimai savo esme ir turiniu yra tapatūs siūlymams, kuriuos 2020 m. rugsėjo 24 d. teikė buvęs Seimo narys P. Čimbaras ir kuriems palaikymą išreiškė ir minėtos asociacijos**, t. y. jais galimai siekiama panaikinti apribojimus ūkio subjektams keistis individualiomis žvejybos galimybėmis. Pagal galiojusį reglamentavimą, ūkio subjektas turi būti išnaudojęs 70 proc. žvejybos galimybių, kad galėtų vykdyti apsikeitimą dėl likusių 30 proc., – tiekėjo siūloma to atsisakyti (neriboti) bei nustatyti 30 proc. ribą, susijusią su apsikeitimų galimybėmis verte (pinigine, o ne kiekybine).

2024 m. lapkričio 29 d. užregistruotas naujos redakcijos Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 pakeitimo įstatymo projektas⁹⁸. Atlikus jo ir tiekėjo pasiūlytų naujos redakcijos nuostatų palyginimą matoma, kad jos iš esmės tapačios (žr. 6 pav.):

6 pav. Naujos redakcijos projekto palyginimas su tiekėjo siūlymu

3. Ūkio subjektai gali kreiptis į žemės ūkio ministro įgaliotą instituciją dėl apsikeitimo su fiziniu ar juridiniu asmeniu, valdančiu žūklės laivą, plaukiojantį su ne Lietuvos valstybės vėliava, tos pačios arba Lietuvos Respublikai ~~tenkančiomis~~ didesnės vertės ~~individualiomis~~ ~~žvejybos galimybėmis, galimybių dalimi~~ arba Lietuvos Respublikai ~~tenkančiomis~~ ~~tenkančia~~ ne daugiau kaip 30 procentų mažesnės vertės ~~individualiomis~~ ~~žvejybos galimybėmis, galimybių dalimi~~. Žemės ūkio ~~ministerijos~~ ~~ministro~~ įgaliota institucija gali leisti apsikeisti Lietuvos Respublikai ~~atitenkančiomis~~ ~~tenkančia~~ daugiau ~~ne~~ ~~kaip~~ 30 procentų mažesnės vertės ~~individualiomis~~ ~~žvejybos galimybėmis, jeigalimybių dalimi, jeigu~~ apsikeičiamų žvejybos galimybių vertės išlyginimas bus vykdomas per kelis apsikeitimus pagal iš anksto sudarytą susitarimą su kita Europos Sąjungos valstybe nare ar užsienio valstybe arba fiziniu ar juridiniu asmeniu, valdančiu žūklės laivą, plaukiojantį su ne Lietuvos valstybės vėliava.

⁹⁸ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/982eae30ae1f11efaae6a4c601761171?jfwid=-hd9rumwoQ>

Analizės metu nustaatyta, kad užregistruotam naujos redakcijos projektui prieš tai įstatymo keitimu suinteresuoti juridiniai asmenys (Žvejų ir žuvies perdirbėjų asociacija „Baltijos žvejas“ ir Žvejybos tolumuosiuose žvejybos rajonuose asociacija) teiktų pastabas, o STT 2025 m. sausio 15 d. pateikė antikorpucinio vertinimo išvadą Nr. 4-01-473⁹⁹, kurioje, be kita ko, dėl analizuojamų nuostatų pakeitimo pateikė kritines antikorpucines pastabas ir pasiūlymus, kuriems Seimo Kaimo reikalų komitetas pritarė iš dalies¹⁰⁰ (apribojimai, susiję su ūkio subjektų individualiomis apsikeitimo galimybėmis, buvo panaikinti). Naujos redakcijos įstatymas įsigaliojo nuo 2026 m. sausio 10 d.

Pagal pateiktą informaciją susidaro situacija, kai registruotas lobistas Fizinis asmuo, atstovaudamas Žuvininkystės įstatymo pakeitimu suinteresuotus juridinius asmenis, siūlė įstatymo pakeitimus, kuriems įstatymo projekto derinimo metu 2020 – 2021 metais nebuvo pritarta, ir savo esme (turiniu) analogiškus siūlymus pateikė ŽŪM, įgyvendindamas 2024 m. liepos 8 d. teisinio konsultavimo paslaugų sutartį Nr. 8P-24-113, t. y. suteikdamas paslaugą viešųjų finansų sąskaita, o tai antikorpuciniu požiūriu kelia piktnaudžiavimo, neteisėtų susitarimų bei neracionalaus viešųjų finansų valdymo rizikas. Prieš tai Analizėje pateikta informacija leidžia teigti, kad Fizinis asmuo galimai atstovavo tam tikros interesų grupės interesus, todėl kyla rizika, kad galimai tokiomis aplinkybėmis veikė ir dalyvaudamas teisėkūros procese, o tai sudaro prielaidas galimoms korupcinėms apraiškoms – neteisėtiems susitarimams, atstovavimui išskirtinai tam tikroms interesų grupėms, gali pažeisti viešąjį interesą.

Dėl ŽŪM pirkimo procedūros vykdymo

Analizės metu taip pat nustatyta, kad ŽŪM 2024 m. gegužės 28 d. skelbto pirkimo „Skelbiamos apklausos specialiuųjų sąlygų“ 2 priedo „Tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai“ 5 punkte, nurodyta, kad *tiekęjas turi turėti ir / ar gali pasitelkti kvalifikuotų specialistų grupę: bent vieną projektų vadovą, kuris yra advokatas ir bent 2 (du) specialistus, kurie pirkimo laimėjimo atveju teiks paslaugas PO*. VPT tiekėjų kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos¹⁰¹ 21 punkte nustatyta, kad PO nurodo reikalaujamas kompetencijas, o tiekėjas pateikia siūlomą reikalaujamas kompetencijas galinčių atitikti asmenų skaičių; PO paprastai turi nurodyti, kad tas pats asmuo galės vykdyti kelių specialistų, ekspertų, vadovų funkcijas¹⁰². VPT taip pat paaiškina, kad *visi*

⁹⁹ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/ec3cb7b0d4c611ef8658d66412ddcc51?positionInSearchResults=78&searchModelUUID=f58e3f8a-2b08-45b7-b1b0-29312407dec0>

¹⁰⁰ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/4bf5ca103b7f11f0a19dcea0bcc863ad?jfwid=-hd9rumwo0>

¹⁰¹ Patvirtintos VPT direktoriaus 2017-06-29 įsakymu Nr. 1S-105 (aktuali redakcija, įsigaliojusi nuo 2022-04-01, patvirtinta 2022-03-30 įsakymu Nr. 1S-81). Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/01aeb1815d8c11e7a53b83ca0142260e/bfNURahbQY>

¹⁰² VPT tiekėjų kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos 21 p. taip pat nustatyta, kad *tik išimtiniais atvejais, kai dėl pirkimo objekto specifikos tas pats asmuo negalėtų atlikti kelių pirkimo objekto veiklų ar kelių nurodytų specialistų*

reikalavimai/sąlygos, susijusios su tinkamų paslaugų suteikimu sutarties vykdymo metu, turi būti nurodyti pirkimo dokumentuose, o tiekėjai, būdami profesionalūs viešųjų pirkimų dalyviai ir savo srities žinovai, teikdami pasiūlymus viešuosiuose pirkimuose ir siekdami juos laimėti, įsivertinę visus reikalavimus/sąlygas bei galimas rizikas, patys parenka reikiamą žmogiškųjų išteklių skaičių, kad optimaliomis sąnaudomis galėtų įvykdyti pirkimo ir sutarties sąlygas¹⁰³. ŽŪM pirkimo sąlygose nėra nurodyta, kad tas pats asmuo galės vykdyti kelių specialistų ir vadovo funkcijas, o įvertinus pirkimo sąlygų 3 priedą „Techninė specifikacija“ nenustatyta aplinkybių, dėl kurių PO galėtų pagrįstai reikalauti, kad tiekėjas sutarties įgyvendinimui pasiūlytų daugiau nei vieną specialistą, nes sutarties vykdymas nėra ribojamas nei vietos, nei laiko prasme, kadangi pirkimo objektą iš esmės nuosekliai sudaro tos pačios srities dokumentų vertinimas: 8.1. Teisės aktų analizė; 8.2. Konsultavimas dėl Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo pakeitimo; 8.3. Konsultavimas dėl Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso pakeitimo; 8.4. Konsultavimas dėl poveikio 2021-2027 m. Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo Lietuvos žuvininkystės sektoriaus programai ir Kontrolės priemonės įgyvendinimo teisės aktų pakeitimo (kiekvienai iš šių užduočių suteikiamas atskiras atlikimo terminas, t. y. nuosekliai po 1 mėnesį, kaip nurodyta 3 priedo 11 punkto lentelėje). Atsižvelgiant į tai, vertintina, kad PO, nustatydamas kvalifikacinius reikalavimus turėti konkretų specialistų skaičių, galimai nesivadovavo Kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodika ir tokiu būdu galėjo pažeisti VPI 47 straipsnio 1 ir 7 dalies nuostatų reikalavimus bei VPI 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą proporcingumo principą.

Vertinant ŽŪM pirkimą taip pat nustatyta, kad pirkimo dokumentuose – specialiųjų sąlygų 4 priedo „Pasiūlymo forma“, „A dalis. TECHNINĖ INFORMACIJA IR DUOMENYS APIE TIEKĖJĄ“ nurodyta, kad pasirašydamas pasiūlymą, tiekėjas tvirtina, kad: 5.4. Vertinimui atlikti pasitelkti vertintojai yra nešališki ir nesusiję darbo santykiais ar kitais sutartiniais santykiais (autorinėmis sutartimis, individualios veiklos sutartimis, paslaugų suteikimo sutartimis ir pan.) su ūkio subjektais, kurie užsiima pieno gamyba arba pieno perdirbimo veikla ar su jų įkurtomis asocijuotomis organizacijomis¹⁰⁴. Taip pat vertinimui atlikti pasitelkti vertintojai nesusiję su vertinimui pateiktu įstatymo projektu ir nedalyvavo jo rengimo bei derinimo procese.

Kaip KRA nurodyta prieš tai, 2024-06-07 „GLIMSTEDT“ pateikto pasiūlymo 10 priede kaip vienas iš siūlomų specialistų nurodytas Fizinis asmuo bei pateikiama jo darbo patirtis, susijusi

pareigų, pirkimo vykdytojas gali nurodyti atitinkamo personalo skaičių (pavyzdžiui, kai įsigyjamos mokymų paslaugos ir mokymai vienu metu turės vykti kelioms asmenų grupėms, arba kai pagal teisės aktus tam tikras užduotis privalo atlikti ne vienas asmuo).

¹⁰³ Prieiga internete: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016386360-i%C5%A1vada-2019-19>

¹⁰⁴ Atsižvelgiant į tai, kad analizuojamas pirkimas nėra susijęs su pieno gamyba, vertinama, kad perkančioji organizacija rengdama pirkimo dokumentus galimai padarė informacijos kopijavimo techninę klaidą, todėl ši nuostata, pagal analogiją, vertinama pirkimo objekto kontekste.

su žuvininkystės srityje veikiančiais ūkio subjektais ir (ar) įkurtomis asocijuotomis organizacijos¹⁰⁵, taip pat šis specialistas susijęs su Žuvininkystės įstatymo projektu, todėl vertinama, kad pasiūlyme pateiktas patvirtinimas dėl 5.4. punkto nuostatos galimai yra klaidingas. Tokiu atveju pirkime dalyvavęs tiekėjas negalėtų pateikti pasiūlymo, o perkančioji organizacija, atlikusi pateikto pasiūlymo vertinimą, tokį pasiūlymą atmestų, todėl pirkimo rezultatas iš esmės pasikeistų.

Pagal pirkimo dokumentuose – pasiūlymo formoje – 5.4. punkte suformuotą nuostatą manytina, kad ja galimai siekiama išvengti situacijos, kai teikėjas, turintis ryšių su tam tikrais, pirkimo objektu ir jo rezultatu suinteresuotais subjektais, įgyvendina sutartį, nes tai automatiškai kelia riziką dėl įvairių korupcinio pobūdžio apraiškų. Praktikoje tinkamas tokios nuostatos įgyvendinimas, t. y. tiekėjo tikrovę atitinkantis patvirtinimas pasiūlyme ir perkančiosios organizacijos išsami gauto pasiūlymo analizė (informacijos patikrinimo) leistų užtikrinti galimų rizikų prevenciją, nes tokio pobūdžio galimi „interesų konfliktai“ tarp tiekėjo ir su juo susijusių interesų grupių nėra reglamentuoti ir (ar) metodiškai išaiškinti.

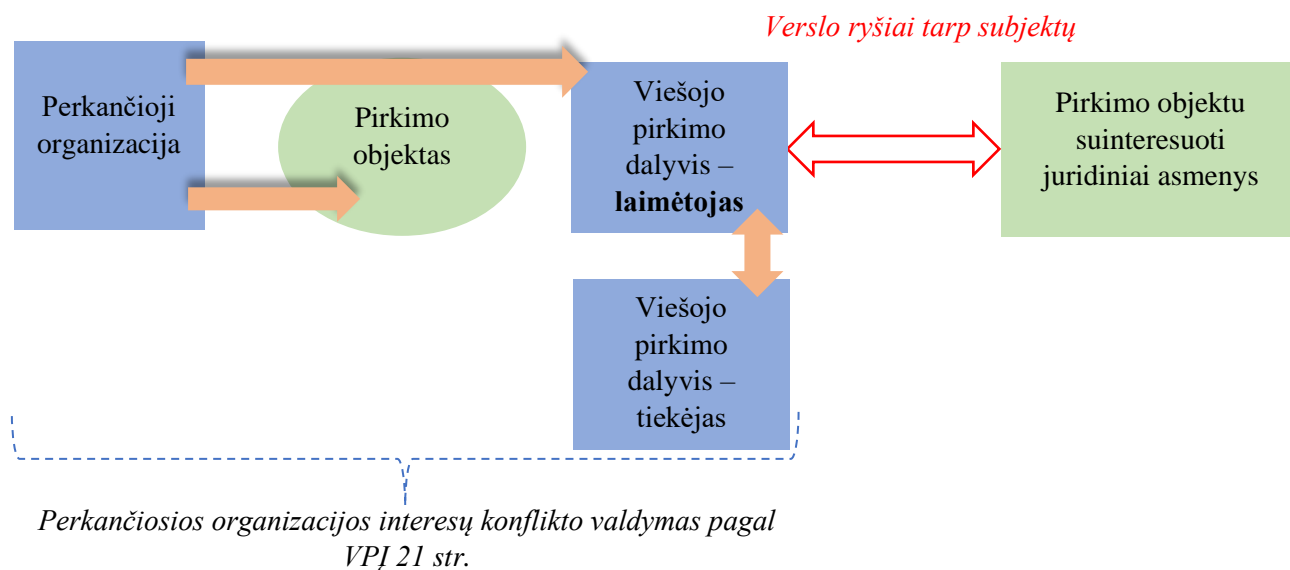
Aiškinant interesų konfliktų perkančiojoje organizacijoje reglamentavimą VPI, VPT nurodo¹⁰⁶, kad pagrindinis VPI 21 straipsnio nuostatos tikslas yra užtikrinti, kad perkančiosios organizacijos ir viešo pirkimo dalyvių santykiuose nebūtų nevienodų varžymosi sąlygų ar iškraipytos konkurencijos prielaidų ir realių apraiškų. Taip pat nurodoma, kad LAT, aiškindamas interesų konfliktų sampratą, konstatavo, kad interesų konfliktų situacijos plačiąja prasme susiklosto tada, kai perkančiosios organizacijos imasi aktyvių veiksmų, siekiant užtikrinti viešojo pirkimo procedūrų skaidrumą tiek vertikalios, tiek horizontalios interesų konfliktų atvejais, t. y. kai procedūrų skaidrumui kyla grėsmė dėl tiekėjo ir perkančiosios organizacijos ar dėl kelių tiekėjų tarpusavio santykių.

Pagal tokį VPI nuostatos reglamentavimą, KRA nustatytas ryšys tarp viešojo pirkimo laimėtojo ir jo atstovaujamo juridinių asmenų nepatenka į VPI 21 straipsnio apimtį (žr. 7 pav.).

¹⁰⁵ Pagal viešai prieinamą informaciją, 2025-11-26 Fizinis asmuo vis dar yra Žvejojimo tolimuosiuose žvejojimo rajonuose asociacijos pirmininkas. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/8c5b7920cb0711f0a842b0e89767e3dc?positionInSearchResults=0&searchModelUID=64fac971-3a4f-4135-baa8-9b4431230f07>

¹⁰⁶ Prieiga internete: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016398620--21-straipsnis-Interes%C5%B3-konfliktas-perkan%C4%8Diojoje-organizacijoje>

7 pav. VPĮ 21 straipsnio reglamentavimo apimtis

Atkreiptinas dėmesys, kad kaip nurodyta Analizės 4.1. skirsnyje, šio ŽŪM 2024 m. gegužės 28 d. paskelbto pirkimo objektas pagal TPĮ 11 straipsnio 1 dalį traktuotinas kaip teisės akto projekto rengimo paslauga, o pagal ŽŪM pateiktus dokumentus, šios paslaugos įsigijimo poreikis galimai objektyviai nepagrindžia ir neatitinka TPĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatytų dviejų sąlygų; taip pat, kaip nurodyta 4.1. skirsnio 3 lentelėje, 2024 m. gegužės 10 d. prašyme Nr. 1ZUM-1493 dėl pirkimo nurodytas abstraktus poreikio pagrindimas, o nuo 2023 m. sausio 1 d. ŽŪM Žuvininkystės politikos skyrius neskelbė konkursų šio skyriaus, atsakingo už analizuotos žuvininkystės srities įstatymo pakeitimo projekto parengimą, pareigybėms užimti. Tai rodo, jog ministerijoje nebuvo imtasi priemonių, skirtų personalo nepakankamumo ir (ar) kompetencijų trūkumo rizikoms suvaldyti.

Išvada:

Analizės metu nustatytos Žuvininkystės įstatymo projekto derinimo, ŽŪM pirkimo vykdymo ir sutarties įgyvendinimo aplinkybės leidžia pagrįstai manyti, jog teisinių paslaugų teikimo viešieji pirkimai gali būti inicijuojami galimai net ir nesant tam Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytų pagrindų. Atliekant tokius pirkimus gali būti siekiama (ar) sudaromos galimybės suinteresuotiems asmenims teikti jiems (ar jų atstovaujamosioms interesų grupėms) palankius teisės aktų projektus, o tai kelia neteisėtų susitarimų bei piktnaudžiavimo rizikas, tokiu būdu gali būti tenkinami tik tam tikrų interesų grupių poreikiais ir (ar) pažeisti viešieji interesai.

Pasiūlymai:

Žemės ūkio ministerijai:

1. viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše nustatyti vidaus kontrolės priemonės, skirtas tiems atvejams, kai perkamos su teisėkūros procesu susijusios paslaugos, aprašant kaip bus valdomos tiekėjų nešališkumo rizikas keliančios situacijos;
2. nustatyti papildomas kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti viešųjų pirkimų dokumentų kvalifikacijos reikalavimų atitiktį VPT tiekėjų kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos nuostatomis.

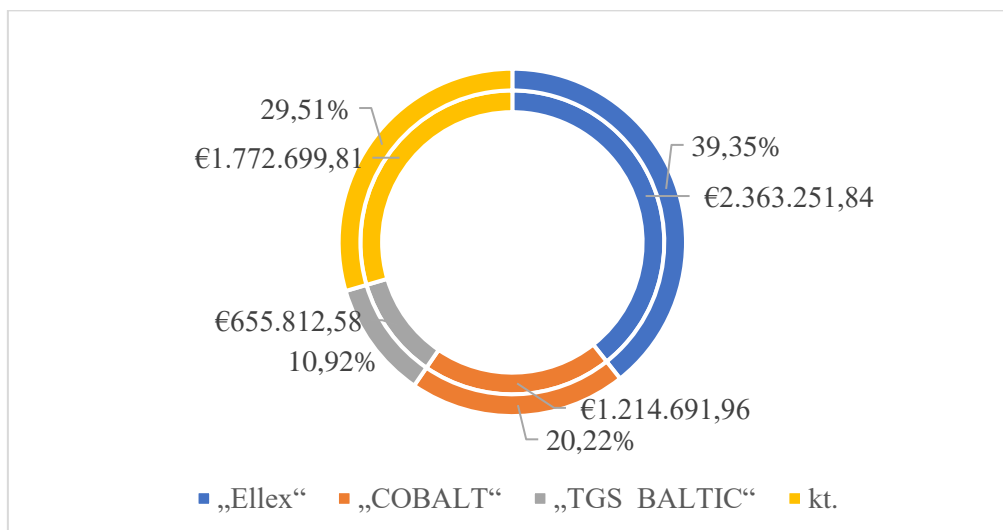
3.5. Tendencingi pirkimų laimėtojai kelia riziką dėl galimo konkrečių iš anksto žinomų tiekėjų protegavimo (kritinė antikorupcinė pastaba)

Pagal VPĮ 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą lygiateisiškumo principą, perkančioji organizacija negali sudaryti sąlygų, proteguojančių tiekėjus ar gamintojus dalyvauti tam tikrame pirkime. VPĮ komentare taip pat nurodoma, kad šis principas yra vienas iš pagrindinių principų, kuriuo remiantis yra grindžiamas ne tik viešojo pirkimo procesas, bet ir viešojo pirkimo koncepcija apskritai; lygiateisiškumo (nediskriminavimo) principas taip pat reiškia būtinumą kiekvieno galimo viešojo pirkimo dalyvio (tiekėjo) interesais užtikrinti pakankamą viešumą, leidžiantį atverti rinką ir sudarantį galimybes suinteresuoto tiekėjo patekimui į ją bei įgalinantį kontroliuoti viešųjų pirkimų tvarkos nešališkumą.

KRA metu įvertintos 12 ministerijų 40 teisinių paslaugų sutartys, sudarytos taikant VPĮ išimtį, ir 33 sutartys, sudarytos pagal VPĮ nustatytas procedūras. Atsižvelgiant į tai, kad didžioji dauguma pirkimų (73 proc.), atliktų pagal VPĮ nustatytas procedūras, atlikti neskelbiamos apklausos būdu, Analizėje naudojami apibendrinti duomenys pagal abi šias pirkimų kategorijas.

Iš viso sudarytų teisinių paslaugų sutarčių suma sudaro 6 mln. Eur. Šios sumos pasiskirstymas pagal su juridiniais asmenimis pasirašytų sutarčių dalį pateiktas 8 paveiksle.

8 pav. Teisinių paslaugų teikimo sutarčių išlaidų pasiskirstymas

Pagal 8 paveiksle pateiktus duomenis vertintina, kad ministerijų teisinių paslaugų teikimo pirkimuose vyrauja trys advokatų kontoros, kuriuose bendra ministerijų išlaidų dalis minėtoms kontoroms sudaro daugiau nei 70 procentų.

Vertinant visų ministerijų 2022 – 2025 metais analizuojamu laikotarpiu sudarytose sutartyse nurodytus valandinius įkainius nustatyta, kad jų vidurkis sudaro 120 Eur be PVM (146 Eur su PVM)¹⁰⁷. Remiantis Rekomendacijomis dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio¹⁰⁸, viena valanda teisinių konsultacijų ir (ar) atstovavimo¹⁰⁹ turėtų sudaryti 0,1 dalį nuo Valstybės duomenų agentūros skelbiamo užpraėjusio ketvirčio vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio šalies ūkyje – 2025 metų II ketvirtį šis dydis sudarė 2 387,00 Eur, todėl vienos valandos kaina – 238,70 Eur. Atsižvelgiant į tai vertintina, kad rizika dėl galimo permokėjimo už paslaugas neįžvelgiama.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į kelerius metus trunkančius nuoseklius dalykinius santykius tarp konkrečių perkančiųjų organizacijų (Aplinkos ministerijos, Energetikos ministerijos, Žemės ūkio ministerijos) ir tam tikrų tiekėjų. Išsami informacija pateikiama 4, 5 ir 6 lentelėse.

4 lentelė. Aplinkos ministerijos sudarytų sutarčių informacija (2022 – 2024 m.)

Teikėjas	Sutarčių skaičius, vnt.	Teisinių paslaugų teikimo sutarčių suma, Eur	Dalis nuo visų sutarčių vertės
„WALLESS“	4	49 950,00	51,23%

¹⁰⁷ Įkainiai paslaugų, susijusių su užsienio šalių teisine sistema, arbitražu ir (ar) teikiamos užsienio šalių advokatų kontorų, nėra įtraukiamos, nes vertinamos kaip duomenų išskirtys.

¹⁰⁸ Patvirtintos Teisingumo ministerijos ministro 2022-04-02 įsakymu Nr. 1R-85. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.230700/asr>

¹⁰⁹ Pagal Rekomendacijų 8.19. p. – už vieną teisinių konsultacijų, atstovavimo teisme, pasirengimo teismo ar parengiamajam posėdžiui valandą, dalyvavimo derybose dėl taikos sutarties sudarymo valandą ar asmens atstovavimo ikiteisminėse ginčų sprendimo institucijose, jeigu tas pats ginčas vėliau tapo teisiniu, valandą.

kt.	3	47 550,00	48,77%
Iš viso: 97 500,00 Eur			100,00%

5 lentelė. Energetikos ministerijos sudarytų sutarčių informacija (2022 – 2024 m.)

Teikėjas	Sutarčių skaičius, vnt.	Teisinių paslaugų teikimo sutarčių suma, Eur	Dalis nuo visų sutarčių vertės
„Ellex“	6	311 500,00	65,18%
„TGS BALTIC“	4	166 372,40	34,82%
Iš viso: 477 872,40 Eur			100,00%

6 lentelė. Žemės ūkio ministerijos sudarytų sutarčių informacija (2022 – 2025 m.)

Teikėjas	Sutarčių skaičius, vnt.	Teisinių paslaugų teikimo sutarčių suma, Eur	Dalis nuo visų sutarčių vertės
„TRINITI JUREX“	5	100 898,00	74,20%
„GLIMSTEDT“	1	35 090,00	25,80%
Iš viso: 135 988,00 Eur			100,00%

Analizuojant 4 – 6 lentelėse pateiktus duomenis vertintina, kad kaip nurodyta Analizės 3.1. poskyryje, AM atveju išvelgiama rizika dėl kreipimosi į vieną tiekėją: 5 iš 6 atveju, neskelbiamos apklausos pirkimų metu, numatomų sudaryti sutarčių vertės neviršijo tuo metu aktualios ribos, iki kurios galimos neskelbiamos apklausos procedūros, PO pačiai pasirenkant apklausiamą tiekėjų skaičių; 1 atveju, pirkimą atlikus pagal VPI išimtį (AM neturint tokių įsigijimų tvarkos reglamentavimo), taip pat buvo kreiptasi į vieną tiekėją. Rinkos tyrimo dokumentai dėl šių pirkimų Analizės atlikimo metu nebuvo pateikti.

EM atveju iš 10 sutarčių – 9 sudarytos taikant VPI išimtį, ministerijoje nesant tokių įsigijimų tvarkos reglamentavimo, nei vienu atveju nepateikti tiekėjo pasirinkimą pagrindžiantys dokumentai, pavyzdžiui, rinkos tyrimo atlikimo ar kita alternatyvi informacija (žr. Analizės 3.2. poskyrį).

ŽŪM atveju išvelgiamos daugialypės rizikos: 3 pirkimų atveju egzistuoja rizika dėl galimai įdingo pirkimų poreikio planavimo, neracionalaus pirkimų skaidymo, siekio galimai išvengti Viešųjų pirkimų organizavimo Žemės ūkio ministerijoje tvarkos aprašo nuostatų taikymo ar dirbtinai sumažinti konkurenciją; 2 pirkimų atveju išvelgiama rizika dėl paslaugų įsigijimo, taikant VPI išimtį, Žemės ūkio ministerijai neturint tokių įsigijimų tvarkos reglamentavimo. Šių 5 pirkimų atvejais sudarytos sutartys su advokatų kontora „TRINITI JUREX“ (žr. Analizės 3.1. ir 3.2. poskyrius).

Pirkimo aplinkybės, kurio pagrindu sudaryta sutartis su advokatų kontora „GLIMSTEDT“, indikuoja konkurencijos ribojimo riziką, netinkamą ŽŪM pasiūlymo vertinimą (žr. Analizės 3.4. poskyrį).

Išvada:

12 ministerijų teisinių paslaugų teikimo pirkimuose vyrauja trys advokatų kontoros, kurių bendra išlaidų dalis sudaro daugiau nei 70 procentų visų teisinių paslaugų pirkimų, o Aplinkos ministerijos, Energetikos ministerijos, Žemės ūkio ministerijos atvejais nustatyti kelerius metus trunkantys nuoseklūs dalykiniai santykiai tarp konkrečių perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų. Ilgalaikiai ir (ar) tendencingi perkančiosios organizacijos kreipimaisi į konkretų tiekėją, rinkos tyrimo atlikimo, poreikio planavimo trūkumai ir kitos reikšmingos, analizės metu nustatytos aplinkybės, gali sudaryti prielaidas korupcinėms apraiškoms – konkrečių tiekėjų protegavimui, šališkiems sprendimams, neskaidriems susitarimams bei neefektyviam viešųjų finansų valdymui, ribojant konkurenciją ir neieškant galimybių paslaugas įsigyti pigiau. Perkančioji organizacija turėtų racionaliai įvertinti galimybę vietoje kreipimosi į vieną (dažnu atveju – tą patį) tiekėją – kreiptis į daugiau, vadovaujantis VPT nuosekliai rekomenduojama¹¹⁰ praktika, kurios siekis – viešųjų pirkimų principų užtikrinimas ir prielaidų konkurencijai vystyti sudarymas.

Pasiūlymas:

Aplinkos ministerijai, Energetikos ministerijai ir Žemės ūkio ministerijai nustatyti, kad prieš įsigyjant teises paslaugas (tiek pagal VPI procedūras, tiek taikant VPI išimtį) visais atvejais raštu būtų atliekamas rinkos tyrimas, apklausiant ne mažiau kaip 3 potencialius tiekėjus. Pasiūlymai dėl tvarkos, skirtos pirkimų, atliekamų pagal VPI išimtį, reglamentavimo pateikti 3.2. skirsnyje.

3.6. Pirkimų sutarčių viešumo stoka mažina skaidrumą ir informacijos prieinamumą visuomenei (kita antikorupcinė pastaba)

Siekiant didinti skaidrumą, stiprinti atskaitingumą visuomenei ir sudaryti jai galimybę sužinoti, kaip viešojo sektoriaus subjektas disponuoja viešaisiais finansais, ypač svarbu užtikrinti, kad informacija apie pirkimus būtų tinkamai ir laiku paviešinta. Tai ne tik gerina reputaciją ir didina pasitikėjimą, bet ir prisideda prie platesnės antikorupcinės kultūros sklaidos.

Pagal VPT formuluojamą praktiką, teisinių paslaugų pirkimams, atliekamiems pagal VPI išimtį, taip pat turėtų būti taikomi pagrindiniai pirkimų principai, nustatyti VPI 17 straipsnyje – lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo. VPT

¹¹⁰ Žr. 18 išnašą.

paskelbtame VPI komentare nurodoma, kad *skaidrumo principas, be kita ko, aktualus ne tik ikisutartinėje viešųjų pirkimų teisinių santykių stadijoje, įgyvendinamas ne tik iš anksto paskelbiant apie pirkimą ar projekto konkursą, tačiau ir apie pirkimo ir projekto konkurso rezultatus – viešojo pirkimo sutarties sudarymą ar keitimą (pirkimo rezultatus)*. Tokių sutarčių viešinimo klausimas taip pat aptartas 2025 m. spalio 8 d. Seimo Audito komiteto posėdyje, kurio metu VPT atstovas išreiškė palaikymą pirkimų, atliktų pagal VPI išimtį, informacijos viešinimo iniciatyvai.

Pagal VPI 86 straipsnio 9 dalies nuostatą, perkančioji organizacija, be kita ko, raštu sudarytą pirkimo sutartį ne vėliau kaip per 15 dienų nuo pirkimo sutarties sudarymo dienos VPT nustatyta tvarka turi paskelbti CVP IS; informacija apie žodžiu sudarytas pirkimų sutartis skelbiama VPT nustatyta tvarka – pagal šią tvarką¹¹¹ informaciją apie žodžiu sudarytas sutartis pirkimo vykdytojas viešina CVP IS ne vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų nuo to ketvirčio, per kurį buvo sudarytos sutartys, pabaigos¹¹².

Įgyvendinant atvirumo ir skaidrumo principus teisėkūros procese, teisinių paslaugų sutartims, sudarytoms pagal VPI procedūras, aktualus, be kita ko, ir TPI reglamentavimas, kurio 11 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Teisės aktų informacinėje sistemoje ir teisės akto projektą rengiančio subjekto interneto svetainėje turi būti paskelbta informacija apie teisės akto projekto rengimo, teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo pirkimą, teisės akto projektą parengusius ar tyrimą atlikusius subjektus, taip pat teisės akto projekto rengimo ir (ar) tyrimo rezultatai ir kaina. TPI 11 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisės akto projekto lydimojuose dokumentuose turi būti nurodoma teisės akto projekto rengimo ir (ar) teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo kaina, taip pat motyvuotai pagrįstas teisės akto projekto rengimo ir (ar) teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo pirkimo būtinumas ir teisės akto projektą parengę ir (ar) reikalingą tyrimą atlikę subjektai.

Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūra pagal nuostatų¹¹³ 11.2. punktą, koordinuoja Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo¹¹⁴ įgyvendinimą, o šio aprašo reikalavimai, be kita ko, taikomi ir ministerijoms¹¹⁵. Šio aprašo tikslas glaudžiai susijęs su skaidrumo principu, kuris yra neatsiejamas antikorupcinės aplinkos kūrimo vienas iš įrankių: sudaryti visuomenei sąlygas gauti internetu visą

¹¹¹ Informacijos viešinimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašas, 2017-06-19 patvirtintas VPT direktoriaus įsakymu Nr. IS-91. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/97854de2552b11e78869ae36ddd5784f/asr>

¹¹² Informaciją apie sudarytas ilgalaikes žodines sutartis perkančioji organizacija viešina CVP IS ne vėliau kaip iki pirmojo mokėjimo pagal jas pradžios.

¹¹³ Prieiga internete: <https://vssa.lrv.lt/lt/administracine-informacija/nuostatai/>

¹¹⁴ Patvirtinto LR Vyriausybės 2003-04-18 Nutarimu Nr. 480. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3FB3953EFFDC/asr>

¹¹⁵ Prieiga internete: <https://vssa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/instituciju-interneto-svetaines/>

viešą informaciją apie valstybės institucijas, jų funkcijas, parengtus įstatymų ir kitų norminių teisės aktų projektus ir su jais susijusią teisinę informaciją, suvienodinti įstaigų interneto svetaines, užtikrinti jų veiksmingumą, jose pateikiamos informacijos aktualumą, patikimumą, reguliarių informacijos atnaujinimą.

Minėto aprašo 19.4. punkte, nustatyta, kad įstaigos interneto svetainės skyriaus „Teisinė informacija“ srityje „Tyrimai ir analizės“ turi būti skelbiami Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo nustatyta tvarka užsakytų ir iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir (ar) savivaldybių biudžetų ir valstybės pinigų fondų finansuojamų ar pačių įstaigų atliktų tyrimų ir analizių dėl numatomo teisinio reguliavimo rezultatai (ataskaitos, išvados, studijos ar panašiai), šiuos tyrimus ir analizes atlikusių asmenų vardas, pavardė, taip pat tyrimų ir analizių atlikimo kaina. Pagal 19.4. punkto turinį vertinama, kad jis tiesiogiai siejasi su TPĮ 11 straipsnio 2 dalyje nurodytu reikalavimu ministerijoms skelbti reikiamą informaciją. Analizuojant ministerijų interneto svetainių sritį „Tyrimai ir analizės“ nustatyta, kad, pavyzdžiui, ŽŪM atveju 2022 – 2023 metais buvo skelbiama tam tikra (su Analizės objektu nesusijusi) informacija, kaip reikalaujama pagal Aprašo 19.4. punktą (žr. 8 pav.).

8 pav. ŽŪM paskelbta informacija srityje „Tyrimai ir analizės“¹¹⁶

3.	Rekomendacijos dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano įgyvendinimo ir administravimo	2022 m.	Įvertinti ir pateikti rekomendacijas dėl tikslingumo nustatyti vieną bendrą administravimo tvarką (Administravimo taisyklės), apimančią Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) investicinę paramą ir Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) tiesiogines išmokas ir sektorinę paramą.	Parengtos - Rekomendacijos dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano įgyvendinimo ir administravimo	Rengiant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano įgyvendinimo ir administravimo taisyklės atsižvelgta į pateiktas rekomendacijas.	UAB „ESTEP Vilnius“ Agnė Miseliūnienė	3299,82 Eur
4.	Rekomendacijos dėl ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą (SP), ekonominio gyvybingumo kriterijų nustatymo bei taikymo	2022 m.	Atlikti 2014–2022 m. programiniu laikotarpiu talkomų žemės ūkio ir kaimo vietovėse esančių subjektų, siekiančių pasinaudoti ES parama, ekonominio gyvybingumo rodiklių ir jų reikšmių analizę bei parengti rekomendacijas dėl ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą (SP), ekonominio gyvybingumo kriterijų nustatymo bei	Parengtos rekomendacijos dėl ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą (SP), ekonominio gyvybingumo kriterijų nustatymo bei	Rengiant Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemones, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklės.	UAB „Ernst & Young Baltic“ Linas Dičpetris	11999,33 Eur

¹¹⁶ Prieiga internete: <https://zum.lrv.lt/lt/teisine-informacija/tyrimai-ir-analizes-1/>

Taip pat KRA atlikimo metu nustatyta, kad 12 ministerijų visos 33 teisinių paslaugų teikimo sutartys, sudarytos atlikus VPĮ nustatytas procedūras, buvo paviešintos CVP IS, išskyrus Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2023 m. rugpjūčio 3 d. sąskaita (pagal žodinę sutartį) su Advokatų profesine bendrija „NOOR legal“ (4572,00 Eur be PVM) bei Susisiekimo ministerijos 2022 m. gruodžio 21 d. sąskaita (pagal žodinę sutartį) su „WIDEN“ (500,00 Eur be PVM).

Vertinant 12 ministerijų 40 sutarčių, sudarytų taikant VPĮ išimtį, nustatyta, kad nepaskelbta informacija apie nei vieną iš jų. Pažymėtina, kad kaip nurodo VPT¹¹⁷, CVP IS numatytas sutarčių viešinimo funkcionalumas yra skirtas sutartims, sudarytoms pagal VPĮ, tačiau tai neriboja perkančiosios organizacijos informaciją apie sutartis, kurios sudarytos taikant VPĮ išimtį, skelbti, pavyzdžiui, savo interneto tinklapyje ar kituose šaltiniuose. Manytina, kad ministerijos aktualią informaciją galėtų skelbti, pavyzdžiui, analogiškai kaip skelbiama informacija apie lėšas veiklai viešinti (žr. 9 ir 10 pav.), užtikrinant tokiai informacijai taikomą konfidencialumo principą, kaip nurodyta ES Teisingumo teismo 2019 m. birželio 6 d. sprendimo 37 dalyje: *teisininko ir kliento santykių konfidencialumas, kuriuo siekiama, ypač šio sprendimo 35 punkte nurodytomis aplinkybėmis, užtikrinti visišką bylos šalių teisės į gynybą įgyvendinimą ir paisyti reikalavimo, kad kiekvienas asmuo turi turėti galimybę laisvai bendrauti su savo advokatu <...>, galėtų būti pažeistas įpareigojus perkančiąją organizaciją tiksliai nurodyti tokių paslaugų pirkimo sąlygas ir viešai jas paskelbti.*

9 pav. Iškarpa iš EM interneto svetainės

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Pradžia > Administracinė informacija >

Lėšos veiklai viešinti

Laikotarpis	Istaigos pavadinimas	Juridinio asmens kodas	Sutarties forma	Viešosios informacijos rengėjo ir (ar) skleidėjo pavadinimas	Juridinio asmens kodas	Sutarties suma, Eur su PVM
2023	Lietuvos Respublikos energetikos ministerija	302308327	Rašytinė sutartis	UAB „BNS“	110356825	9 922,80

¹¹⁷ Prieiga internete: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360007809080-Ar-reikia-vie%C5%A1inti-sutartis-sudarytas-nepagal-VP%C4%AE-P%C4%AE>

10 pav. Iškarpa iš SAM interneto svetainės

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Pradžia > Administracinė informacija >

Lėšos veiklai viešinti

Lėšos veiklai viešinti 2025 m. I pusm. [↗](#)

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
Lėšos veiklai viešinti (2025-01-01 - 2025-06-30)

Tiekėjo kodas	Tiekėjo pavadinimas	Pirkimo objektas	Sutarties tipas, Nr.	Suma, Eur	Sandorio sudarymo metai	Finansavimo šaltinis
110356825	UAB BNS	Naujų agentūros paslaugų pirkimo sutartis	S-104 S-93 2025-S-SAM-1	6 401,99	2022 m. 2025 m.	Valstybės biudžeto lėšos (1.1.1.1.1)

Pažymėtina, kad iš 40 vertintų sutarčių, kurios nėra pavišintos, 4 Aplinkos ministerijos sutartims, 1 Energetikos ministerijos sutarčiai, 1 Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sutarčiai ir 1 Žemės ūkio ministerijos sutarčiai taikomos papildomos informacijos paskelbimo nuostatos, nurodytos TPI 11 straipsnio 2 ir 3 dalyse. Analizės metu vertinta ir nustatyta, kad:

1. AM atvejais:

1.1. dėl 2023 m. spalio 18 d. sutarties Nr. VPS-79: ministerijos interneto svetainėje paskelbtas pagal sutartį suteiktos paslaugos rezultatas – Daugiabučių namų transformacijos modelis¹¹⁸, leidinio pabaigoje pateikti „WALLESS“ rekvizitai bei rengėjai, tačiau svetainėje nėra informacijos apie šį pirkimą bei jo kainą, kaip nustatyta TPI 11 straipsnio 2 dalyje. Šis paslaugos rezultatas taip pat buvo naudojamas kelių teisės aktų projektų parengimui¹¹⁹, tačiau jų lydimuosiuose dokumentuose nėra nurodyta aktuali informacija, kaip nustatyta TPI 11 straipsnio 3 dalyje;

1.2. dėl 2024 m. balandžio 30 d. žodinės sutarties: ministerijos interneto svetainėje nėra paskelbta aktuali informacija. AM informavo¹²⁰, kad šios paslaugos rezultatas (nauja statinių

¹¹⁸ Prieiga internete: <https://am.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/8/lbLH0ae5y18.pdf>

¹¹⁹ Pavyzdžiui: (1) <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/46543ee12cbe11f09cbcab0ff4d74843?ifwid=1dg5m478j6>, (2) <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/46a740a251fc11f0a19dcea0bcc863ad?ifwid=-oqzlysgw8>

¹²⁰ 2025-11-28 el. laišku.

klasifikavimo pagal rizikas sistema) bus įgyvendintas Statybos įstatyme, kurio lydimuosiuose dokumentuose bus atspindėta visa reikalinga informacija pagal TPI 11 straipsnį;

1.3. dėl 2024 m. vasario 2 d. sutarties Nr. VPS-4: 2024 m. rugpjūčio 14 d. ministerija užregistravo teisės akto projektą dėl „Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo Nr. I-798 pakeitimo“¹²¹, tačiau lydimuosiuose dokumentuose nėra pateikta aktuali informacija, taip pat AM interneto svetainėje šios informacijos nėra;

1.4. 2024 m. liepos 4 d. sutarties Nr. VPS-31: 2024 m. spalio 2 d. ministerija užregistravo teisės akto projektą dėl „Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo Nr. I-798 pakeitimo“¹²², tačiau lydimuosiuose dokumentuose nėra pateikta aktuali informacija¹²³, taip pat AM interneto svetainėje šios informacijos nėra;

2. EM atveju Teisės aktų informacinėje sistemoje ir ministerijos interneto svetainėje nėra paskelbta aktuali informacija dėl, pavyzdžiui, šių parengtų teisės aktų projektų: (1) Vyriausybės 2022 m. spalio 19 d. nutarimo Nr. 1049¹²⁴ ir 2024 m. rugpjūčio 8 d. registruoto nutarimo¹²⁵; šiais dviem atvejais taip pat lydimuosiuose dokumentuose nėra pateikta aktuali informacija;

3. ŠMSM atveju nepateikta jokia informacija (plačiau žr. KRA 3.3. poskyryje);

4. ŽŪM atveju Teisės aktų informacinėje sistemoje ir ministerijos interneto svetainėje nėra paskelbta aktuali informacija dėl, pavyzdžiui, Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 pakeitimo įstatymo¹²⁶ (plačiau žr. KRA 3.4. poskyryje).

Taip pat pažymėtina, kad viešojo sektoriaus subjektų tinkamas ir savalaikis informacijos paskelbimas ir (ar) duomenų atvėrimas sudaro galimybę priežiūros, kontrolės ar kitas funkcijas vykdančioms institucijoms bei pilietinei visuomenei atlikti analizės, sutikrinimo ir palyginimo veiksmus. Pavyzdžiui, KRA metu nustatyta, kad dvi teisinių paslaugų sutartys, sudarytos pagal VPI nustatytas procedūras ir paviešintos CVP IS, nebuvo nurodytos atitinkamų ministerijų raštuose, kuriuose buvo teikiama informacija, skirta STT atlikti veiksmus dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo būtinybės ir priimti atitinkamą sprendimą¹²⁷:

¹²¹ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/1009e2d05a3311ef886efef8659c71d0>

¹²² Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/c7393c2080a911ef84ff9693ecd03ff5>

¹²³ EM 2025-11-25 el. laišku informavo dėl šios ir dėl 2024-02-02 sutarties Nr. VPS-4: *informacija bus pateikta galutinį projektą teikiant Vyriausybei 2026 m.*

¹²⁴ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/cae5b83074b111eeadbcc0bf53e6c339?positionInSearchResults=84&searchModelUID=61ac9b9e-8276-4478-9317-7f2b39027d3f>

¹²⁵ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/23876d70554f11ef9b12efafbf020f14?positionInSearchResults=34&searchModelUID=61ac9b9e-8276-4478-9317-7f2b39027d3f>

¹²⁶ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/982eae30ae1f11efaae6a4c601761171?jfwid=-hd9rumwo0>

¹²⁷ Atkreiptinas dėmesys, kad šių sutarčių objektai susiję su advokatų kontorų dalyvavimu ministerijų teisėkūros procesuose (plačiau žr. 4.1. ir 4.2. skirsniuose).

1. Energetikos ministerijos 2023 m. gegužės 3 d. sutartis Nr. 8-56 (vertė 114 272,40 Eur, tiekėjas „TGS BALTIC“) nebuvo nurodyta ministerijos 2025 m. rugsėjo 16 d. rašte Nr. 3-1433. Sutartis CVP IS pavišinta priskiriant prie BVPŽ kodo Nr. 79111000 – teisinio konsultavimo paslaugos;

2. Žemės ūkio ministerijos 2024 m. liepos 8 d. sutartis Nr. 8P-24-113 (vertė 35 090 Eur, tiekėjas „GLIMSTEDT“) nebuvo nurodyta ministerijos 2025 m. rugsėjo 23 d. rašte Nr. 2D-2273 (3.19 E). Sutartis CVP IS pavišinta priskiriant prie BVPŽ kodo Nr. 79140000 – teisinės konsultavimo ir informacijos paslaugos.

Išvada:

Ne visos teisinių paslaugų teikimo sutartys, sudarytos pagal VPĮ nustatytas procedūras, pavišintos CVP IS, taip nesilaikant VPT nurodytos informacijos viešinimo tvarkos. Nei viena iš 40 sutarčių, sudarytų taikant VPĮ išimtį, nėra pavišinta alternatyviose (be CVP IS) šaltiniuose. Nesant informacijos prieinamumui ir viešumui, teisinių paslaugų, įsigytų pagal VPĮ išimtį, procese gali būti sudaromos prielaidos subjektyviems sprendimams, neskaidriems susitarimams, taip pat nepaskelbus 7 sutarčių reikiamos informacijos ministerijos interneto svetainėje ir teisės akto projekto lydimočiuose dokumentuose (kai taikoma), kaip nustatyta TPI 11 str., apribojama visuomenės galimybė ir teisė žinoti apie tokių paslaugų įsigijimą bei, atitinkamai, įvairių subjektų dalyvavimą teisėkūros procese.

Pasiūlymai:

1. Aplinkos ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Energetikos ministerijai, Finansų ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai ir Žemės ūkio ministerijai pirkimų, kuriems taikoma VPĮ išimtis, parengtose tvarkose (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemones bei nustatyti kontrolės priemones, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;

2. Susisiekimo ministerijai – Susisiekimo ministerijos teisinių paslaugų pirkimų, nepatenkančių į Viešųjų pirkimų įstatymo reglamentavimo sritį, tvarkos apraše nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemones bei nustatyti kontrolės priemones, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;

3. Teisingumo ministerijai – Teisingumo ministerijos perkamų paslaugų, kurioms įsigyti netaikomi Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai, pirkimų taisyklėse nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemones bei nustatyti kontrolės priemones, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;

4. Aplinkos ministerijai, Energetikos ministerijai, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Žemės ūkio ministerijai parengtose tvarkose (kaip nurodyta KRA 3.3. poskyrio pasiūlyme) nustatyti informacijos paskelbimo priemonės, įgyvendinančias TPI 11 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatas, bei nustatyti kontrolės priemonės, kurios užtikrintų šių nuostatų laikymąsi.

3.7. Nepakankama teisinių paslaugų pirkimų pagal VPI išimtį vidaus ir išorės kontrolė (kita antikorupcinė pastaba)

Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo¹²⁸ 4 straipsnyje, be kita ko, nustatyta, kad *siekiant viešajam juridiniam asmeniui strateginiuose planavimo dokumentuose numatytų tikslų, turi būti nustatomi ir analizuojami rizikos veiksniai ir kuriama vidaus kontrolė, kurios tikslai – padėti užtikrinti, kad viešasis juridinis asmuo saugotų turtą nuo sukčiavimo, iššvaistymo, pasisavinimo, neteisėto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ar kitų neteisėtų veikų; vykdytų veiklą laikydamasis patikimo finansų valdymo principo, grindžiamo ekonomiškumu, efektyvumu ir rezultatyvumu. Šio įstatymo 8 straipsnyje, be kita ko, nustatyta, kad vidaus audito tikslas – sistemingai ir visapusiškai vertinant viešojo juridinio asmens valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę, padėti įgyvendinti viešojo juridinio asmens veiklos tikslus.*

Pagal Korupcijos prevencijos įstatymo¹²⁹ 5 straipsnį, vienos iš korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių sistemos dalių – korupcijos prevencijos planavimo dokumentai ir korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas. Planavimo dokumentus¹³⁰, be kita ko, sudaro viešojo sektoriaus subjekto korupcijos prevencijos veiksmų planai, kurie gali būti rengiami viešojo sektoriaus subjekto vadovo sprendimu. STT rekomendacijos dėl veiksmų plano pateikiamos 11 paveiksle, o rengimo gairės – Korupcijos prevencijos veiksmų planų, jų projektų ir planų įgyvendinimo vertinimo tvarkos aprašo¹³¹ 1 priede.

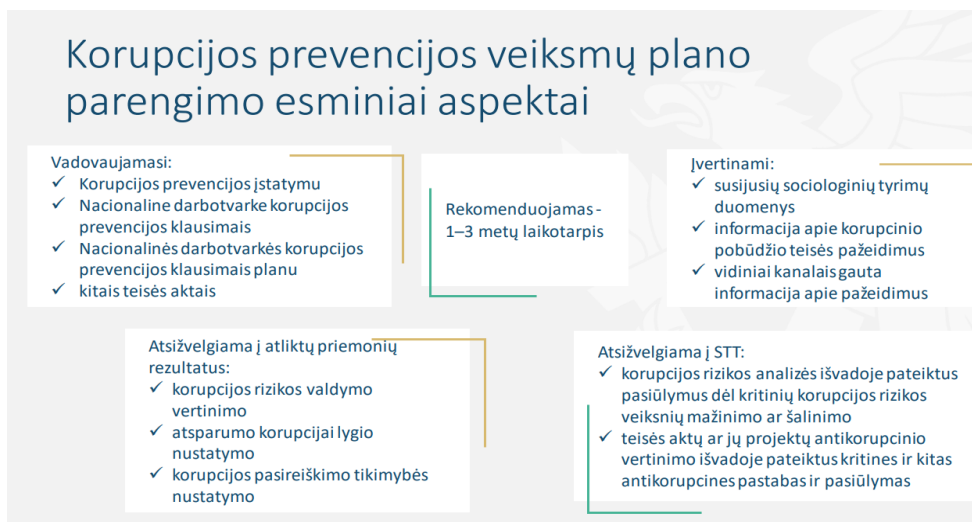
¹²⁸ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.197703/asr>

¹²⁹ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/453943b0e46611eb9f09e7df20500045>

¹³⁰ Planavimo dokumentai iki 2021-12-31 Korupcijoje prevencijos įstatymo 5 str. buvo įvardijami kaip „kovos su korupcija programos“.

¹³¹ Patvirtintas STT direktoriaus 2021-12-28 įsakymu Nr. 2-283. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b9fa6d62681d11ecb2fe9975f8a9e52e?jfwid=mmceooj7p>

11 pav. STT rekomendacijos dėl korupcijos prevencijos veikslių plano¹³²

Dėl vidaus kontrolės priemonių

Atsižvelgiant į tai, jog viena iš priemonių, kuria remiantis viešojo sektoriaus subjektas gali stiprinti vidaus kontrolę, yra vidaus audito ataskaitos, analizės metu buvo siekiama įvertinti ar išlaidos (arba pirkimų procedūros), susijusios su teisinių paslaugų teikimo sutartimis, sudarytomis taikant VPĮ išimtį, buvo ministerijų centralizuotų vidaus audito tarnybų metiniuose planavimo dokumentuose¹³³ bei kokių priemonių imtasi audito metu nustatytiems trūkumams pašalinti. KRA atlikimo metu analizuoti 10 ministerijų, kurios sudarė atstovavimo ir teisinių konsultacijų paslaugų sutartis pagal VPĮ išimtį, tačiau neturėjo tam skirtų patvirtintų tvarkų, 2022–2025 metų centralizuotų vidaus audito tarnybų veiklos planai bei nustatyta, kad:

- ✓ Aplinkos ministerijos¹³⁴, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Užsienio reikalų ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos atveju analizuotu laikotarpiu vidaus audito veiklos planuose nėra temų, susijusių su ministerijoje atliekamu auditu viešųjų pirkimų ir (ar) teisinių paslaugų, įsigytų pagal VPĮ išimtį, sritimis;

¹³² Pažymima, kad dėl paveiksle nurodytos priemonės „atsparumo korupcijai lygio nustatymas“ LR Vyriausybė KRA paskelbimo metu dar nebuvo patvirtinusi atsparumo korupcijai lygio nustatymo metodikos. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad korupcijos prevencijos veikslių planas gali būti rengiamas atsižvelgiant ir į viešojo sektoriaus subjekto kitais būdais nustatytas rizikas. Daugiau informacijos dėl korupcijos prevencijos veikslių plano: Korupcijos prevencijos veikslių planų parengimo teoriniai ir praktiniai aspektai, 2023. Prieiga internete: <https://www.stt.lt/data/public/uploads/2023/05/planai-2023-05-19.pdf>

¹³³ Analizės tikslas nėra susijęs su ministerijų centralizuotų vidaus audito tarnybų metinių veiklos planų sudarymo vertinimu, t. y. įtrauktų ar neįtrauktų į planą temų kvestionavimu, o su esamos situacijos konstatavimu – ar ministerija turi priemones galimoms rizikoms identifikuoti bei joms valdyti.

¹³⁴ AM Centralizuoto vidaus audito skyrius 2024 m. atliko AM korupcijos rizikos valdymo vidaus auditą, kurio metu nagrinėjo ir AM korupcines rizikas susijusias su viešaisiais pirkimais ir pateikė AM rekomendaciją *Dėl viešųjų pirkimų korupcinių rizikų mažinimo: nusimatyti priemones viešųjų pirkimų monitoringo antikorporciniu atžvilgiu vykdymą*. STT vertinimu, audito objektas viešųjų pirkimų temą apėmė tik vienu – korupcijos rizikos valdymo – aspektu, tačiau nevertino kompleksiškos procedūrų atlikimo visumos, kurioje vyrauja eilė rizikos veiksnių, aprašytų KRA 3.1., 3.3. skirsniuose.

✓ Ekonomikos ir inovacijų ministerijos¹³⁵, Energetikos ministerijos, Finansų ministerijos, Žemės ūkio ministerijos atveju analizuotu laikotarpiu vidaus audito veiklos planuose yra auditai ministerijos viešųjų pirkimų tematika, tačiau jų apimtyje nebuvo teisinių paslaugų pirkimų pagal VPĮ išimtį.

Pažymėtina, kad Susisiekimo ministerijos atveju centralizuoto vidaus audito 2022 ir 2024 metų veiklos planuose yra auditai ministerijos viešųjų pirkimų tematika, o 2022 metų auditas, be kita ko, apėmė ir teisinės paslaugas, įsigytas pagal VPĮ išimtį¹³⁶.

Kaip pateikta 11 paveiksle, veiksmų planas rengiamas, be kita ko, atsižvelgiant į STT teisės aktų ar jų projektų antikorporcinio vertinimo išvadas. Savalaikis, proaktyvus institucijos tokių planų rengimas gali efektyviai prisidėti prie korupcijai atsparios aplinkos kūrimo, pavyzdžiui, reaguodama į STT 2018 m. gegužės 3 d. atliktą VPĮ nuostatų antikorporcinį vertinimą, Susisiekimo ministerija į savo kovos su korupcija programą įsitraukė atitinkamą priemonę, o Korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių 2019 – 2020 metų plano 2019 metų ataskaitoje¹³⁷ nurodo jos įgyvendinimą (žr. 12 pav.).

12 pav. Ištrauka iš Susisiekimo ministerijos ataskaitos

1.1.13.	Pagal Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2018 m. gegužės 3 d. antikorporcinio vertinimo išvadą Nr. 4-01-3422, sukurti reglamentavimą dėl teisinių paslaugų pirkimų, nepatenkančių į Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo reglamentavimo sritį.	Susisiekimo ministerijos Teisės ir personalo skyrius	2019-12-02	Reglamentuoti Susisiekimo ministerijos teisinių paslaugų pirkimų, nepatenkančių į Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo reglamentavimo sritį, tvarką, kurioje būtų aptarti ir pirkimai atliekami vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo išimtimis.
Rezultatai: Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019-12-02 įsakymas Nr. 3-534 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos teisinių paslaugų pirkimų, nepatenkančių į Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo reglamentavimo sritį, tvarkos aprašo patvirtinimo“.				
Ivykdyta.				

KRA metu nustatyta, kad nei vienoje iš vertinamų 10 ministerijų sritis, susijusi su pirkimais, atliekamais taikant VPĮ nustatytą išimtį, nebuvo nurodyta (analizuojama) korupcijos prevencijos veiksmų planuose¹³⁸:

✓ Aplinkos ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Energetikos ministerijos, Finansų ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos ir Žemės

¹³⁵ EIM 2022 m. patikslintame Centralizuoto vidaus audito skyriaus 2022 m. veiklos plane nurodytas auditas „Vidaus kontrolės veikimo viešųjų pirkimų srityje vertinimas“. Šio audito subjektas – EIM, o analizuojamas laikotarpis – 2021 m. Atsižvelgiant į tai, kad EIM teisinių paslaugų sutartys pagal VPĮ nustatytą išimtį sudarytos 2022 m. I ketvirtį, vertinama, kad objektyviai jos negalėjo patekti į planuoto audito apimtį.

¹³⁶ Kaip nurodyta SM 2025-11-24 el. laiške: *Susisiekimo ministerijos 2020 m. ir 2021 m. įsigytos teisinės paslaugos pagal LR viešųjų pirkimų įstatymą ir jo išimtį vertintos Viešųjų pirkimų proceso ir vykdymo vidaus metu (parengta 2022-02-11 vidaus audito ataskaita Nr. VA-4).*

¹³⁷ Prieiga internete: [https://sumin.lrv.lt/uploads/sumin/documents/files/2019%20m%20ataskaita\(1\).pdf](https://sumin.lrv.lt/uploads/sumin/documents/files/2019%20m%20ataskaita(1).pdf)

¹³⁸ Atsižvelgiant į tai, kad VPĮ nuostatų antikorporcinis vertinimas STT atliktas 2018 m., KRA metu buvo vertinti ministerijų korupcijos prevencijos veiksmų planai (kovos su korupcija programos), apimantys laikotarpį nuo 2018 m. iki 2025 m.

ūkio ministerijos atvejais, interneto svetainėse yra paskelbta informacija dėl 2018 – 2019 metų Programų ar veiksmų planų ir (ar) jų įgyvendinimo, tačiau dokumentuose nėra aktualios informacijos dėl galimų rizikų, susijusių su pirkimais, kuriems taikoma VPI išimtis;

✓ Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktoje programoje nėra aktualios informacijos; Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Korupcijos prevencijos programoje, patvirtintoje 2020 metais, nėra aktualios informacijos;

✓ Užsienio reikalų ministerijos pateiktose dokumentuose nėra aktualios informacijos.

Kita korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonė – korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas. Tai procedūra, kuria nustatomi korupcijos rizikos veiksniai viešojo sektoriaus subjekto veikloje. Pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 10 straipsnio nuostatas, viešojo sektoriaus subjektas, valdydamas korupcijos riziką, savo nuožiūra gali atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą konkrečioje savo veiklos srityje.

Su Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijomis¹³⁹ pateikiamas ir 1 priedas – tipinių rizikų bei jų veiksnių, būdingų atskiroms veiklos sritims, sąrašas, kuris turėtų padėti viešojo sektoriaus subjektams geriau suprasti rizikas ir jas identifikuoti atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą. Nors nuo 2022 metų ši korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonė viešojo sektoriaus subjektams yra neprivalomo pobūdžio, viešojo sektoriaus subjektai raginami aktyviai naudoti KPI nustatytas korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones, remtis STT teikiama metodine informacija bei rekomendacijomis.

KRA metu Susisiekimo ministerija pateikė Korupcijos prevencijos komisijos 2025 m. kovo 26 d. posėdžio protokolą Nr. 6-969, kurio metu buvo svarstoma ir priimtas sprendimas atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Viešųjų pirkimų, vykdomų įgalioto subjekto vardu ir pirkimų, kuriems netaikomas VPI srityse¹⁴⁰.

Atkreiptinas dėmesys, kad KPI 10 straipsnio 4 punkte nustatyta, kad patvirtinus išvadą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo bei priėmus sprendimus dėl korupcijos rizikos ir jos veiksnių (jeigu jie nustatyti) pašalinimo ar mažinimo, apie tai turi būti paskelbta viešojo sektoriaus subjekto interneto svetainėje¹⁴¹. Atsižvelgiant į tai, KRA metu buvo vertinama KRA subjektų paskelbta informacija jų interneto svetainėse bei nustatyta, kad nei vienoje iš vertinamų 10 ministerijų

¹³⁹ 2021-11-30 patvirtintos STT direktoriaus įsakymu Nr. 2–246. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6132e04051d911ec862fdcbc8b3e3e05/asr>

¹⁴⁰ Atsižvelgiant į ministerijai 2025-08-22 pateiktą STT raštą Nr. 4-01-7705, korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas viešųjų pirkimų, kuriems netaikomas VPI, buvo atidėtas.

¹⁴¹ Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijų 32 p. taip pat nustatyta, kad išvada skelbiama sprendimą atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą priėmusio viešojo sektoriaus subjekto ir viešojo sektoriaus subjekto, kuriame buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, interneto svetainėse.

sritis, susijusi su pirkimais, atliekamais taikant VPI nustatytą išimtį, nuo 2022 metų nebuvo nurodyta (analizuojama) korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo dokumentuose.

Dėl išorės kontrolės priemonių

Analizuojant ar teisinių paslaugų teikimo sutartis, sudarytos taikant VPI išimtį, patenka į išorės subjektų kontrolės apimtį, identifikuota, kad pagal viešųjų pirkimų reglamentavimą nėra aiškiai nustatyta tokių pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, priežiūra: VPI 95 straipsnio 1 dalies 2 punkte, be kita ko, nustatyta, kad VPT vykdo VPI ir su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų pažeidimų prevenciją, prižiūri, kaip laikomasi šių teisės aktų nuostatų, įskaitant šių teisės aktų nuostatas vykdant pirkimo sutartis ir <...> vidaus sandorius, **taip pat nuostatų, lemiančių pareigą taikyti šio įstatymo reikalavimus**. Pagal šias nuostatas VPT įgaliojimai apsiriboja tik vertinimu, ar perkančioji organizacija konkrečiau pirkimo atveju pagrįstai taikė VPI 6 straipsnio 4 dalies a ir b papunkčiuose nustatytą išimtį. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad VPI 6 straipsnyje nurodytų paslaugų pirkimai įvardijami kaip „specialūs atvejai, kai šio įstatymo reikalavimai netaikomi“, vertinama, kad tokių pirkimų vykdymo procedūros (nuo pirkimo inicijavimo iki sutarties pasirašymo ir vėliau – jos vykdymo) nepatenka į VPT atliekamą teisės aktų pažeidimų prevenciją ir priežiūrą. Analogiškai vertintina, kad nėra aktualus ir VPI 97 straipsnis – *Perkančiosios organizacijos atsakomybė ir pirkimų vidaus kontrolė*. Taip pat nustatyta, kad 2017 – 2025 metų laikotarpyje VPT atliko tik 2 pirkimų, atliktų pagal VPI išimtį, vertinimus dėl VPI 6 straipsnio 4 punkto a ir b papunkčiuose nustatytos išimties taikymo pagrįstumo¹⁴². Tokia situacija yra žalinga antikorporcinio požiūriu, nes nekontroliuojamų pirkimų procedūrų atveju egzistuoja eilė rizikų, kylančių nuo pirkimo poreikio nustatymo, inicijavimo iki sutarties sudarymo (arba, jeigu pirkimo sutartis nebuvo sudaryta, iki pirkimo procedūros pabaigos), todėl ypatingai svarbu, jog būtų aiškiai apibrėžta išorinė tokių pirkimų pažeidimų prevencija ir priežiūra.

Išvada:

Nei vienoje iš ministerijų, kurios neturėjo patvirtintų tvarkų, tačiau sudarė atstovavimo ir teisinių konsultacijų paslaugų sutartis pagal VPI nustatytą išimtį, ši sritis nebuvo įtraukta nei į korupcijos prevencijos priemones, kurios įgyvendinamos pačių viešojo sektoriaus subjektų, nei į ministerijų centralizuotų vidaus audito metinius planus, o tai riboja galimybes proaktyvių korupcijos riziką mažinančių veiksmų diegimui bei vidaus kontrolės tobulinimui. Šių pirkimų vykdymo procedūros taip pat nepatenka į VPT pirkimų pažeidimų prevencijos ir kontrolės atsakomybės sritį.

¹⁴² Prieiga internete: (1) 2018 m. išvada https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360010253860-i%C5%A1vada2018-56?utm_source=, (2) 2022 m. išvada https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/7249250626716-2022-12-09-Nr-4S-1111-UAB-Vilniaus-planas?utm_source=. Atkreiptinas dėmesys, kad šios išvados nėra paskelbtos VPT interneto svetainės skiltyje „Pirkimų vykdymo priežiūra“, „Vertinimo išvados“, kur įprastai nuosekliai skelbiami visi VPT atlikti pirkimų vertinimai, todėl perkančiosioms organizacijoms jos gali būti sunkiau randamos.

Antikorupciniu požiūriu tai kelių rizikas, susijusias su visais pirkimų procedūros etapais, sudaro sąlygas piktnaudžiavimui, neteisėtiems, nepagrįstiems sprendimams, gali turėti neigiamą įtaką konkurencijai ir visuomenės pasitikėjimui viešųjų subjektų galimybe efektyviai ir skaidriai valdyti viešuosius finansus.

Pasiūlymai:

1. Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, kaip viešųjų pirkimų politiką formuojančiai institucijai:

1.1. nustatyti pirkimų, atliekamų taikant VPI 6 str. 4 d. a ir b papunkčių išimtį, pažeidimų prevencijos ir priežiūros sistemą (atsakomybes);

1.2. nustatyti kitų išimčių, nurodytų VPI 6 str., kurioms netaikomi VPI nustatyti reikalavimai, pažeidimų prevencijos ir priežiūros sistemą (atsakomybes);

2. Aplinkos ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Energetikos ministerijai, Finansų ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai ir Žemės ūkio ministerijai periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės.

4. MOTYVUOTOS PASTABOS IR REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI

Įvertinę ministerijų teisinių paslaugų teikimo sutarčių sudarymo ir vykdymo procesus, 7 lentelėje teikiame motyvuotas pastabas bei rekomendacinio pobūdžio pasiūlymus, kurie skirti sumažinti nustatytą korupcijos riziką ir (ar) pašalinti jos veiksnius.

7 lentelė. Pastabos ir pasiūlymai

KRITINĖS ANTIKORUPCINĖS PASTABOS	REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI
<p>1. Tendencinga ŽŪM, AM ir SADM praktika, kuomet kreipiamasi tik į vieną tiekėją, sudaro prielaidas galimai neobjektyviems viešiesiems pirkimams, kurių procedūroje gali kilti selektyvių sprendimų priėmimo rizika. Antikorupciniu požiūriu tokia praktika gali lemti tam tikrų juridinių asmenų protegavimą, galimus neteisėtus susitarimus bei neracionalų viešųjų finansų valdymą. Nesant objektyvaus, optimalaus ir racionalaus poreikio formavimo ir planavimo, gali būti siekiama dirbtinai skaidyti pirkimą, taip išvengiant griežtesnių pirkimo procedūrų, o tai neigiamai veikia konkurenciją. Taip pat, URM neatskyrus pirkimų iniciatoriaus ir organizatoriaus funkcijų, neužtikrinant jų praktinio įgyvendinimo, sudaromos sąlygos korupcijos rizikai neatsparių situacijų pasireiškimui viešųjų pirkimų procese, kyla subjektyvių sprendimų rizikos (<i>žr. 3.1 skirsnio argumentus</i>).</p>	<p>1.1 Aplinkos ministerijai – teisiniame reglamentavime įtvirtinti papildomas kontrolės priemonės, siekiant periodiškai įvertinti VPI, ministerijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo (taisyklių) principų bei nuostatų tinkamą įgyvendinimą neskelbiamos apklausos būdu atliekamų pirkimų procese;</p> <p>1.2 Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – teisiniame reglamentavime įtvirtinti papildomas kontrolės priemonės, siekiant periodiškai įvertinti VPI, ministerijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo (taisyklių) principų bei nuostatų tinkamą įgyvendinimą neskelbiamos apklausos būdu atliekamų pirkimų procese;</p> <p>1.3 Žemės ūkio ministerijai – teisiniame reglamentavime įtvirtinti papildomas kontrolės priemonės, siekiant periodiškai įvertinti VPI, ministerijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo (taisyklių) principų bei nuostatų tinkamą įgyvendinimą neskelbiamos apklausos būdu atliekamų pirkimų procese;</p>

	<p>1.4 Užsienio reikalų ministerijai – vidaus teisės aktuose aiškiai ir nedviprasmiškai nustatyti, kuriems darbuotojams (pareigybėms) priskiriamos pirkimų iniciatorių funkcijos bei užtikrinti jų praktinį įgyvendinimą (apimantį, be kita ko, ir URM Viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir vidaus tvarkos aprašo 14 punkte nustatytus nešališkumo deklaracijų ir konfidencialumo pasižadėjimų reikalavimus).</p>
<p>2. Didžioji dauguma (9 iš 12 nagrinėtų) ministerijų, įsigijusių paslaugas pagal VPĮ nustatytą išimtį, neturi tokias įsigijimų procedūras reglamentuojančių vidaus tvarkų, o tai gali kelti korupcijos rizikas dėl vidaus kontrolės trūkumo, šališkų sprendimų priėmimo, neefektyvaus viešųjų finansų valdymo (<i>žr. 3.2 skirsnio argumentus</i>).</p>	<p>2.1 Vyriausybei koordinuoti ir užtikrinti, kad Aplinkos ministerijoje, Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje, Energetikos ministerijoje, Finansų ministerijoje, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, Sveikatos apsaugos ministerijoje, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje, Vidaus reikalų ministerijoje ir Žemės ūkio ministerijoje būtų reglamentuota pirkimų, vykdomų taikant VPĮ išimtį, atlikimo tvarka, nustatant, be kita ko, išimties taikymo (poreikio pirkimui) sąlygas bei rinkos tyrimo atlikimo (dokumentavimo), konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų laikymosi procedūras ir kad atskirose ministerijose esanti tvarka, pagal savo turinį, atspindėtų vieningą požiūrį į pagrindinius tokiems pirkimams taikomus principus: skaidrumą, lygiateisiškumą, nediskriminavimą, proporcingumą bei racionalų lėšų naudojimą;</p> <p>2.2 Teisingumo ministerijai užtikrinti, kad perkamų paslaugų, kurioms įsigyti netaikomi VPĮ reikalavimai, pirkimų taisyklėse būtų nustatyta, be kita ko, išimties</p>

	<p>taikymo (poreikio pirkimui) sąlygos, rinkos tyrimo atlikimo, nešališkumo ir konfidencialumo reikalavimų užtikrinimo procedūros, nustatyti pirkimų komisijos sudarymo principai;</p> <p>2.3 Susisiekimo ministerijai užtikrinti, kad teisinių paslaugų pirkimų, nepatenkančių į VPI reglamentavimo sritį, tvarkos apraše būtų nustatyta, be kita ko, rinkos tyrimo procedūros dokumentavimo tvarka bei rekomendacija dėl pirkimų iniciatoriaus ir organizatoriaus funkcijų atskyrimo;</p> <p>2.4 Užsienio reikalų ministerijai užtikrinti, kad teisminių procesų, kuriuose dalyvauja Užsienio reikalų ministerija, koordinavimo tvarkos apraše būtų nustatytos, be kita ko, išimties taikymo (poreikio pirkimui) sąlygos, pirkimo atlikimo procedūros, patobulinta rinkos tyrimo atlikimo procedūra (sąlygos, dokumentavimas), nustatytos konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų užtikrinimo procedūros, nustatytos rekomendacijos dėl pirkimų iniciatoriaus ir organizatoriaus funkcijų atskyrimo arba būtų parengta atskira tvarka pirkimų, atliekamų pagal VPI išimtį, procedūrai reglamentuoti.</p>
<p>3. Sprendimai įsigyti su teisėkūros procesu susijusias paslaugas nėra pagrįsti TPI 11 straipsnio 1 dalyje nustatytais sąlygomis, ministerijose nėra tvarkų, kurios reglamentuotų tokių sprendimų priėmimo pagrindus, kriterijus (arba kiekvienu konkrečiu pirkimo atveju – dokumentuoto atitinkamo sprendimo). Tokie trūkumai</p>	<p>3.1 Vyriausybei koordinuoti ir užtikrinti, kad Aplinkos ministerijoje, Energetikos ministerijoje, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje, Žemės ūkio ministerijoje (ir, prevenciškai, kitose ministerijose: Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje, Finansų ministerijoje, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, Susisiekimo ministerijoje, Sveikatos apsaugos</p>

<p>antikorupciniu požiūriu sudaro sąlygas piktnaudžiauti viešaisiais finansais, priimti nepagrįstus sprendimus, įgyvendinti neteisėtus susitarimus, mažina arba eliminuoja vidaus kontrolę, o iš privačių juridinių asmenų išsigyjant paslaugas, susijusias su teisėkūros procesu, kyla rizika dėl siaurų interesų tenkinimo, viešo intereso pažeidimo (<i>žr. 3.3 skirsnio argumentus</i>).</p>	<p>ministerijoje, Teisingumo ministerijoje, Užsienio reikalų ministerijoje, Vidaus reikalų ministerijoje) būtų nustatyta teisinių paslaugų, susijusių su teisėkūros procesu, išigijimo tvarka (arba aktualiomis nuostatomis būtų papildytos esamos viešųjų pirkimų procedūras reglamentuojančios tvarkos) arba sprendimas išigyti tokias paslaugas kiekvienu individualiu atveju būtų dokumentuotas ir objektyviai pagrindžiantis tokio poreikio galimas sąlygas, nustatytas TPĮ 11 str. 1 d.</p>
<p>4. Analizės metu nustatytos Žuvininkystės įstatymo projekto derinimo, ŽŪM pirkimo vykdymo ir sutarties įgyvendinimo aplinkybės leidžia pagrįstai manyti, jog teisinių paslaugų teikimo viešieji pirkimai gali būti inicijuojami galimai net ir nesant tam Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytų pagrindų. Atliekant tokius pirkimus gali būti siekiama (ar) sudaromos galimybės suinteresuotiems asmenims teikti jiems (ar jų atstovaujamosioms interesų grupėms) palankius teisės aktų projektus, o tai kelia neteisėtų susitarimų bei piktnaudžiavimo rizikas, tokiu būdu gali būti tenkinami tik tam tikrų interesų grupių poreikiais ir (ar) pažeisti viešieji interesai (<i>žr. 3.4 skirsnio argumentus</i>).</p>	<p>Žemės ūkio ministerijai:</p> <p>4.1 viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše nustatyti vidaus kontrolės priemonės, skirtas tiems atvejams, kai perkamos su teisėkūros procesu susijusios paslaugos, aprašant kaip bus valdomos tiekėjų nešališkumo rizikas keliančios situacijos;</p> <p>4.2 nustatyti papildomas kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti viešųjų pirkimų dokumentų kvalifikacijos reikalavimų atitiktį VPT tiekėjų kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos nuostatoms.</p>
<p>5. Ilgalaikiai ir (ar) tendencingi perkančiosios organizacijos kreipimaisi į konkretų tiekėją, rinkos tyrimo atlikimo, poreikio planavimo trūkumai ir kitos reikšmingos, analizės metu nustatytos aplinkybės, gali sudaryti prielaidas korupcinėms apraiškoms – konkrečių tiekėjų protegavimui, šališkiems</p>	<p>5.1 Aplinkos ministerijai – nustatyti, kad prieš išsigyjant teises paslaugas (tiek pagal VPĮ procedūras, tiek taikant VPĮ išimtį) visais atvejais raštu būtų atliekamas rinkos tyrimas, apklausiant ne mažiau kaip 3 potencialius teikėjus;</p>

<p>sprendimams, neskaidriems susitarimams bei neefektyviam viešųjų finansų valdymui, ribojant konkurenciją ir neieškant galimybių paslaugas įsigyti pigiau (<i>žr. 3.5 skirsnio argumentus</i>).</p>	<p>5.2 Energetikos ministerijai – nustatyti, kad prieš įsigyjant teisinės paslaugas (tiek pagal VPI procedūras, tiek taikant VPI išimtį) visais atvejais raštu būtų atliekamas rinkos tyrimas, apklausiant ne mažiau kaip 3 potencialius teikėjus;</p> <p>5.3 Žemės ūkio ministerijai – nustatyti, kad prieš įsigyjant teisinės paslaugas (tiek pagal VPI procedūras, tiek taikant VPI išimtį) visais atvejais raštu būtų atliekamas rinkos tyrimas, apklausiant ne mažiau kaip 3 potencialius teikėjus;</p>
<p>KITOS ANTIKORUPCINĖS PASTABOS</p>	<p>REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI</p>
<p>6. Nesant informacijos prieinamumui ir viešumui, teisinių paslaugų, įsigytų pagal VPI išimtį, procese gali būti sudaromos prielaidos subjektyviems sprendimams, neskaidriems susitarimams, taip pat nepaskelbus 7 sutarčių reikiamos informacijos ministerijos interneto svetainėje ir teisės akto projekto lydimuosiuose dokumentuose (kai taikoma), kaip nustatyta TPI 11 str., apribojama visuomenės galimybė ir teisė žinoti apie tokių paslaugų įsigijimą bei, atitinkamai, įvairių subjektų dalyvavimą teisėkūros procese (<i>žr. 3.6 skirsnio argumentus</i>).</p>	<p>Aplinkos ministerijai:</p> <p>6.1 pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p> <p>6.2 parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta KRA 3.3. poskyrio pasiūlyme) nustatyti informacijos paskelbimo priemonės, įgyvendinančias TPI 11 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatas, bei nustatyti kontrolės priemonės, kurios užtikrintų šių nuostatų laikymąsi;</p> <p>6.3 Ekonomikos ir inovacijų ministerijai – pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti</p>

	<p>kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p> <p>Energetikos ministerijai:</p> <p>6.4 pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p> <p>6.5 parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.3. poskyrio pasiūlyme) nustatyti informacijos paskelbimo priemonės, įgyvendinančias TPĮ 11 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatas, bei nustatyti kontrolės priemonės, kurios užtikrintų šių nuostatų laikymąsi;</p> <p>6.6 Finansų ministerijai – pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p> <p>6.7 Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p> <p>6.8 Susisiekimo ministerijai – Susisiekimo ministerijos teisinių paslaugų pirkimų, nepatenkančių į Viešųjų pirkimų įstatymo reglamentavimo sritį, tvarkos apraše</p>
--	--

	<p>nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p> <p>6.9 Sveikatos apsaugos ministerijai – pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p> <p>Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai:</p> <p>6.10 pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p> <p>6.11 parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta KRA 3.3. poskyrio pasiūlyme) nustatyti informacijos paskelbimo priemonės, įgyvendinančias TPI 11 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatas, bei nustatyti kontrolės priemonės, kurios užtikrintų šių nuostatų laikymąsi;</p> <p>6.12 Teisingumo ministerijai – Teisingumo ministerijos perkamų paslaugų, kurioms įsigyti netaikomi Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai, pirkimų taisyklėse nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p>
--	---

	<p>6.13 Užsienio reikalų ministerijai – pirkimų, kuriems taikoma VPĮ išimtis, parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p> <p>6.14 Vidaus reikalų ministerijai – pirkimų, kuriems taikoma VPĮ išimtis, parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p> <p>Žemės ūkio ministerijai:</p> <p>6.15 pirkimų, kuriems taikoma VPĮ išimtis, parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;</p> <p>6.16 parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta KRA 3.3. poskyrio pasiūlyme) nustatyti informacijos paskelbimo priemonės, įgyvendinančias TPĮ 11 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatas, bei nustatyti kontrolės priemonės, kurios užtikrintų šių nuostatų laikymąsi.</p>
<p>7. Nei vienoje iš ministerijų, kurios neturėjo patvirtintų tvarkų, tačiau sudarė atstovavimo ir teisinių konsultacijų paslaugų sutartis pagal VPĮ nustatytą išimtį, ši sritis</p>	<p>Ekonomikos ir inovacijų ministerijai:</p> <p>7.1. nustatyti pirkimų, atliekamų taikant VPĮ 6 str. 4 d. a ir b papunkčių išimtį, pažeidimų</p>

<p>nebuvo įtraukta nei į korupcijos prevencijos priemonės, kurios įgyvendinamos viešojo sektoriaus subjektų, nei į ministerijų centralizuotų vidaus audito metinius planus, o tai riboja galimybes proaktyvių korupcijos riziką mažinančių veiksmų diegimui bei vidaus kontrolės tobulinimui. Šių pirkimų vykdymo procedūros taip pat nepatenka į VPT pirkimų pažeidimų prevencijos ir kontrolės atsakomybės sritį. Antikorupciniu požiūriu tai kelia rizikas, susijusias su visais pirkimų procedūros etapais, sudaro sąlygas piktnaudžiavimui, neteisėtiems, nepagrįstiems sprendimams, gali turėti neigiamą įtaką konkurencijai ir visuomenės pasitikėjimui viešųjų subjektų galimybe efektyviai ir skaidriai valdyti viešuosius finansus (<i>žr. 3.7 skirsnio argumentus</i>).</p>	<p>prevencijos ir priežiūros sistemą (atsakomybes);</p> <p>7.2.nustatyti kitų išimčių, nurodytų VPI 6 str., kuriems netaikomi VPI nustatyti reikalavimai, pažeidimų prevencijos ir priežiūros sistemą (atsakomybes);</p> <p>7.3.periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės;</p> <p>7.4.Aplinkos ministerijai – periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės;</p> <p>7.5.Energetikos ministerijai – periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės;</p> <p>7.6.Finansų ministerijai – periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės;</p> <p>7.7.Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir</p>
--	--

	<p>įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės;</p> <p>7.8.Sveikatos apsaugos ministerijai – periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės;</p> <p>7.9.Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai – periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės;</p> <p>7.10. Užsienio reikalų ministerijai – periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės;</p> <p>7.11. Vidaus reikalų ministerijai – periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės;</p> <p>7.12. Žemės ūkio ministerijai – periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPI išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir</p>
--	--

	įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės.
--	--

Direktoriaus pavaduotojas

Elanas Jablonskas

Jolita Karpovič, tel. 0 677 07 178, el. p. jolita.karpovic@stt.lt

Rengėjos tiesioginis vadovas Domantas Lukauskas, Korupcijos prevencijos valdybos Korupcijos rizikos skyriaus viršininkas, tel. 0 656 60 933, el. p. domantas.lukauskas@stt.lt

5. ĮVERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA

Įstatymai:

1. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas, 2021 m. birželio 29 d. Nr. XIV-471;
2. Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatymas, 2000 m. birželio 27 d. Nr. VIII-1749;
3. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas, 2012 m. rugsėjo 18 d. Nr. XI-2220;
4. Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas, 2022 m. gruodžio 10 d. Nr. IX-1253;
5. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996 m. rugpjūčio 13 d. Nr. I-1491;

STT vertinimo išvados, aprašai:

6. Antikorupcinio vertinimo išvada dėl Nacionalinės sporto tarybos įstatymo, Sporto įstatymo Nr. I-1151 5, 6, 8, 9, 14, 20, 21, 22, 23, 26, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo ir 7 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-908 2 straipsnio pakeitimo įstatymo, Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų, 2025 m. lapkričio 24 d. Nr. 4-01-10853;
7. Antikorupcinio vertinimo išvada dėl teisinių paslaugų pirkimų, 2018 m. gegužės 3 d. Nr. 4-01-3422;
8. Korupcijos prevencijos veiksmų planų, jų projektų ir planų įgyvendinimo vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 2-283;
9. Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašas, patvirtintas STT direktoriaus 2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 2-229;

VPT metodinė informacija:

10. Informacijos viešinimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašas, patvirtintas Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. 1S-91;
11. Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodika, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 1S-105;
12. Lietuvos respublikos viešųjų pirkimų įstatymo komentaras. Vilnius, 2020 m.;

Ministerijų teisės aktai, dokumentai:

13. Aplinkos ministerijos Būsto politikos grupės nuostatai, patvirtinti ministro 2024 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. V-15;

14. Aplinkos ministerijos Statybos ir būsto politikos grupės nuostatai, patvirtinti ministro 2022 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. V-176;

15. Aplinkos ministerijos Statybos politikos grupės nuostatai, patvirtinti ministro 2024 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. V-15;

16. Energetikos ministerijos Tvarios energetikos politikos grupės nuostatai, patvirtintus ministro 2022 m. rugsėjo 9 d. įsakymu Nr. 1-276;

17. Susisiekimo ministerijos teisinių paslaugų pirkimų, nepatenkančių į Viešųjų pirkimų įstatymo reglamentavimo sritį, tvarkos aprašas, patvirtintas susisiekimo ministro 2019 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. 3-534 (aktuali redakcija patvirtinta 2022 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 3-463);

18. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2025 m. pirkimų planas, patvirtintas kanclerio 2024 m. kovo 17 d. potvarkiu Nr. P-42 (plano papildymas patvirtintas 2025 m. gegužės 29 d. kanclerio potvarkiu Nr. P-65);

19. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Sporto grupės nuostatai, patvirtinti ministro 2022 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. V-1038;

20. Teisingumo ministerijos perkamų paslaugų, kurioms įsigyti netaikomi Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai, pirkimų taisyklės, patvirtintos teisingumo ministro 2018 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1R-250;

21. Užsienio reikalų ministerijos teisminių procesų, kuriuose dalyvauja Užsienio reikalų ministerija, koordinavimo tvarkos aprašu Užsienio reikalų ministro 2021 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. V-409 (2023 m. gruodžio 8 d. įsakymo Nr. V-431 redakcija);

22. Užsienio reikalų ministerijos viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir vidaus tvarkos aprašas, 2021 m. gegužės 3 d. patvirtintas ministro įsakymu Nr. V-146;

23. Žemės ūkio ministerijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašas, patvirtintas 2025 m. rugpjūčio 21 d. ministro įsakymu Nr. 3D-434;

24. Žemės ūkio ministerijos Viešųjų pirkimų organizavimo Žemės ūkio ministerijoje tvarkos aprašas, patvirtintas 2022 m. sausio 7 d. ministro įsakymu Nr. 3D-3;

25. Žemės ūkio ministerijos Žuvininkystės politikos skyriaus nuostatai, patvirtinti ministro 2024 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 3D-490;

Kita informacija, dokumentai:

26. Europos Sąjungos Teisingumo teismo 2019 m. birželio 6 d. sprendimas byloje Nr. C-264/18;

27. 2018 m. kovo 16 d. Valstybinio audito ataskaita „Teisėkūros procesas“;

28. Galimos korupcijos rizikos lobizmo srityje ir jų prevencijos galimybės, mokslo studija, 2018 m., Vilnius;

29. Rekomendacijos dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio, patvirtintos Teisingumo ministerijos ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85;

30. Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480.